

Kárpátaljai Hírmondó

XIII. évfolyam 3. (49.) szám, 2017. Ősz

Ady Endre

Magyar fa sorsa

Lelkemben a magyar fa
Lombjai esnek, hullnak:
Lombosan, virágosan,
Így kell, hogy elpusztuljak.

Hejh-hajh, Szilvániából,
Erdők helyéről jöttem.
Lomboztam ima helyett
S keveset könnyörögtem.

Ontottam a virágot,
Virultam jóban-rosszban:
Mások gyümölcsösödtek,
Én mindig virágoztam.

Öreg vagyok s pogányul
Imát még most se mondok:
Hulljatok csak halálig
Magyar virágok s lombok.

Szürte római katolikus temploma

Ősz a Szinevéri-hágón

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XIII. évfolyam, 3. (49.) szám
2017. Ősz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770
E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Kovács Sándor, Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
az Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

BETHLEN GÁBOR
Alap

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

<i>Olvassuk együtt! Kosztolányi Dezső: Tolsztoj</i>	3
<i>Vers mindenkinek. Rónay György: Ősz</i>	3
<i>Szervezeti élet. A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján</i>	4
<i>Határok nélkül. Élménygyűjtés Budapesten. Bara Tünde beszámolója a tehetséggondozó táborról</i>	7
<i>Közös dolgaink. Folytatódik az Egán Ede gazdaságfejlesztési program</i>	
<i>Veszélyben a magyar oktatás</i>	8
<i>Elindult a Magyar házak Kárpátalján c. program</i>	9
<i>Hitélet. Isten megmutatkozó hatalma. Radvánszky Ferenc prédikációja</i>	10
<i>Akár élünk, akár halunk, az Úr éi vagyunk. Orosz Károly igemagyarázata</i>	
<i>Átadták a Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokházat</i>	11
<i>Reformátusok családi csendesnapja</i>	12
<i>Lélektől lélekig. Közösségünk és nemzeti önazonosságunk erősítése a cél. Görög-katolikus ifjúsági fesztivál Tiszacsomán</i>	
<i>200 „Arany” szó. Irodalmi megemlékezés Beregszászon</i>	13
<i>Arasznyi történelem. Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban. Bárány Sándor visszaemlékezései</i>	14
<i>Egyedülálló leletek a palágykomoróci református templomban</i>	16
<i>Honfoglalási emlékhely avatása</i>	17
<i>Kultúrtáj. 15 éves a Beregvidéki Múzeum</i>	
<i>Rózsató örzi Ortutay Zsuzsa emlékét</i>	18
<i>Dsida-emléktábla a gimnázium falán</i>	
<i>Fohász a hazáért. Credo művészeti fesztivál és alkotótábor Beregszászon</i>	19
<i>KVIT-kollázs. Fiatal alkotók írásai</i>	20
<i>Hírek, események. Szent László ma is példakép</i>	
<i>I. Bercsényi Feszt Ungváron</i>	22
<i>Magyar értékek bemutatása – hUNGary Feszt a megyeszékhelyen</i>	24
<i>Dobó István emlékezete. Népünnepély Császlócon és Szerednyén</i>	25
<i>Kárpátaljai barangoló. Körösmező – a Fekete-Tisza fővárosa. Kovács Sándor útikalauza</i>	26
<i>Kitekintő. Macska a templomban. Weinrauch Katalin úti jegyzete</i>	30
<i>Németországi kultúrhadjárat. Lengyel János írása</i>	33
<i>Korkép. Vásárlás. Hudák Rudolf írása</i>	34
<i>Szerkesztőségünk postájából</i>	35
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Művészet. Színek, hangulatok, gondolatok. Kovács Éva kiállítása</i>	
<i>Ars Sacra Fesztivál Beregszászon</i>	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája. Kopriva Attila festőművész</i>	40

Címlapfotók: Kovács Sándor

Tisztelt Olvasók!

A Kárpátaljai Hírmondó ismét egyfajta mérföldkőhöz érkezett: mostantól lapunk belső oldalai is színes nyomtatással jelennek meg. Folyóiratunk régi barátai, akik az első bizonytalan lépésektől figyelemmel kísérték a lap alakulását, talán még emlékeznek arra, hogy a pályázatoktól remélt támogatás híján több alkalommal az újság pusztasága is veszélybe került. Hálásak vagyunk mindazoknak, akik meghallgatták a Kárpátaljai Szövetség kérését, és a nehéz időkben segítségünkre voltak. Szerkesztőségünk korrekt tájékoztatással, érdekes írásokkal igyekezett megköszönni az erkölcsi és anyagi támogatást.

Az Önök visszajelzéseire hivatkozva bátran állíthatjuk, hogy a lapban közölt publikációk elnyerték az olvasók tetszését. Voltak azonban olyan javaslatok is, hogy tegyük színesebbé az újságot. Megpróbáltuk: a Kárpátaljai Szövetség elnökségének jóvoltából, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztoság támogatásával mostantól a lap külalakja is tetszetősebb formát nyert.

Azzal a kéréssel fordulunk olvasóinkhoz, hogy a jövőben is vegyenek részt a lapszámok arculatának alakításában. Ne feledjék: a Kárpátaljai Hírmondó továbbra is Önökről, Önöknek szól! Várjuk ötleteiket, javaslataikat.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

Kosztolányi Dezső

Tolsztoj

(Részletek)

Hadd követem szerényen – és szeszélyesen – föltoluló gondolataimat. Gyakran szoktam róla ábrándozni. Őt tartom az írásművészet csodájának. Minthogy pedig nem értem, miként jöhetett létre ilyen emberfölötti teremtmény, ilyen tökély, képzeletemet szeretem lecövekkelni a valóságba, s a családjára gondolok. Tolsztoj ezt jelenti: Vastag. Ősei, a vastag, bővérű, élni vágyó emberek, német eredetűek. Csak Nagy Péter cár idején vándoroltak Oroszországba, azóta a vérük elkeveredett az oroszokéval, a finnekével is. Leó húga, Mária, istenfő apáca. Öccse, Sergius, afféle szokimondó, karakán legény. Dimitri csupa szenvedély és láz, fékezhetetlen, duhaj, iszákos, huszonkilenc éves korában hal meg tüdővészben. Nikola jámbor szamaritánus, megosztja falatját az inségesekkel, kunyhóban lakik. Tolsztoj Leó pedig mindegyik együtt, mindenki és minden, mert ő költő.

Korhely és szent. Katona- és békebarát. Vadász és állatvédő. Európai és ázsiai. Író, aki a világsajtó riportereinek környilatkozatot ad s apostol, aki a fényképészek sorfala előtt áldja meg a muzsikokat. Gazdag és szegény. Forradalmár és családapa. Gróf és paraszt. Pogány, aki imádja az életet s keresztény, kit a Szent Szinódus nem akar eltemetni.

Ez a kettősség nem alakoskodás, hanem lénye legbensőbb mivolta. Már ifjúkori följegyzéseiben olvasom: „Azt akartam, hogy mindenki engem ismerjen és szeressen. Azt akartam, hogy pusztán nevem hallatára elámuljon mindenki, és engem tiszteljen.” Másrészt ugyanekkor tunyanak, léhának, erkölcsstelennek, ostobának tartja magát, ezenkívül rútnak is. Ezt írja: „Elképzeltem, hogy a földön nincs boldogság olyan ember számára, akinek, mint nekem, ilyen széles orra van, ilyen vastag ajka, ily kis szeme. Ez a kifejezéstelen arc, ezek a silány, lottyadt, tétova, minden nemesség nélkül szűkölködő vonások, ezek a nagy kezek és lábak egy otromba muzsikra emlékeztetnek”.

Így küzd benne később is dolyf és alázat, önzés és önzetlenség, ösztön és gondolat, érzés és értelem, nyugalom és kelet, test és lélek, anyag és szellem, minden és semmi, ördög és az isten, művészet és vallás, összeforradva, szétbonthatatlanul, akár a Rossz és Jó, Sötétség és Világosság, Tél és Tavasz az ősi hitregékben. Ahriman és Ormuzd viadala ez.

Ha így tekintjük Tolsztoj kettősségét, akkor egy hatalmas, egységes jelenséget bámulunk. Egykor nyilván túltúlul távol érezte magától az emberiséget: később vezeklésből túltúlul közel akarta magát tudni hozzá, a testvériségbe temetkezett. Egykor a kazáni víg napokba, mint diák, mind az öt érzékével fölfalta volna a gyönyörűséget: később megírta a Kreuzer-szonátát, mely a házasság létjogosultságát is tagadja, a meddőséget prédikálja, az emberi nem önszántából elkövetett, előre megfontolt, titáni öngyilkosságát. Egykor a szebasztopoli ifjú tűzértiszt megbámulta a vérengzés ősi mulatságát, a hősöket, a hadidicsőséget, nagyon vágyakozott a „György” érdemkeresztre is: később a Háború és Békében lebecsülte a világ legnagyobb katonai lángelméjét, Napóleont, magasztalta a tétlenséget, rossz néven vette egy suhantól, hogy apja gyilkosát leütötte.

Egykor csak az életet szerette: később Ilyics Iván csak a megsemmisülésben látja a születés célját. Egykor a művészet boldogságát körömcseppig kiélvezte: később ellene szegezte a vallást és Shakespeare negyedrangú tehetségnek nevezte. Egyik állítása lélektani szempontból nem tagadása a másoknak, hanem természetes kiegészítője. Túlzást szögez a túlzás ellenébe. A vágy egy. Ennek az ellentéte nem egy másik vágy, hanem a közöny.

Sophie Andrejevna Berce, a felesége tizenhárom gyermeket szült neki. Ezenkívül állandóan mellette állt akkor is, mikor férje világra hozta alkotásait. Ő tisztázta-másolta regényeit, melyeket Tolsztoj újra írt, a Háború és Békét hétszer. A grófné nagyon jól ismerte az urát. Kezdetől fogva tudta, hogy költő és apostol nem árulhat egy gyékényen. Az apostol optimista, aki hisz a fejlődésben, értelmi elméleteken lovagol, oda akarja adni a földgolyót másoknak, viszont a költő a pesszimista, mohó, egyéni gyermek, aki csak érzékivel vesz tudomást az életéről, érzéketlenül vall róla, s csak annyiban vállal vele közösséget, amennyiben érdekli. Egyik jellegzetesen keresztény, másik jellegzetesen pogány; 1874-ben Tolsztoj életében páratlan meg hasonlítás mutatkozott. Az élet értelméről töprengett, az írás untatta. Minekelőtte bement hálószobájába, elrejtette a kötelet, nehogy fölakassza magát a gerendára. Felesége kétségbeesetten írja: „Semmi sem érdekli többé. Erejét ostobaságokra pazarolja”. Hiába biztatja őt, hogy szentelje minden képességét annak, amire született: az irodalomnak. Ő fát vág, csizmát varr, paraszttal vitatkozik, héberül tanul egy rabbinustól, hogy a bibliát eredetiben olvashassa. Ez a válság tart mindaddig, míg nyolcvankét esztendőskorában meg nem szokik családjától, meg nem hal az astapovai állomáson. Turgenyev nagy barátjának és ellenségének pálfordulásától szintén megriad. Halálos ágyáról levelet intéz hozzá: „Barátom, térjen vissza az irodalomhoz”. Vajon igazuk volt-e nekik? Nem lehet tudni. Tolsztoj társadalmi tevékenysége mulandó, bölcselate hézagos, minden szavában ellentmond önmagának, de a költőknek néha szükségük van rigolyákra, hogy alkotni tudjanak. A remekműveket lim-lomok trágyázzák.

Különben mint művész mindig ízig-vérig pogány, még a megtérés után írt regényében is, a Föltámadásban. Kegyes dolgokat mesél el, de milyen kegyetlenül. Embereit szinte szívtelenül mutatja be, mintha csak tárgyak volnának, s az olvasóra bízta, hogy részvétet érezzen irántuk. Tartózkodó művészetével hűvös messzeségben áll tőlük. Közönyös, akár a természet. Ezzel pedig rokonérzésünket végletekig csigázza. Karenin Anna csak annyi, mint egy gyönyörű korszó. Halála csak annyi, mint mikor egy gyönyörű korszó eltörik.

Képzeleténél nem ismerék démonibbat, merészebbet, láttatóbbat. Nem az a képzelet ez, mely csillagról-csillagra csapong s elmeséli, milyenek lehetnek a nemlétező lények és tájak. Mindez olcsó játék. Itt repül, a földön, a lehetőség korlátai között. Ihlete a pontosság, varázsa az emberiesség. Milliárd és milliárd eshetőség közül mindig kitalálja, hogy valaki egy adott helyzetben mit mond, hogy mozog, miként cselekszik. Megálmodja a valóságot, melyet nem lehet „másolni”, egy új valóságot alkot. Ezt csúf néven így hívják „realizmus”. Igazi néven „teremtés”.

Új Idők. (Szépirodalmi, művészeti, képes hetilap és kritikai szemle. Szerkeszti Herczeg Ferenc.) 1928. július 22. p. 101-102.

Rónay György

Ősz

Kései napfény pereg a fákra.
Még zölden habzik a szélben a Mátra.
Hömpölyög, omlik, de néha már rőt foltokat is ringat az ár.

A ház mögött tenyérnyi réten kikerics nyitnak szerényen: deres gyepen halványlila dísz; s délben a fű közt még szól a haris.

S amíg delelőn áll, tűz a nap addig, de hűvös lesz nyomban amint hanyatlik, s a völgy után völgyet sorra beföd kék leplelvel lágyan a köd.

Ott lent les az este, de fönt remegőn még végigsöpör egy-két sugár a tetőn; s a lejtőn itt-ott meglebben a sárga nyírfák lassan lobogó fátyla.

Leng, de csupán amíg ez a fény ég; mert mind magasabbra kúszik a sötétség; s mire kigyúlnak a gyöngyösi lámpák, már valamennyi befejezte táncát.

Pihelve állnak s elejti mind levelét búsan hajnalra, mint halálrafáradt nő ejti puhán selymeit a földre a bál után.

S reggel a hús szél, mint árva teremben vén szolgál, elkezd takarítani csendben, dohogva söpörget, de ráun hamar. És pattognak az ágak, és sír az avar...

1954

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

Szeptember 15–17. között a Riviéra Park Hotelben tartották a Kárpátaljai Szövetség hagyományos, immár huszonnegyedik balatonföldvári találkozóját. Idén is sok-sok vendég érkezett az anyaország különböző településeiről, illetve Kárpátaljáról. A háromnapos rendezvény ez alkalommal is változatos programokat kínált a résztvevőknek.

Péntek délután Schur Alekszander közreműködésével tárogatószó hívogatta a vendégeket a szálloda halljába, ahol két fényképiállítás megnyitójára is sor került. Kovács Sándor helytörténész, szakíró, a Kárpátaljai Irodalmárok, Művészek, Alkotók Közösségének (KIMAK) elnöke Kárpátalja természeti szépségeit és épített örökségét bemutató fotóiból állított össze egy kisebb válogatást. Sepa János, a Beregvidéki Múzeum igazgatójának jóvoltából pedig Beregszász múltjában tehetek egy történelmi sétát az érdeklődők. A visszacsatolt Beregszász ünnepi eseményei 1939 január – 1939 május elnevezésű sorozat 100 archív felvételen szemlélteti a kor történeseit. A kiállításokat Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke nyitotta meg.

Már hagyomány, hogy Kovács Sándor jóvoltából a balatonföldvári találkozók az érdeklődők természetfilmekben is gyönyörködhetnek. Sokan voltak kíváncsiak arra, ezúttal milyen meglepetéssel szolgál, és nem is kellett csalódniuk. *Szülőföldünk igazságtétel* című érdekes, számos fotóval illusztrált előadásában a szakíró ezúttal Kárpátalja fatemplomairól gyarapította hasznos tudnivalókkal ismereteinket.

Kedves vendégek is érkeztek a találkozóra Lembergől: Rosztiszlav Demcsisin karmester, zeneszerző és felesége Leszja Borovec énekesnő (mindketten Ukrajna érdemes művészei), akik rögtönzött koncertet adtak a közönség nagy örömeire.

A vacsorát követően két év szünet után ismét üdvözölhettük köreinkben Dobos Tibort és Varga Zoltánt, azaz a Noszti fiúkat, akik „Hol van az a nyár...” című műsorukkal a régi slágerek, örökzöld dallamok világába kalauzolták el a hallgatóságot. Ez alkalommal Bokor Zsuzsa énekesnő is társult hozzájuk. ➡

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

■ Szombat reggel a képzőművészet kedvelőinek kedveztek a szervezők: a kiállítóteremben Kopriva Attila munkácsi festőművész alkotásait tekinthették meg. A művész pályafutását Benza György ismertette, a tárlat anyagáról maga a művész beszélt. (Olvasóink lapunk hátsó borítóján kaphatnak ízelítőt az alkotásokból.)

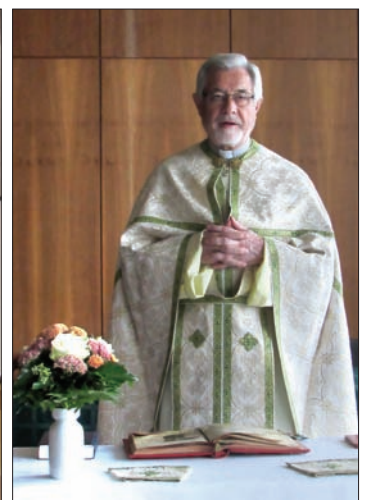
Ezután került sor a Kárpátaljai Szövetség közgyűlésére, amelynek programját dr. Fülöp László levezető elnök ismertette. A jelenlévők meghallgathatták Benza György elnöki beszámolóját a Kárpátaljai Szövetségnek a legutóbbi, májusi közgyűlés óta végzett tevékenységéről. A viszonylag rövid idő alatt több program is megvalósult, ezekről a *Kárpátaljai Hírmondó* nyári számában olvashatnak. Szó esett a tervekről is, amelyek között szerepel egy képzőművészeti alap létrehozása; egy összművészeti fesztivál megszervezése Budapesten a Kárpátalján született, de a világ számos országában élő és alkotó klasszikus és népzenezők részvételével; a Kárpátaljai Szövetség történetét feldolgozó kiadvány megjelentetése (Báthory Katalinnak, a Szövetség örökös tagjának visszaemlékezései alapján); partnerség kialakítása a Kárpátalján működő ifjúsági szervezetekkel (ennek érdekében képviselőik meghívást kaptak a találkozóra); a *Kárpátaljai Hírmondó* fejlesztése.

A kérdések, hozzászólások többsége a nemrég elfogadott új ukrán oktatási törvénnyel volt kapcsolatos. Megosztották gondolataikat a jelenlévőkkel többek között Bródy András, Kovács Sándor, Kapitány Marianna, Zselicky Gabriella, Csobolya József tagtársak, Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, Sin József, a Beregszászi Járási Tanács elnöke.

A közgyűlés az alábbi határozati javaslatokat fogadta el:

- a munka minőségének javítása érdekében a Szövetség elnökségét Kárpátalján élő tagokkal kell bővíteni;
- a Városligeti fasor 44. szám alatti székházban lehetővé tenni, hogy a kárpátaljai partnerszervezetek térítésmentesen képviselői irodát tartsanak fenn, rendezvényeik megtartására igénybe vehessék a dísztermet;

A Kárpátaljai Szövetség balatonföldvári találkozóján

– a Kárpátaljai Szövetség közleményt ad ki – amit eljuttat az MTI-hez –, miszerint támogatja a kárpátaljai magyar szervezetek Ukrajna elnökének címzett, az oktatási törvénnyel kapcsolatos petícióját.

A közgyűlés második napirendi pontja szerint dr. Seremet Sándor, a Kárpátaljai Szövetség újonnan kinevezett irodavezetője bemutatta a kárpátaljai ifjúsági szervezetek jelen lévő képviselőit, akik aztán ismertették tevékenységüket. A Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) képviselőjében Puskás Veronika elnök, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaságtól (KVIT) Shrek Tímea szervező, a Momentum Doctorandus (MD) képviselőjében Turányi Tatjana alelnök vett részt a közgyűlésen.

Ebéd után kötetlen program volt, így a Kárpátaljáról érkezett vendégek ismerkedhettek a város nevezetességeivel. Igaz, az időjárás nem volt túl kegyes hozzánk, de a szemerkélő eső nem

riasztotta el az arra vállalkozókat a környék felfedezésétől. A szállodában maradtaknak pedig alkalmuk volt a kötetlen beszélgetésekre rég nem látott barátaikkal.

Délután nagy érdeklődés kísérte dr. Seremet Sándor történész *Kárpátalja mint területi egység kialakulása az első világháború után* című előadását. Számos új információt tartalmazott Kopriwa Attila művészettörténész, festőművész a kárpátaljai festészet múltját és jelenét bemutató előadása is.

Este ifj. Pókos István gitáron előadott latin dallamokkal teremtett jó hangulatot, majd az ünnepi vacsora után a szórakozni vágyó vendégek hajnalig rophatták a táncot a retro diszkóban. A talpalávalót szintén ifj. Pókos István szolgáltatta.

A vasárnapi istentiszteleten Pásztor Bazil görögkatolikus parókus hirdette Isten ígését, és kért áldást a Kárpátaljai Szövetség vezetőire, tagságára.

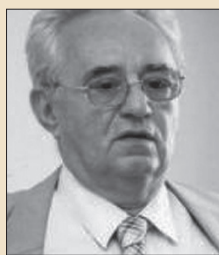
Ezután a találkozó résztvevői a szálloda parkjában lévő Balaton parti sétányra vonultak, hogy emlékpadok avatásával, illetve emlékfák ültetésével örökítsék meg a Kárpátaljai Szövetség két korábbi elnökének emlékét. Kecskés Mihály és Benda István életrajzát Benedekné Kövér Katalin alelnök ismertette.

Búcsúzóul néhányan még fényképeket készítettek, háttérben az emlékpadokkal, a frissen ültetett ezüsthársakkal vagy éppen a haragoszöld tóval, aztán eljött a búcsú ideje. A kárpátaljai csoport ismét így búcsúzott az anyaországba települt földijeitől: „Iővőre veletek, ugyanitt”.

Szemere Judit

Dr. Kecskés Mihály

A Kárpátaljai Szövetség elnöke 1993–2001 között.

A Soproni Talajbiológiai Iskola tagjaként kezdte mikrobiológusi pályafutását, majd az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetében dolgozott. Évekig a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mikrobiológiai Tanszékének vezetője volt.

Közbenjárására a 90-es évek elején a kárpátaljai magyar középiskolákban érettségizettek otthon felvételizhettek a Gödöllői Egyetemre, mivel a vízum megszerzése és a külföldi utazás nehézségekbe ütközött. Számos diák neki köszönheti, hogy okleveles növénytermesztő, biokémikus, kertész-mérnök lett.

A Kárpátaljai Szövetség egykori elnökeként sokat tett a szülőföldön maradt, illetve az anyaországba áttelepedett kárpátaljaiak támogatása terén. Nehéz időkben volt elnök, de mindent megtett a közösség szervezeti életének jogszerű kialakításáért.

Benda István

A Kárpátaljai Szövetség elnöke 2001–2003 között.

1943-ban érettségizett a Beregszászi Magyar Gimnáziumban. Tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetem jog- és államtudományi karán folytatta. Egyetemi tanulmányait a katonai szolgálata és hadifogsága szakította meg.

Magyarországra hazatérve a Magyar Postánál helyezkedett el, 1956-ban felsőfokú postatiszti képesítést szerzett, ezt követően a Posta Vezérigazgatóságánál sajtóelőadóként dolgozott. 1968-ban a sajtócsoporthoz vezetője és a posta hivatalos, valamint szaklapjának szerkesztője lett. Benda István később több szakfolyóiratnál is tevékenykedett, munkáját mindig az igényesség jellemezte. A Kárpátaljai Hírmondó főszerkesztő-helyetteseként a publikációk színvonalát tartotta szem előtt, a fiatalabb újságírók számára példaképpel szolgált.

A Beregszászi Magyar Gimnázium története című könyv szerkesztése-

kor kapcsolatba került a Magyarországi Kutató Intézzel (ma Teleki László Alapítvány) és elvállalta kiadványainak szerkesztését. Aktívan részt vett a Verke-parti öregdiákok évente megtartott találkozóinak megszervezésében.

Megalakulás után be-

lépett a Kárpátaljai Körbe, majd részt vett a kör szövetséggé alakításában. A Kárpátaljai Szövetség alapító tagjaként sokat tett annak érdekében, hogy szoros kapcsolat jöjjön létre a Beregvidékről elszármazott egykori gimnazisták és a beregszásziak között.

A Beregszásziért Alapítvány elnökeként számtalan esetben juttatott humanitárius segílyt a városnak. Többek között gyűjtést szervezett nyugdíjasok anyagi támogatására, tankönyvekkel, iskolai eszközökkel, térképekkel, könyvekkel támogatta a beregszászi Bethlen Gábor gimnáziumot. Beregszász városa díszpolgári címmel tüntette ki.

Élménygyűjtés Budapesten

„A vakáció olyan, amilyenné varázsolja az ember”
(Kordos Szabolcs)

Az idézet bármely kirándulásra illik. A rosszul indult kirándulás is pillanat alatt válhat csodálatossá és felejthetetlen emlékké. Hasonlóképpen volt kis csapatunkkal budapesti kirándulásunk során.

Kárpátaljáról, pontosabban az Ungvári Magyar Tannyelvű Drugeth Gimnáziumból és Elemi Iskolából 14 tanuló két kísérőtanár társaságában érkezett Budapestre a Magyar Csodaszarvas Egyesület és a Bercsényi Miklós Alapítvány közös meghívása nyomán. A gimnáziumból nem először érkezett „delegáció” az augusztus 20-a környékén megrendezésre kerülő tehetséggondozó táborba. Am az idei út kicsit másképp indult, mint a többi. A 14 gyerek több korosztályt képviselt, ezért az első feladatuk az volt, hogy csapattá, egységgé kovácsolódjanak, és közösen birkózzanak meg az utazás, az előadások és más programok nehézségeivel. Lassan ment, de azt kell mondanom, hogy úton hazafelé már úgy beszélgettek és játszottak egymással, mint a testvérek.

A csoport öt napot tölthetett a magyar fővárosban, ahol a szervezők mindent megtettek annak érdekében, hogy a gyerekek hasznosan töltsék el az időt. Előadásokon és koncerten vettek részt, kirándultak, együtt ünnepeltek „magyar testvéreikkel” Szent István napján, és ezt megkoronázta a vasárnap esti tűzijáték is.

Gortvay Gábor több előadást is tartott a tanulóknak, amelyek fő célja az volt, hogy jobban megismerhessék a magyar múltat. Ezen belül főleg az államalapítás körülményeit és annak folyamatát igyekezett részletesebben megismertetni a kárpátaljai csapattal. Az előadások többnyire párbeszéd formájában zajlottak, hogy az ifjakat is rávegye egy kis önálló gondolkodásra. Ez azért fontos, mert aki önálló gondolatokkal rendelkezik, van saját véleménye a történekekről és érdeklődőbbé válik egy-egy témával kapcsolatban.

Az előadásokat koncertek színesítették az első két napban. Erdélyből érkezett hozzánk Kovács Krisztina énekes, aki istenes dalokat, megzenésített verseket és népdalokat adott elő. Egy másik este pedig a Kiss Kata Zenekart hallgathattuk a Templomkerti Esték program keretein belül a máriaremetei kegytemplom kertjében. Itt szintén a magyarságunkat ünnepeltük, hiszen a dalok többsége ezzel állt kapcsolatban.

Szombat délután a közeli Szurdok-völgybe tettünk egy rövid kirándulást Csaba Zoltán vezetésével. Azt kell mondanom, hogy ez a program hatott leginkább a gyerekekre, és kovácsolta össze a kis csapatunkat. Figyeltünk egymás minden lépésére, hogy ne maradjon senki, és ne történjen baleset. Élveztük az erdő csendjét és a friss levegőt. Már a kiruccanás elején útba ejtettük a völgy barlangját, amelybe a gyerekek nagy bátorsággal bementek és körülnéztek. Szerencsére egy-két ártalmatlan pókon kívül nem botlottak bele másba, így ijedség helyett boldogan folytattuk utunkat.

A Szurdok-völgyön áthaladva egy kellemes parkba érkeztünk, amely nem várt élményeket hozott, és sokak emlékezeté-

ben sokáig élni fog. Egy zenélő kút, mezítlásos ösvény, egy régi telefonfülke, egy pad és egy kis téglalapítmény állt ott piros tetővel. Mindnek története van. A kútban az ember megmoshatja a lábát, hogy aztán a mezítlásos ösvényt végigjárja, amely jótékony hatással van az emberi szervezetre. Az ösvényen méterenként más-más anyag van (kavics, homok, faforgács, fűreszpor stb.), ami masszírozza a talpat. Aztán ismét lábat moshatunk, miközben kellemes dallam csendül fel. Ott a fülke, amely egy régi, múzeumi darab. Bárki bátran elsetálhat mellette, de érdekesebb közelebb menni és megnézni mit is rejt. Nem akárcsak tudunk felhívni, hanem Örkény Istvánt. Pontosabban egyperces novelláit. Örkény Istvánról (1912–1979) azt kell tudni, hogy a XX. század egyik legnagyobb magyar írója, aki főleg egyperces novelláiról lett híres. Neki állít emléket ez a fülke is,

hiszen a jó számot tárcsázva a novelláit hallgathatjuk meg. A fülkének is megvan a saját története, hiszen azon a helyen áll, ahol Örkény *Ballada a költészet hatalmáról* c. novellájában írva van. A fülke mellett a kis piros tetős téglalapítmény sem véletlenül van ott. Könyvmegálló. Azt jelenti, hogy az emberek ide elhozhatják kiolvasott, megunt, régi vagy új könyveiket, hogy az arra járó ember leüljön a mellette lévő padra, megpihenjen, és akár közben olvashat is valamilyen érdekes vagy hasznos témáról. Persze el is viheti a könyvet, de ebben az esetben hozzon helyére egy másikat, hogy a könyvespolcok ne ürüljenek le. Mi is találtunk egy könyvet, pontosabban egy hatodikos magyar történelem tankönyvet, amelyből a gyerekekkel közösen olvastunk Szent István életútjáról és az államalapításról. Miközben ezt tettük, megállt mellettünk egy autó. Négy idős ember szállt ki belőle, két hölgy és két férfi. Bemutatkoztunk, elmondtuk, honnan érkeztünk és miért, csak ezután derült ki, hogy a társaságban volt Örkény István özvegye. Ő is üdvözölte tanulóinkat, és az alkalomból kifolyólag mondott néhány szót elhunyt férje munkásságáról. Ez volt a nap csúcspontja.

Vasárnap, augusztus 20-án ünnepi misén vettünk részt, a templomkertben a Szent Korona Dombnál együtt ünnepeltük első királyunkat a helyiekkel, és „hazai” földdel gazdagítottuk a domb tartalmát. Került ide ungvári, császlói, szürtei, nagygejőci, nagydobronyi föld is. Délután a Szent Jóbbs Körmeneten vettünk részt, ahol a Szent Korona Lovagrenddel vonulhattunk. Este élőben néztük végig a tűzijátékot, amely hatalmas élmény volt mind a gyerekek, mind a tanárok számára.

Hétfőn azonban szinte senki nem akart felkelni az ágyból, hiszen tudtuk, hogy ha felkelünk és összecsomagolunk, már csak a vonatozás ideje alatt gyárthatunk közös emlékeket, és okozhatunk vidám perceket egymásnak. Azonban semmi sem tart örökké...

Ezúton szeretnénk megköszönni a Magyar Csodaszarvas Egyesületnek és a Bercsényi Miklós Alapítványnak a meghívást, az előadásokat és más programokat, Csaba bácsinak a finom vacsorákat, a Nyugdíjas Pedagógusotthonnak a finom reggeliket és ebédeket, a Szent Korona Lovagrendnek, hogy mellettük vonulhattunk. Csodás 5 napot tölthettünk el veletek, bízunk a viszontlátásban.

Bara Tünde
történelem-földrajz tanár,
az UNE Ukrán-Magyar Tudományos
Intézet hallgatója

Folytatódik az Egán Ede gazdaságfejlesztési program

Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola átriumában került sor az Egán Ede gazdaságfejlesztési program újabb támogatási szerződéseinek ünnepélyes aláírására. Az eseményen részt vett Magyar Levente, a Külgazdasági és Külügyminisztérium gazdaságdiplomáciáért felelős államtitkára. Köszöntőjében kihangsúlyozta: alighanem történelmi esemény tanúi vagyunk, hiszen a kárpátaljai magyarság életében még nem fordult elő, hogy egyidejűleg ezerötszáz vállalkozó kapjon a magyar kormánytól gazdaságfejlesztési támogatást mintegy 3,7 milliárd forint értékben. Ezer vállalkozóval már most aláírják a pályázati szerződéseket, további ötszázal a közeljövőben. (Az „Egán Ede” Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Központ Jótékonyági Alapítvány közreműködésével szeptember 12-én 490 forrás függvényében támogatott vállalkozó írt alá pályázati szerződést mintegy 1,2 milliárd forint összértékben – a szerk.)

Az államtitkár emlékeztetett arra, hogy a magyar kormány az elmúlt év végén több mint kétmilliárd forintnyi támogatást folyósított az Egán Ede gazdaságfejlesztési program keretében a kárpátaljai magyaroknak, az összegből mintegy 14 ezren részesültek. 13 ezer pályázónak a földprivatizációs költségeit fedezték, hogy elkezdhesék a gazdálkodást, míg ezer magyar vállalkozó a már működő gazdaságának fejlesztéséhez kapott támogatást. Az idén további ezerötszáz magyar vállalkozó részesülhet ugyancsak 3,7 milliárd forintnyi támogatásban.

Magyar Levente rámutatott: ahhoz, hogy ilyen sikertörténeté váljon a kárpátaljai magyarságnak nyújtott gazdaságfejlesztési támogatás, mindenekelőtt kellett egy elkötelezett nemzeti kormány, amely felvállalta az ügyet, és kellett a befogadó közeg Kárpátalján, azaz a kárpátaljai magyarság vitalitása, vállalkozói kedve, ami a sok nehézség ellenére elemi erővel tört a felszínre az elmúlt időszakban.

– A legfontosabb, hogy a kárpátaljai magyarok érezzék, egy ezer éves, erős állam áll mögöttük, amelyre minden körülmények között számíthatnak. Még akkor is, ha a kijevi politika tovább halad a kisebbségi jogkorlátozás veszélyes útján, és a kárpátaljai magyarságot nem mint Ukrajna számára nélkülözhetetlen erőforrásnak, Ukrajna iránt lojális, az országot építeni kívánó nemzetiségi kisebbségnek, hanem ellenségnek tekintik – emelte ki a politikus.

Magyar Levente gratulált a jelen lévő vállalkozóknak, gazdálkodóknak, hogy megnyerték a támogatást, sok sikert kívánt számukra a jövőre nézve. Mint mondta, az elmúlt egy évben bebizonyosodott, hogy összefogva képesek vagyunk fellendíteni a vállalkozásokat. Ennek szellemében folytatódik a munka, és együtt fel tudjuk építeni azt a Kárpátalját, amit elképzeltünk magunknak.

Köszöntötte a megjelenteket Brenzovics László parlamenti képviselő, a KMKSZ elnöke is. Köszönetet mondott a magyar kormánynak, a magyar társadalomnak azért a jelentős támogatásért, amelyben a kárpátaljai magyarságot részesítette, részesíti, s ami által gazdaságunk erősítésével egyben a közösségünket is erősíti.

Berki Marianna, az Egán Ede Kárpátaljai Gazdaságfejlesztési Központ igazgatója a technikai részletekről tájékoztatót.

A badalói Balogh Csaba öt hektáron gazdálkodik, és első alkalommal pályázott az Egán Ede programban. Mint mondta, hatalmas segítség ez számukra.

– Huszonkét éve küszködök egy rossz traktorral, ha sikerül megvásárolni az újat, minden megváltozik, sokkal könnyebb lesz a szántás, vetés, betakarítás. Ha jövőre is lesz lehetőség pályázni, biztos, hogy élni fogok vele, hiszen tovább szeretném fejleszteni gazdaságomat.

A munkácsi járási Csongor is szorgos és bizakodó emberek lakják, egyikük Kabácij Diána.

– Több mint tizenegy éve foglalkozunk mezőgazdasággal. Négy főlíásátrunk van, most a fűtéstechnológiát szeretnénk felújítani, úgyhogy egy pellettel működő kazánra pályáztunk. Hallottuk, hogy az előző évben is sikeres volt ez a projekt, ezért vágtunk most mi is bele, és nagyon örülünk, hogy megnyertük a pályázatot. Ha lesz folytatás, természetesen ismét pályázni fogunk, hiszen egy gazdálkodás csak úgy működik, ha folyamatosan fejlesztik.

A Margitics házaspár Nagyszőlősen 2012 óta üzemelteti a Szelid lovasközpontot. Jelenleg hat állattal rendelkeznek, ezek közül egy póni. Margitics Ildikó elmondta: második alkalommal pályáztak, tavaly lószállítóra, most pedig szénatárolóra.

– Nagyon hálásak vagyunk a magyar kormánynak a támogatásért, azért, hogy figyelnek ránk is. Úgy hiszem, erős, megtartó erő ez, mi pedig azzal igyekszünk honorálni, hogy itthon építjük a jövőt, arra biztatjuk embertársainkat, hogy maradjanak szülőföldjükön.

Hegedűs Csilla

AKTUÁLIS

Veszélyben a magyar oktatás

A kárpátaljai és anyaországi közéletet egyaránt hetek óta foglalkoztatja az új ukrán oktatási törvény, amely, bár számos pozitív újítást tartalmaz, a nemzetiségi oktatás tekintetében hatalmas visszalépést jelent, ugyanis gyakorlatilag ellehetetleníti többek között a magyar nyelvű oktatást Kárpátalján.

A 150 ezres kárpátaljai magyarság a lehetőségeihez képest nagy erőfeszítéseket tesz nemzeti identitása és kultúrája megőrzéséért. Ennek egyik sarokköve volt a bölcsődétől a főiskoláig terjedő anyanyelvi oktatás megléte, amely most végzetes veszélybe került.

A kárpátaljai magyar érdekvédelmi szervezetek és a történelmi egyházak előzetesen közös levélben fordultak az ukrán állam vezetőihez, azt kérve, hogy a közoktatási törvény szeptemberben tervezett módosítása során messzemenően vegyék figyelembe a kisebbségek jogait, és továbbra is garantálják a nemzeti kisebbségek nyelvhasználati, azon belül az anyanyelvű oktatásra vonatkozó jogait. Mindhiába: a Legfelsőbb Tanács szeptember 5-én elfogadta a jogszabályt, amely értelmében csak az óvodában és az elemi iskolában van lehetőség a nemzeti kisebbségek nyelvén történő oktatásra.

Ezért a magyar szervezetek Ukrajna elnökéhez fordultak azzal a kéréssel, hogy ne írja alá az ország alkotmányát és nemzetközi vállalásait semmibe vevő törvényt, amely megfosztja a nemzetiségi kisebbségeket az anyanyelven való tanulás lehetőségétől. Hiába tiltakozott a törvény ellen a magyar, a román, a lengyel, az orosz, a bolgár, a moldáv kormány, szeptember 25-én Petro Poroszenko ellátta kézjegyével, így az hatályba lépett.

Az ukrán kormány a hazai és a külföldi sajtón keresztül azt sulykolja, hogy a nemzeti kisebbségeket azért kell megtanítani az államnnyelvre, hogy egyenlő hozzáférést biztosítsanak számukra az ukrán nyelvű felsőoktatáshoz. Ezért sokan nemes szándékot látnak e kormányzati törekvés mögött, s nem értik, miért tiltakozik ellene a kárpátaljai magyarság.

Sz. J.

Tiszta Kárpátalja

Zajlik a második forduló

Az első ízben idén májusban meghirdetett sikeres környezetvédelmi akció folytatásaként szeptember 15–25. között zajlik a Tiszta Kárpátalja program második fordulója. A cél ugyanaz: mind több helybéli bevonásával megtisztítani a szeméttől közösségi tereinket, az árok- és folyópartokat, az utak környékét, s nem utolsósorban a turisták által gyakran látogatott történelmi emlékhelyeinket. Az egész Kárpátaljára kiterjedő projekt koordinálását felvállaló KMKSZ ISZ valamennyi, a vidék jövőjét féltő egyén közreműködésére számít. Nem véletlenül állt az ügy mellé a magyar kormány, hiszen a környezetszennyezés nem ismer határokat – mondta Grezsa István kormánybiztos az akciót indító sajtótájékoztatón. A Tiszán – különösen egy-egy nagyobb áradáskor – levonuló műanyagpalackokból jut a határon túlra is bőven, ám az sem mellékes a számunkra, hogy hogyan érzik magukat a kárpátaljai magyarok a szülőföldjükön. Márpedig az a tény, hogy

a megyében 250-re tehető az illegális szemétlarakók száma, s hogy mértékadó becslések szerint is több mint hárommillió tonna háztartási hulladék hever ezen a vidéken szerteszét, nem ad okot a túlzott derűlátásra.

A tíz napon át tartó akció során összegyűjtött szemét mennyisége csöppet sem lebecsülendő, emellett az sem lényegtelen, hogy a környezetvédők példája nyomán remélhetőleg egyre több jóérzésű ember csatlakozik hozzájuk. A környezettudatos nevelés ezen példája várhatóan meghozza a kívánt eredményt.

Májusban egyetlen hétvégén több mint ezer személy mozgósításával Kárpátalja negyven településén összességében 7,5 tonna szemetet sikerült összegyűjteni – tájékoztató Kados Albert, a KMKSZ ISZ alelnöke. Az önkormányzatokkal kialakított harmonikus kapcsolatoknak köszönhetően az összegyűjtött és zsákokba rakott hulladékot mindenütt sikerült a kijelölt szeméttárolókba eljuttatni. Ezúttal tíz nap áll a rendelkezésünkre, ezért jóval merészebb célokat tűztünk ki magunk elé: szeretnénk legalább ötven települést bevonni a programba és jelentősen növelni a résztvevők számát.

Az alelnök azt is elmondta, hogy az iskolásoktól kezdve a középkorúakon át a nyugdíjasokig mindenkire számítanak, szülőbani jelentkezőkre, baráti társaságokra, civil szervezetekre egyaránt. Zsákot, kesztyűt biztosítanak, a begyűjtött szemét elszállításáról a polgármesteri hivatalokkal és a hulladékbegyűjtő cégekkel együttműködve gondoskodnak.

Eszenyi Gábor

Elindult a Magyar házak Kárpátalján című program

Dr. Grezsa István, a Miniszterelnökség Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos és Mikulyák László helyi esperes, plébános atya sajtótájékoztatót tartott a rahói római katolikus plébánia épületében annak kapcsán, hogy a magyar kormány támogatásából a városban megkezdődött az első kárpátaljai magyar ház építése.

Magyarország kormánya 2016 őszén fogadta el a *Magyar házak Kárpátalján* című programot, amely közösségi terek, kulturális centrumok kialakítását tűzte ki célul. Dr. Grezsa István jelképesnek nevezte az alapkövetelt, mivel arra a Felső-Tisza-vidéken, az egykori Magyarország legkeletibb szegletében került sor. Gyakorlatilag egy emeletépítésről van szó. Mint megtudhattuk, a program folytatódik, szeretnék Kárpátalja más városai-ban, nagyobb településein is magyar központokat kiépíteni. Beregszászon például az igencsak rossz állapotban lévő Bethlen-kastélyt kívánják bekapcsolni a programba.

Mikulyák László elmondta: augusztus elsején kezdtek hozzá a

munkálatokhoz, és reményeik szerint a magyar ház három hónapon belül átadásra kész lesz. Sajnos nem találtak megfelelő telket, ezért esett a választás a plébánia épületére. A Bethlen Gábor Alappal a nyár elején kötött támogatási szerződés értelmében a rahói magyar közösséget, illetve a Felső-Tisza-vidék szóránymagyar-ságát szolgáló beruházás mintegy 80 millió forintból valósul meg 2017

őszi közel 400 négyzetméter alapterületen. A külön bejáratú második szinten helyet kap egy 90–100 fő befogadására alkalmas közösségi terem, egy nagyobb méretű, számítógépekkel felszerelt helyiség, ahol a vasárnapi iskola működne, több irodahelyiség és két szolgálati lakás is.

H. Cs.

Magyar tannyelvű csoport nyílik a taracközi óvodában

A Kárpátaljai Magyar Pedagógus-szövetség (KMPSZ) koordinálásával és a magyar kormány támogatásával magyar tannyelvű csoportot nyitottak, és felújított épületszárnyat adtak át a taracközi Veszélka (Szivárvány) óvodában. A taracközieknek eddig nem volt lehetőségük magyar tannyelvű óvodába íratni gyermekeiket.

Orosz Ildikó, a KMPSZ elnöke elmondta, hogy a magyar állam támogatásával Kárpátalján is zajlik a magyar tannyelvű óvodák felújítása, új magyar óvodai csoportok nyitása. Ennek köszönhetően olyan vidékeken is tudnak magyar óvodát vagy óvodai csoportot nyitni, ahol még élnek magyar felnőttekkel rendelkező személyek, de a gyerekek már nem tudnak magyarul. A kilencvenes években több egyházi óvodát nyitottak a szóránnyvidékeken, azonban vannak olyan települések, amelyek ebből kimaradtak. Ilyen a técsői járási Taracköz (Tereszva) is. A magyar óvodai program jóvoltából sikerült felújítani, bebútorozni a meglévő épület egyik szárnyát. Ott fog működni a magyar tannyelvű

csoport. Orosz Ildikó örömet fejezte ki, hogy ezen a nemzetiségileg sokszínű településen a szülők felismerték, hogy a szomszédok nyelvét is meg kell tanulni ahhoz, hogy jobban megismerjük egymást. A szerződéskötést követően a KMPSZ elnöke módszertani segédanyagot adományozott a nevelőknek, az óvodásokat pedig *Irka* gyermeklapot ajándékozta meg.

Ötvös Sándor a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztoság képviselőjében köszönetet mondott azoknak a szülőknek, akik magyar tannyelvű csoportba íratják gyerekeiket, majd tájékoztatta a jelenlévőket, hogy igény esetén még egy magyar csoport számára biztosítják a szükséges feltételeket.

Kosikla Elizaveta, az óvoda igazgatója elmondta, hogy három új csoport nyílik az óvodában, köztük egy 24 fős magyar tannyelvű. A beszédek elhangzása után a gyerekek ukrán és magyar nyelvű versekkel és mondókkal köszöntötték a résztvevőket.

Forrás: Kárpátalja.ma

Isten megmutatkozó hatalma

„Az Istennek pedig van hatalma arra, hogy minden kegyelmét kiálassza rátok, hogy mindenütt mindenkor minden szükségessel rendelkezetek és bőségben éljete”

2Kor 9,8

Az Ige önmagáért beszél (tanuljuk meg!). Az Ige funkciója: kapaszkodó.

A) Akkor kell kapaszkodni, amikor valami bizonytalanság és süllyedés van. Ezt az Igét tanuljuk meg, mert fontos kapaszkodó lesz a továbbiakban is az életünkben, amikor kétségben vagyunk (jut-e? lesz-e? marad-e?). Legyenek ilyen kapaszkodó Igék, amelyeket makacsul ismételtünk magunkban, még a logika és a külső körülmények ellenére is. Ezeknek a „kapaszkodó Igéknek” a közös pontja, hogy kizárólag az Isten mindenhatóságára és kegyelmére hivatkoznak. Aki mindenek ellenére képes cselekedni (a külső hatások és a mi érdemtelenységünk és bűnünk ellenére is). Ezek az Igék az embert mindig döntés elé állítják: kinek hiszünk? A magunk változó állapotának, vagy az Isten ígéretének?

B) A bizonytalanság kiváltója itt: az adakozás. Uí. az előzőkben adakozásról (annak módjáról, mértékéről, céljáról) van szó. Az adakozást pedig sokszor az ördög kihasználja, és bizonytalanságot vált ki (ami megmutatkozik kétségbeesés, irigység és düh formájában stb.). Az adakozásban mint istentiszteletben, az ember megfáradhat és az értelmében kételkedhet. Akkor jönnek a kísértések, hogy „nekem sem marad”, „minek az neki”, „nem is érdemli meg”, „mennyi más dolgot vehettem volna belőle” stb.. Mert az ördög egyik kedvelt megosztási területe: az anyagiak. Ezekért vannak a feszültségeink és a konfliktusaink (nekem nincs, neki van; miért ide teszed és miért nem oda; ez nem gyarapítás, hanem pazarlás; miből lesz és jut-e rá; megszégyenülök és elveszek stb.). A továbbiakban az Ige részleteit vizsgáljuk meg:

1. „Az Istennek pedig van hatalma arra...”

1) „Pedig”. Az előzőekkel szemben, vagy az előzőeknek következtében. Mind a két értelmezés lehetséges. A) Szemben. Mert Isten hatalma másként működik, mint az emberi logika. Például itt az adakozásnál: ha adunk is, annál többünk lesz. Erre a logikára építünk. Tehát nem kell félnünk adni, mert akkor Isten gazdag kegyelmét mozgósítjuk magunk felé. Tehát minden emberi és világi helyzettel szemben is képes az Isten cselekedni. B) Következésképpen: a mi kétségbeeső állapotunk Isten számára lehetőség még inkább megmutatni az Ő hatalmát. Például többen mondták el, hogy amikor a legelesettebbek voltak, akkor látták meg legjobban az Isten munkálkodását. Pál mondja: „amikor erőtelen vagyok, akkor vagyok erős”. Az egyik nő fiatalon elveszítette az apját, aztán a férjét, és a beteg anyja, a háztartás és az apai nagypapa gondozása is a nyakába szakadt. Nem bírta már emberileg. Ez alatt a súlyosbodó teher alatt egyre inkább kezdett el Istenhez könyörögni. Először lázadva („miért kell

nekem, betegesen ilyen hatalmas terheket cipelnem?”), majd egyre inkább magát Istennek kiszolgáltatva. Aztán úgy számolt be erről az Istenhez való fordulásáról, hogy ez a számára erő feletti erő megtapasztalását jelentette („megértettem, Istennek nem számít az én testi mivoltom fogyatkozása, mert az Ő erejével lehet mindenre erőm”). Kedves Testvérem! Isten a te kis erődhez akarja a maga Mindenható erejét tenni. Csak így tudod te is kibírni a feladataidat, és a nem emberi teljesítményeden keresztül tudja Isten leginkább megdicsőíteni Önmagát.

2) „Arra”. Mutatószó, amely felénk irányul. Külön ki van hangsúlyozva, hogy az ember értelmezze a maga életére. Konkretilódhat a mi életünkben Isten hatalma. Nem csak általánosságokban mutatkozik meg Isten mindenhatósága (teremtés, történelem, nagy események), hanem a mi kis életünkben is célzatosan. Isten hatalmának egy darabja miránk is vonatkozik. Amely pont elég arra, hogy rendbe és teljességbe hozza az életedet. Úgy nagyon konkrétan: a házasságodat, a megkötözöttséged miatti széttört önbecsülésedet, az elrontott munkahelyi döntésedet stb.

2. „hogy minden kegyelmét kiálassza rátok”

1) „Minden kegyelmét”. Nem részben, hanem teljesen. A kegyelem mindent befedi: bünt, mulasztást, gyengeséget. Ez a kegyelem a hatalommal van kapcsolatban. Mert aktív és nem csak passzív. Tehát nem csak a bűnök pusztá eltörlésére vonatkozik, hanem cselekvő kegyelem, amely: A) megtör: ellenállást, elrontott kapcsolatot, átkot, rossz viselkedési mintát, kapcsolati fogyatékosságot stb. (például sokan nem tudják a szeretetüket kifejezni, mert ők sem tapasztaltak szeretet-kifejezést, és gyerekeik és házastársaik állandó szeretethiányban vannak, ami keserves, állandó kiszolgáltatottságot és feszültséget, bosszút és kisebbségi érzést, vádolást és érzelmi koldulást eredményez; s ez a nyomorult állapot nagyon erősen öröklődik); B) épít: új személyiséget (és az ember képes lesz szeretni és erőt felmutatni, új kapcsolatot (és az elrontott és meg nem élt kapcsolatok helyett kiteljesítő közösségek alakulnak), új egészséget (és a megrokkant és leírt test helyett egy megújított fizikum lesz). Isten teljes kegyelme a rendelkezésünkre áll. A Fiával mindent nekünk ajándékozik.

2) „Kiálassza rátok”. Mint az áradat. Melyben megfullad minden és utána feléled a természet. Ez az áradat-kép mutatja ki a kegyelem aktív hatását. Megfulladhat a kegyelem árában a régi életünk és minden marcangoló bűnünk, majd az ár után minden feléledhet, és a hitünk gyümölcset teremhet. Ez az Úrvacsora célja. Mi az, aminek meg kell fulladni és ahol meg kell újulni?

3. „hogy mindenütt mindenkor minden szükségessel rendelkezetek és bőségben éljete”

1) Isten idő és tér, kapcsolat és történelem, helyzet és állapot feletti hatalmát mutatja (hat, hatást gyakorol, mert mindent irányíthat). Nincs kivétel. Ami szükséges, azzal tudunk rendelkezni. Isten mindenek felett van az életünkben is, és kézzelfogható a beavatkozása. A szükségünket mindig kielégíti, bármilyen helyzetben. Ha Isten velünk van, akkor nem kell szűkölködnünk. Ha a „Mi Atyánk”-ot tudjuk imádkozni (ahol a mindennapi kenyről is szó van), akkor nincs szükségünk. Ő tudja, mi a szükséges. Engedjük, hogy Ő határozza meg az életünk szükségleteit. Nagy gond és állandó békétlenség, amikor mi határozzuk meg a magunk szükségleteit (és igazítjuk a korszellemhez, a fogyasztásra serkentő reklámokhoz, a társakhoz stb., s ha nincs meg az, amit elképzeltünk, akkor depressziós vagyok, hogy nekem ez sem sikerült és kevesebb vagyok másoknál). S aki az Istenben hisz, az „nem fut” – mondja az Ige. Mert nem kell félnie és minden körülményben biztonságban lehet. Például ez a hit tudja csak megtartani a kárpátaljai magyarságunkat a küldetésben, a szülőhelyen. S ha hiszünk, akkor gyakorlatban is megtapasztaljuk, hogy Isten a történelem viszontagságai ellenére is minden szükségünket ki tudja tölni.

2) Bőségben élhetünk. Ez fokozás. Isten tervében benne van a bőség. Amivel meg kell tanulni élni és jól élni. Hálaadással és másoknak is a hasznára lenni. Annak ígéri Isten a bőséget, aki tudja az Isten áldásait tovább adni. Aki nem tud adni, annak lehet, hogy meglesz a mindennapija (rendelkezik a szükségessel), de nem lesz bősége. Aki tud adni, annak Isten bőségesen ad, mert az adakozó ember, az Áldó Isten munkatársa. A szűkmarkú pedig mindig csak teher, de nem teherhordozó is.

4. „minden jócselekedetre”

1) „Minden...” Tehát a jó cselekvés mindenre kiterjedhet (adakozás, segítés, tanácsadás, lelkipálcázás, udvariasság, titoktartás, önátadás, figyelem stb.). A keresztyén ember a jó cselekvésében kreatív és „kliens központú”. Tehát azt veszi figyelembe, milyen igénye van a másik embernek, és nem azt, hogy ő mit gondol a másik ember igényéről. Például a gyereknek elsősorban nem fizikai dolgok kellenek (ezt szívesen megvesszük), hanem több idő és figyelem tőlünk; a házastársnak nem biztos, hogy a te agyonhajszolt programjaid, munkád, főztöd stb. kell, hanem egy este, a reá figyelésed, az önátadásod és a gyengédséged (amikor nincs tévé, számítógép, hazavitt munka, de még a gyerekek sem; amikor megpróbálsz megérteni őt, és az ő igényei vannak a középpontban és nem a te elképzeléseid az ő igényeiről).

2) „Jócselekedetre”. Ismét kezdődhet a kör, amelyben Isten megmutathatja hatalmát, amelyet kiáraszt, de már rajtunk keresztül. Mi lehetünk, akik beirányíthatjuk Isten mindenható kegyelmét és hatalmát mások konkrét életébe.

Radvánszky Ferenc
református lelkipásztor
(Mezőkaszony–Bótrágy)

Akár élünk, akár halunk, az Úrúi vagyunk

Mert közülünk senki sem él önmagának, és senki sem hal meg önmagának; mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Tehát akár élünk, akár meghalunk, az Úrúi vagyunk.

(Róma 14,7-8)

Sokszor észrevehetjük magunkon, hogy túlságosan is a saját dolgainkkal vagyunk elfoglalva, ahelyett, hogy a gyülekezetért és a testvérekért élnénk és fáradoznánk. Pedig ha ezt megtennénk, életet menthetnénk vele, sőt az sem kizárt, hogy olykor a sajátunkat is, ami azért is fontos, mert emberhalászokká tett minket az Isten.

A következő történet szerint egy ember az alaszakai hegységben túrázott, s remélte, hogy még a pusztító hófúvás előtt eljut a táborhelyre, de már túl késő volt. A hófúvás olyan dühvel tört rá, hogy egy méternyit sem látott előre. Miközben igyekezett megtalálni a helyes útírányt, a szörnyű orkán leverte a lábáról. Bár tudta, hogy nagyon közel van a tábor, mégis elvesztette tájékozódó képességét, és nem tudta eldönteni, merre menjen. Végül az éj sötétjében átfagyva és teljesen kimerülten leroskadt egy hókupacra. Nem bírt továbbmenni. Beletörődött, hogy itt kell meghalnia. Ahogy ott pihent a hóban, úgy tűnt neki, mintha valami hangot hallott volna, valami keserves, halk sírást, mintha egy kutyakölyök szűkölné. Szólongatni kezdte, és utolsó erejével a hang irányába vonszolta magát. Valóban egy kutya volt az, ami eltévedt a hófúvásban, mert elkeveredett az anyjától, és most szinte félholtra fagyva nyüzsgített a hóban. A férfi gyorsan elkezdte dörzsölni a kis testet, hogy a vérkeringés beinduljon, és így életben maradhasson. Leheletével is melengette a kutyust, és egész éjszaka azon fáradozott, hogy életben tartsa. Másnap a járőrök élve megtalálták a férfit és a kutyát. Kiderült, hogy amíg éjszaka azon fáradozott, hogy megmentse a kutyust, önmagát is életben tartotta.

Legyünk tehát mások felé is nyitottak a szeretetre és a segítségre, amivel Krisztusnak is engedelmeskedünk. Tőle kérhetjük, hogy a testvérek felé szeretettel fordulhassunk, elszakíthassuk tekintetünket a földről, és az ég felé, Isten felé, és az Ő Szent Fia, a mennyen és földön minden hatalommal felruházott Úr Jézus Krisztus felé fordíthassuk! Ő adja nekünk a felismerés képességét, hogy akár élünk, akár halunk, a mi Megváltó Urunké vagyunk, és úgy használjuk e világ javait, hogy ne pazaroljunk el semmit abból, amit Tőle kaptunk. Ha így cselekszünk, békességgel emlékezhetünk a reformáció napján reformátor hitvalló őseinkre és halottak napján napján is elhunyt szereteteinkre.

Orosz Károly
pótpresbiter, Vecsés

A hit és kitartás csodákra képes

Átadták a Pásztor Ferenc Községi és Zarándokházat

Szeptember 17-én templombúcsúval egybekötött átadási ünnepséget tartottak a beregszászi római katolikus egyházközség hívei. A Szent Kereszt felmagasztalása búcsúünnepén avatták fel a Pásztor Ferenc Községi és Zarándokházat, amelyben a zarándokoknak kijelölt szálláshelyek mellett konferenciaterem, szociális konyha és egy kisebb fiúkollégium is helyet kapott.

Az ünnepség szentmisével vette kezdetét, amelyet Tamás József gyulafehérvári segédpüspök mutatott be. A csíksomlyói kegyhely mellől érkezett segédpüspök a kereszt négy ágának je-

arról biztosította a jelenlevőket, hogy a magyar kormány továbbra is kitüntetett figyelemmel kíséri az itteni magyarság sorsának alakulását.

A közösségi ház falára a ház névadójának emléktáblája került, amelyet a nyíregyházi székhelyű Beregszászi Alapítvány ajánlott fel az egyházközségnek. (A reliefet Lengyel Tibor nyíregyházi szobrászművész készítette.) Dalmay Árpád elnök beszédében emlékeztetett

rá: szent küldetést teljesítenek akkor, amikor a városban emlékjeleket állítanak mindazon beregszásziaknak, akik sokat tettek a városért, lakói szellemi és anyagi gyarapodása érdekében. Ezzel nem a Beregszászra látogató más nemzetiségűeket akarjuk

lentőségéről szolt, s arról, hogy nekünk, kisebbségi létbe kényszerített magyaroknak az átlagosnál többet kell teljesítenünk. Nagyobb terhet, az átlagosnál nagyobb keresztet kell cipelnünk, és sohasem szabad megfeledkezni arról, hogy erőnkhez mérten segítsük azt a közösséget, amelyikhez tartozunk.

A közösségi ház átadási ünnepségén Michels Antal korábbi beregszászi plébános, aki a felújítási munkálatok megszervezésében jelentős szerepet játszott, arról beszélt, hogy az erős hit és a kitartás olykor csodákra képes.

Amíg ilyen összetartó és látványos eredményeket elérő közösségeink vannak, addig reménykedhetünk a kárpátaljai magyar közösség megmaradásában – hangsúlyozta Brenzovics László, a KMKSZ elnöke. Ezúttal sikerült legyőzni az emberi kisszerűséget, reményt adni mindazoknak, akik cselekvő szeretettel fordulnak a közösségeikhez – fogalmazott a Kárpátaljai Ferences Misszió képviselőtében felszólaló Török Dénes. A sok-sok nehézséggel küzdő kárpátaljai magyaroknak szükségük van az ilyen örömteli pillanatokra, közösségi sikerélményekre, mondta ünnepi beszédében Bacsai József, a Külügyminisztérium parlamenti helyettes államtitkára, aki

közösség érdekében végeztek áldozatos munkát olykor sok-sok évtizeden át – mondta Dalmay Árpád.

Az emléktáblát és a közösségi házat Majnek Antal római katolikus püspök szentelte fel. A rendezvény agapéval zárult. Az átadási ünnepséget követő koncerten a Csipkés együttes muzsikált.

Eszenyi Gábor

500 éve az áldás útján

REFORMÁTUSOK CSALÁDI CSENDES NAPJA

A Kárpátaljai Református Egyházkerület évente megrendezi legnagyobb, tömegeket megmozgató családi csendesnapját. Idén hetedik alkalommal került sor a nagyszabású eseményre, amelynek ismét Nagydobrony adott otthont, s amelyen több mint hétezeren dicsérték együtt az Urat, s adtak hálát mindazokért az áldásokért, amelyeket a reformáció hozott, s amelyeket ki-ki megtapasztalhatott a saját életében. A rendezvényt Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere is megtisztelte jelenlétével.

A helyi középiskola árnyas udvarán gyülekeztek Kovács Sándor és Erika mezővári kántorok dicsőítő énekekkel fogadták, majd Zsukovszky Miklós, a Beregi Egyházmegye esperese tartott áhítatot. Katona Viktória dobonyi lelkész bizonyágtételében megrázó erővel szólt a gyermekáldás hiába való várásának nehézségeiről, a próbatételekről, és tett bizonyosságot arról, hogy Isten nem hagyja magára ebben a helyzetben sem a házaspárokat, az áldást másként készíti el számukra: a szívben született gyermekekben adja meg azoknak, akik figyelnek Rá.

Balog Zoltán, az emberi erőforrások minisztere előadását az „Áldás, békesség” református köszöntésben rejlő erő jelentőségének hangsúlyozásával kezdte. Ez a kiindulópont – mondta, mert azzal, hogy békességet kaptunk, és áldásunk van, nagyon messzire el tudunk jutni. A továbbiakban a

lelkész-politikus arról beszélt, hogy kevés nemzetnek van olyan alaptörvénye, amely a biztos alappal – Istennel – kezdődik. „Isten, áldd meg a magyart” – olvasható a 2011-ben elfogadott magyar Alkotmány elején. Ez a zsinórmérték, ehhez kell igazítani az életünket, ha el akarunk igazodni a magyar közösség ügyeiben, akkor innen kell venni a segítséget – mondta. A miniszter abbéli reményének is hangot adott, hogy a Magyarországról érkező sokoldalú anyagi támogatások mögött az itteni magyarok is érzik a felelősségteljes gondviselést, a szeretetet. Közös értékeink a keresztény hit és a nemzeti összetartozás, közös felelősségünk pedig, hogy az ide érkező támogatásokból mindenekelőtt közösség épüljön, erősödjön Kárpátalján – hangsúlyozta.

Az emberi erőforrások minisztere a családi csendesnap keretében a közéleti szereplők számára szervezett szeminárium

mi foglalkozáson is tartott előadást arról, hogyan lehet közéleti szereplőként Krisztus szolgájaként helytállni, illetve a helyi református templomban megnyitotta a *Soli Deo Gloria: a magyar reformáció öt évszázada* című kiállítást.

Zán Fábán Sándor, a KRE püspöke, megköszönve Balog Zoltán előadását, bejelentette, hogy a kárpátaljai reformátusok is hozzájárulnak az üldözött keresztyének segítségét szolgáló magyar kezdeményezéshez, eddig egymillió forintnyi összeget gyűjtöttek össze.

A szüntelen megújulás fontosságát hangsúlyozta köszöntőjében Fráter Olivér, a Nemzetstratégiai Kutatóintézet elnökhelyettese, aki a reformáció egyik legnagyobb hozadékának nevezte az anyanyelv megtartását, s hogy Magyarországon megszülethetett a Biblia. Elismeréssel szólt a KRE nemzetmegtartásban játszott szerepéről, illetve a Reformáció Gyermekei Program jelentőségéről is. Mindebben sziklavárként vállal szerepet a Kárpátaljai Református Egyház – erősítette meg az elhangzottakat Rezes József, a Kárpátaljai Megyei Allami Közigazgatási Hivatal Nemzetiségi és Egyházügyi Osztályának helyettes vezetője.

A Reformáció Gyermekei Programmal kapcsolatosan a gyermekvállalás fontosságát hangsúlyozta a program három nagykövete asszonya: Nyíri Iváncsik Katalin, Kovács Erika és Nagy Zita, akik 3 ezer hrivnyás vásárlási utalványt adtak át a „Reformáció gyermekei” fotópályázat nyerteseinek.

A házigazdák a testi táplálékról is gondoskodtak: nagyszerűen oldották meg a több ezres tömeg zökkenőmentes étkeztetését. Majd a színpadon a tisztaágteleki, a kisdobronyi református énekkarok, a nagydobronyi gyermekkórus szolgált, illetve sor került Varga Katica és Ivaskovics József lemezbemutató koncertjére is.

Közben különböző helyszíneken szemináriumi foglalkozásokat tartottak a házaspárok, a közéleti szereplők, a szépkorúak, a szenvedélybetegek, a gazdálkodók, a fogyatékkal élők, a tanárok, az egészségügyi dolgozók számára. Idén is összeállt az egyesített férfikórus, akik magyar népdalok dallamára adtak elő Istent dicsőítő énekeket.

Legyetek a feltámadásba vetett hittől élő emberek! – zárta evangelizációval az együttletet Zán Fábán Sándor, aki arról tett bizonyosságot, hogy csak közösségben élhet az ember egészséges életet, s mindenkor meg kell rajtunk látsszék: Isten megváltott gyermekei vagyunk, akik nem panaszkodnak, hanem az Úrtól vett igével van tele a szívük, s a feltámadott Krisztusról szóló bizonyágtétel az életük.

Marton Erzsébet

Közösségünk és nemzeti önazonosságunk erősítése a cél

A kárpátaljai magyar görögkatolikusok ifjúsági szervezete, a GISZ idén immáron negyedik alkalommal hirdette meg Szent István-napi hagyományörző fesztiválját, amelynek ezúttal is Tiszacsoma adott otthont. A helyszínváltság tudatos, hiszen a helyi görögkatolikus templomban őrzik ereklyeként első királyunk koponyacsontjának egy darabját, s a falu határában található az az emlékpark, amelyet egy honfoglalás kori temető helyén alakítottak ki, s amely jelzi: erős gyökerek kötnek ehhez a földhöz bennünket.

Az ifjúsági találkozó szent liturgiával vette kezdetét, amelynek keretén belül Marosi István atya megszentelte az új kenyeret, amiből minden résztvevő részesülhetett.

A templomból a mintegy 350 fiatal a honfoglalási emlékparkba vonult, ahol Lődár Jenő atya, a GISZ elnöke nyitotta meg a fesztivált. Beszédében hangsúlyozta: fontos, hogy nemzeti ünnepeinken minden közösség szervezze meg magának saját, igazi értékeket hordozó, tartalommal telített ünnepét, ezáltal is erősítve nemzeti önazonosságunkat. Úgy kell nevelni közösségeinket, hogy megtanuljunk igazán ünnepelni, s hogy mindennapi munkánknak meglegyen a gyümölcse – mondta.

Augusztus 20-a a magyarok ünnepe – hangsúlyozta Erdei Péter beregszászi magyar konzul. Ezen a napon az új kenyér mellett államalapító Szent István király napját ünnepeljük, s egyben emlékezünk azokra a magyarokra, akik több mint ezeréves történelmünk során elszántan védték az országot, a magyar államiságot. Büszké vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre. István király a más nemzetiségek megbecsülésének és segítésének elve

mentén hozta létre államát, s ahogy ő kereste a magyarság helyét Európában, úgy keressük mi is a magyarság helyét ebben az új, kihívásokkal teli világban. Ehhez meg kell találni a közös hangot és a közös értékeket a minket körülvevő nemzetekkel.

Szent István a kereszténységet választotta népének útjául, ami soha nem volt könnyű, de ez jelenti a megmara-

dásunkat – hangsúlyozta Koszttyu Csilla, a Csomai Községi Tanács jegyzője.

A Karácsfalváról érkezett Tóth Zsófia az alkalomhoz illő dalokat adott elő, miközben a résztvevők megkoszorúzták az emlékparkban felállított Szent István-szobrot.

Ezt követően a program a görögkatolikus templom parkjában folytatódott, s igazi fesztiválhangulat jellemezte. Az ebédre főtt finom bográcsgulyást elfogyasztva, az itt felállított sátrakban ki-ki kipróbálhatta magát különböző

kézműves foglalkozásokon, játékokban. Az érdeklődők megismerkedhettek a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete, a Kezünkben a Jövő Alapítvány, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház, a Karácsfalvai Görögkatolikus Líceum és a Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet munkájával is. A délután folyamán *Digitális drog és műanyag világ* címmel igencsak érdekfeszítő előadást tartott a Sárospatakról érkezett Nagy Tamás áldozópap. Később a jó hangulatról a BorzsaVári népi együttes gondoskodott, illetve a táncházban a Kárpát-medence-szerte népszerű Kokas Banda húzta a talpálalót.

A szervezők a fesztivál keretein belül megjutalmazták a GISZ elmúlt évi rendezvényeinek legaktívabb egyházközségeit (Batár, Karácsfalva, Csoma).

Kovács Erzsébet

Irodalmi megemlékezés Beregszászon

200 „Arany” szó

Arany János születésének 200. évfordulóját ünnepli az idén a világ magyarsága, s nagy költőnk neve elhangzik mindenütt, ahol még él a magyar költészet iránti szeretet és a magyar történelem iránti tisztelet. Így van ez nálunk, Kárpátalján is, ahol az Arany-emlékév keretében már számos irodalmi rendezvényre került sor, az iskolákban, könyvtárakban, művelődési házakban szavalóversenyeket, rendhagyó irodalomórákat, felolvasóesteket tartottak. A Keresztény Értelmiségek Szövetsége (KESZ) beregszászi szervezete verses-zenés összeállítással emlékezett a magyar irodalom egyik legismertebb alakjára.

A Pásztor Ferenc Közösségi Házban összegyűlt irodalomkedvelőket Jakab Eleonóra, a beregszászi KESZ elnöke köszöntötte. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével dr. Mélykúti Ferenc, Magyarország Beregszászi Konzulátusának ügyvivője is. Arany János életútjának, pályafutásának fontosabb állomásait Kishegyi Mária nyugalmazott magyar nyelv- és irodalomtanár ismertette. Ezután a jelenlévők ízelítőt kaphattak Arany János költészetéből. A beregszászi római katolikus gyülekezet fiataljai – Bonkaló Beáta, Szabó Anna, Birta Bernadett, Bence Barbara, Juhász

Fanni, Pirigyi Gergely, Vaskeba László – és Kishegyi Mária előadásában versek, balladák hangzottak el, több költemény megzenésített változatban. Hallhattuk többek között a *Szondi két apródja*, a *Vörös Rébék*, a *walesi bárdok*, a *fülemile*, a *Rendületlenül* című műveket. Az est zárásaként a kórus előadásában felcsendült a *Nagyszalonután áll egy szerény kis ház...* kezdetű dal, amely refrénjében arra szólítja fel a hallgatóságot, hogy „Ünnepelj most, ha magyar vagy, az Arany-évet ünnepeld velünk!”. A műsort Krajnikné Hegyi Irén, a Beregszászi Római Katolikus Egyházközség kántora, a KESZ aktív tagja állította össze, tanította be, és kísérte harmonikán.

Sz. J.

„Az Élet él és élni akar”
(Ady Endre: *Intés az őrzőkhöz*)

Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban

Prof. Dr. Bárány Sándor, a kémiai tudományok doktora azzal tisztelte meg lapunkat, hogy emlékirataiból szemelvényeket bocsátott a szerkesztőség rendelkezésére. A publikáció első részét a Kárpátaljai Hírmondó nyári száma 14–16. oldalain találhatják olvasóink. Az érdeklődők Szöllősy Tibornak a folyóirat 2007. szeptemberi számában (26–28. oldal) közölt interjújából tájékozódhatnak bővebben a professzor úr munkásságáról. Lapunk a világhálón az Elektronikus Periodika Archívum és Adatbázis (EPA) gyűjteményében az epa.oszk.hu web-oldalon érhető el.

Nyomorgásunk az ötvenes évek elején

1950-ben beköltöztünk Beregszászba, szüleim ide kaptak kinevezést az esti iskolába. Igazi városnak tűnt akkor Beregszász, este kivilágítva csillogott, az éttermekben muzsika szólt, a Vérke-part tiszta, rendezett, a gimnázium előtti részén szép parkkal, pázsittal, virágokkal, sétányokkal, maradványa a háború előtti szép Magyarországnak. Ide jártam úszni tanulni (a nagynéném házának kertje a Vérke-partig húzódtott), itt csónakáztunk (szandolínóztunk) később, ide hozták a diákokat futóversenyekre. Engem a 4. számú hétosztályos magyar tannyelvű iskolába írtak be. Akkor még magyar tannyelvű középiskola a városban nem volt. Ilyen csak később nyílt meg, így én csak 7 éven keresztül tudtam magyarul tanulni. A diáktársak eleinte ellenszenvvel fogadtak, mint „falusi jövevényt”, ahol tudtak gáncsoltak, de – szorgalmamnak köszönhetően – lassan átvettém a legjobb tanuló szerepét Lódár Gyuritól, aki az osztály és évfolyam addig vitathatatlan vezére volt (jelenleg nyugalmazott belgyógyász-főorvos Szolnok megyében). Gyuri igen sportszerűen viselte a vetélytárs megjelölését, inkább támogatott és védett, nem támadott, később barátok is lettünk. Színjelesen végeztem az iskolát és az évfolyam estén a három végzős osztály diákjai nevében én mondtam a búcsúbeszédet. Nem emlékszem szavaimra, de valami olyasmiket fogalmaztam meg, ami mindenkit meghatott, sokan sírtak, a diákok, a tanárok és szülők egyaránt. Erre az alkalomra kaptam először rendes hosszú nadrágot (addig „pumi” térdnadrágban jártam), fehér vászonból varrták, igen nehéz volt a hozzávalót előteremteni a három gyereket egyedül nevelő szegény anyámnak. Ekkor az apám már a GULÁG-ban sínylődött.

Kedvenc tantárgyaim a földrajz, történelem és magyar irodalom voltak. Egyszer az iskolai szavalóversenyt Petőfi *Egy gondolat bánt engemet...* c. versével nyertem meg. Nagyszerű tanáraink voltak, a régi, nagy tudású, nagy műveltségű gárda idős mohikánjai. A felejtethetetlen Barna bácsi, földrajztanár, osztályfőnök (aki mindig „segédtanítóval”, a mutatópálcával járt), aki a rosszkedűket

– nem félve a következményektől – bevitte a szertárba és a fenekén jól elnászpángolta, de akit embersége, igazságossága, valamilyen különleges pedagógiai tehetsége miatt imádtunk. Az első lehetséges alkalommal (1957 táján) visszaköltözött Magyarországra. Vagy Drávai Gizella magyar nyelv- és irodalom tanárnő, a tankönyvünk szerzője, aki otthonában irodalmi estéket rendezett, megvendégelve diákjait, aki a tárgyon kívül emberségre, gondolkodásra tanított, magyar hazafias szellemben nevelt, harcolt a helybeli magyar szerzők versesköteteinek kiadásáért. Olyan alapos magyar nyelv- és irodalomtudást kaptam az ottani hétosztályos iskolában, hogy a Miskolci Egyetemen tanszékvezetői és intézetigazgatói minőségemben (1996–2002) az esetek többségében kénytelen voltam nyelvtileg belevájtani az itt gimnáziumot és egyetemet végzett kollégáim, beosztottaim, munkatársaim beadványaiba, jelentéseibe, különféle irományaiba. Nem beszélve a diákok TDK dolgozatairól, diplomatervekről stb.

Mint említettem, magyar nyelvű középiskola városunkban akkor még nem volt, felmerült a probléma, milyen tannyelvű iskolában folytassam tanulmányaimat, az 1. számú ukrán vagy 2. számú orosz iskolában. Mivel tanáraink arra biztattak, hogy az egyetemi tanulmányaimat majd Moszkvában, az ország valamelyik legjobb egyetemén folytassam, az orosz iskola mellett döntöttünk. Igaz, akkor az ukrán nyelv nem is volt különösebben divatban. Az elején nehezen ment a tanulás, hiszen alig beszéltünk oroszul. Beregszász csaknem színmagyar város volt akkor, az oroszajkú lakosságot főleg a katonatisztek, valamint az ide küldött tanárok és különböző szintű vezetők és családjaik alkották. Az iskola 8. osztályában, ahol orosz nyelven kezdtünk tanulni, elkülönült két csoport, a „helybeliek”, azaz mi, a beregszászi és környékbeli magyar diákok és a főleg katonatiszt-csemetékből álló oroszok. Sok időbe telt, amíg egy-egy magyar tanulóval barátkozni kezdtek a jövevények, a kapcsolatok főleg a magyar fiúk és többségében igen szép orosz diáklányok között alakultak ki. Ugyanakkor az orosz, illetve ukrán tanárok igen toleránsak és segítőkészek voltak ve-

lünk szemben, értékelték igyekezetünket, megértették a nyelvtudás hiányából fakadó nehézségeinket, igazán csak melegséggel és hálával tudok rájuk gondolni. Meg kell mondanom, hogy az iskola oktatógárdája igen erős volt: a „Kárpátontúli terület” fejlesztésére és lakosságának beolvasztására a legjobb pedagógusokat küldték el Ukrajna és Moldávia megyéiből, sőt magából Kijevből, az ukrán fővárosból is. Ezek közé tartozott Jekatyerina Szirotkina, az orosz nyelv és irodalom tanárnője, osztályfőnökünk, Piotr Vaszilenko, igen szigorú, sokat követelő, kitűnő matematikatanár, Druzhinina Tamara kijevei földrajztanárnő, Galina Mihajlova moszkvai kémiantanárnő. Az utóbbítól reszketett a társaság, de ő fanatizmusával, igen jól megszerkesztett és világos előadásaival, nagyszerű laboratóriumi gyakorlataival és „kémiai-esték” szervezésével (ahol különböző kémiai kísérleteket, reakciókat mutattunk be, majd tánc következett) sokunkkal megszerette (egyesekkel meg is utáltatta, de mindenki beleszokott) a kémiát. Mindnyájuknak sokat köszönhetek. Emlékszem az első feleletemre történelem órán. Kb. egy kétfeloldalas anyag volt feladva a szittyákról, ókori leletekről, de az orosz szövegnek csak töredékét értettem, több száz szót kellett kiírnom a szótárból. A főbb mondanivalót bemagoltam, persze tele nyelvi hibákkal. A tanárnő kihívott felelni egy orosz diákot, Gyemidovot, a leckét nem tudta, elégtelen. Kihívott egy másikat, Szilint, szintén elégtelen. Majd egy harmadikat, Guszkovot, ez is elégtelen. Ekkor kihívott engem, én dadogva, reszketve elmondtam néhány bemagolt mondatot a leckéből. A tanárnő érezte, milyen nehezen megy nekem az orosz szöveg, kezdett általános, számomra könnyű kérdéseket feltenni. pl. hány népi demokratikus ország van a szocialista táborban, mik ezek fővárosai, milyen funkciókat tölt be Sztálin, mikor alakult meg a Szovjetunió stb. Eredmény: ötös. Az esetet azonnal elmondta a tanári szobában, hogy a „mieink” (azaz oroszok) milyen lusták, nekik játszva meg lehetett volna tanulni a két oldal szövegét, míg a nyelvi nehézségekkel küzdő „helybeli” fiúcska milyen szorgalmas, és a nehézség ellenére felkészült az anyagból. A későbbiekben is támogatást – de nem kivételezést – kaptunk tanárainktól. Meg kell azt is jegyeznem, hogy általában a nálunk letelepedett orosz és ukrán tanárok jól érezték Beregszászban magukat, igaz a legjobb lakásokat, kiemelt fizetéseket kaptak, de részben átvették a helyi, azaz magyar szokásokat, sokan magyarosan főztek, elfogadták a magyar ünnepeket, egy néhány fiatal tanárnő magyar férfihez ment feleségül, és végleg városunkban ragadt. Mások, egy pár év elteltével visszautaztak. Az iskolaévi végére itt is osztályelső lettem és maradtam is a középiskola befejezéséig. Az érettségi igen kemény volt, 11 tárgyból kellett vizsgázni, de a vizsgák jól sikerültek, a tanulmányi átlagom is jeles volt és így kitüntetéssel (ezüstérmével) végeztem. Ez az akkori szabályok szerint jogot adott az ország bármely egyetemére való felvételhez, felvételi vizsgák nélkül. A jellemzésben, amit az érettségi bizonyítvány mellé kaptunk, az volt írva, hogy erős vagyok kémiában és matematikában, és mindkét szakra javasolnak.

Egy kárpátaljai sors a sorstalanságban

Mielőtt rátérnék az egyetemi felvételeimre és diákéveim ismertetésére, pár szót szólnék arról, hogy éltük át az 50-s évek elejét, hogy érzékeltek mi, helyi magyarok az országban és a világban zajló eseményeket. A háború befejezése után mindenütt szovjet csapatok voltak, fogalmunk sem volt arról, hogy Kárpátalja hová kerül. Édesanyámnak rossz előérzetei voltak, haza (Nyíregyházára) akart költözni. 1945 nyarán, minket, gyerekeket a nálunk vendégeskedő nagybátyámra és feleségére bízva, szüleim elindultak „felderítő” útra a Pozsony melletti Vágsellyére, apai nagybátyámhoz, megtudakolni, milyen lehetőség kínálkozik az ottani elhelyezkedésre, életre. Akkor dült ott a vad szlovák nacionalizmus, akkor skandálták, hogy „Madiari za Dunaj” („Magyarokat a Duna mögé”), magyarul meg sem lehetett szólalni. Anyám hallani sem akart a költözésről olyan helyre, ahol nem beszélhet anyanyelvén. Ezért a szüleim Nyíregyházára is elmentek felderítő útra, ahol édesanyám nagynénje és nagybátyjai felajánlottak a családjuknak ideiglenes lakhelyül egy szobát a dédapám (Lengyel József Szabolcs megyei tanfelügyelő-író) Sóstói u. 56. szám alatti villájában. Már meg voltak rendelve a stráfszekerek a bútoraink, ingóságaink szállítására, amikor apámat tifusz gyanújával 40 napos karanténba, kórházba helyezték. Ezalatt legördült a „vasfüggöny”, és mi Kárpátalján ragadtunk.

1950-ben édesapámat koholt vádak alapján 6 évi börtönbüntetésre ítélték („mint leventeparancsnok nevelte a fasiszta ifjúságot ellenünk”, „eltulajdonította a szocialista tulajdont”), de a valódi ok valószínűleg az volt, hogy nem mutatott hajlandóságot a KGB-vel való együttműködésre, pedig – szlovák és német nyelvtudása, helyismerete miatt – jó „kádér” lehetett volna. Ezt a feltételezést alátámasztja, hogy az ítélet meghozatala előtt a helybeli KGB-főnök – egyáltalán nem titkolózva – jó félórát tanácskozott a bíróval a bíróság épületében, feltételezhetően együtt döntöttek el a büntetés mértékét. A lágerélet első évében édesapám a Volga–Don csatorna építkezésén végzett kényszer munkát mint betonkeverő, majd Szibériába vitték, a Kemerovo és Tomszk között elterülő hírhedt jurgai lágerbe, ahol gyakori eperohamai miatt végül aránylag könnyű, raktárosi, majd könyvtárosi munkát „kapott”. (1986-ban Kemerovóban járva, ahol közös kutatási témám volt a helyi Műszaki Egyetem eljárás-technikai tanszékével, meglátogattam ezt a kies vidéket). Levelet csak ritkán, pár hónapoként kaptunk tőle. Közben, 1951-ben, mint „elitelt elem” felesége, édesanyám is elvesztette tanítói állását, és mi, három gyerek, az éhhalál küszöbére kerültünk, nem volt mivel tüzelnünk, nem volt miből fizetni a lakbért, a megélhetést. Dísz tárgyait, könyveinket és tankönyveinket próbáltam árusítani filléreért, hogy kenyeret vehessünk. Édesanyám

az öngyilkosság gondolatával foglalkozott. Szerencsénkre Beregszászban ragadt édesanyám pesti öccse, Délczezh Sándor és felesége, aki híradós zászlósként 1945-ben rövid angol fogságba került, majd szabadulás után az éhség elől hozzánk menekült Váriba (akkortájt a magyar falvakban még elegendő élelmiszer volt). A vasfüggöny hirtelen legördülése következtében Sanyi bátyámék – magyar állampolgárként, de kit érdekelt ez akkor! – 12 évig Kárpátalján ragadtak, és csak komoly nehézségek és erőfeszítések árán tudtak hazatérni Magyarországra 1957-ben, a hruscsovi „olvadás” idejében. Nagybátyám a beregszászi járási posta főkönyvelőjeként, Erzsike, a felesége pedig egy borbélyüzlet pénztárosaként dolgozott, gyerektelenek

voltak, a gimnáziumi tanár nagyapám volt hétszobás szolgálati lakása két tágas szobájában laktak. Nagylelkűen magukhoz vettek minket, a nagyobbik szobájukba bezsúfoltuk a legértékesebb bútorainkat, ők összehúzták magukat a kisebbik szobában, elláttak élelemmel, és így megmenekültünk az éhhaláltól. Soha nem felejttem el nemes tettüket.

Otthon mindenki a magyar rádiót hallgatta, ez teljesen természetesnek tűnt, csak amikor elkerültem Kijevbe az egyetemre, éreztem igazán, mennyire hiányzik a magyar hang. A rádióból követtük a magyarországi eseményeket, a Mindszenty-pert, a helsinki olimpia magyar olimpiai bajnok nevét, teljesítményét), a foci-válogatott szenzációs győzelmét Londonban stb. A Szovjetunióban éltünk, de mindenben megmaradtunk magyaroknak: életmódban, szokásokban, gondolkodásban, érzésekben. Ha magyar csapat győzött, akkor „mi” győztünk és nem az „oroszok”. A háború utáni első években Beregszász megmaradt jellegzetes magyar városnak, rendezett utcákkal és parkokkal, a Vérke folyó menti szépen gondozott sétányokkal, ahol sportversenyeket és kiállításokat rendeztek. Pezsgett a sportélet, focimeccsek, ökölvívó-, pingpong- (így mondtuk, nem asztaliteniszek), tenisz-, biliárdversenyek követték egymást, működtek a sportklubok. Jómagam az órák után, hazafelé menet mindig beugrottam

egy kicsit biliárdozni, megtanultam pingpongozni, evezni, úszni. Az éttermekben szólt a cigányzene, az akkor divatos magyar tánczene- és slágerszámok. Húsvétkor nagy locsolózsások voltak, a tanárok szemet hunytak a húsvét hétfői késések, kimaradások felett. Az idő múltával mindez hanyatlani kezdett, bezártak a klubok, eltűnt a biliárd, feloszlottak a tenisz- és ping-pongcapatok, megszűntek a versenyek, a kiállítások és vásárok, a gaz benőtte a Vérke partját, az utcák sárosak, és esős időben járhatatlanok lettek, lassacskán minden „elszovjetesedett”, azaz elhanyagoltá, rendezetlenné, piszkossá vált.

1953. március 5-e nagy esemény volt: meghalt Sztálin. Mindenütt fekete zászlók, minket, diákokat, felsorakoztattak a tornateremben, az osztályfőnök sírva közölte velünk a gyász hírt, méltatta a nagy vezér érdemeit. Az oroszok sírtak. Engem (de szerintem a magyar diákok többségét is)

valamiféle megkönnyebbülésérzés vett hatalmába, olyasmi, hogy hátha jobb lesz ezután, hátha jobbra fordul a sorsunk, hátha megszűnik a vezér-örület. Hiszen ekkor már 16-17 éves ifjak voltunk, tudtunk már gondolkodni, s az otthoni neveltetésünkkel, életfelfogásunkkal, magyar mivoltunkkal fogva nem vettük be, mint az orosz diáktársaink, a hivatalos fórumokból ömlő „maszlagot”. A reménység napjai következtek. S jöttek is a kedvezőnek tűnő események: kiengedték a moszkvai „orvos-per” vádlottjait, megszűnt a Vezér dicsőítése az újságokban, rádióban, amnesztiát hirdettek. Vártuk, mikor engedik ki édesapámat. Májusban az a hír járta, hogy a hírhedt Lavrentij Berija bel-

ügyminiszter Ungvárra látogatott, és megnyitják a magyar határt. Júliusban hazajött édesapám a szibériai lágerből, amnesztiával, és egy olyan igazolással, hogy „büntetlen” előéletű! Csak negyvenéves volt, de teljesen ősz és tönkrement, úgy nézett ki, mint egy hatvanéves öregember. Eleinte nem kapott tanítói állást, a helyi börtönyben sikerült elhelyezkednie mint számvevő (számvevő), havi 550 rubel fizetéssel (erre pontosan emlékszem, ez a tanítói átlagfizetésnek kb. 60 %-át tette ki). Édesanyámat is visszavették tanítónak a búcsúi (Beregszász melletti falu) általános iskolába, így – bár továbbra is igen szegények voltunk – anyagi helyzetünk valamelyest javult. Nagy nehezen egy kétszoba-konyha tanácsai (önkormányzati) lakást is sikerült kapunk a főutcában (Lenin utca), a kövér, jovialis Weisshaus doktor – gyerekorvos – szomszédságában, akinek Erika nevű nevelt lánya az osztálytársam volt. Jártunk is át hozzájuk diáktársainkkal „zsúrozni”. Fél év múlva édesapámat végre kinevezték tanítóként a dédai általános iskolába. Egy újabb fél év elteltével sikerült áthelyeztetni magát a búcsúi iskolába, ahol 1961-ben bekövetkezett haláláig, édesanyámmal együtt tanított.

Prof. Dr. Bárány Sándor, Miskolc

A képen: a búcsúi általános iskola 1955-ben végzett tanulóinak tablója; a felső sorban jobbról a harmadik az édesapám.

Egyedülálló leletek a palágykomoróci református templomban

(Itt található gróf Buttler Jánosnak, Mikszáth Kálmán Különös házasság című regénye főhősének végső nyughelye.)

Az Ungvár közelében levő település református temploma építésetileg a csarodai református templommal rokon. A műemlék hajója és nyugati tornya a XIII. század végéig épülhetett fel, a jelenlegi szentély alaprajzi elrendezése pedig arra utal, hogy a XV. században készült el. A közelmúltban végzett falkutatás eredményeképpen a szakemberek a hajó északi és déli falain, valamint a nyugati karzat körül korai, XIII–XIV. századi falfestményeket találtak. Ezek jelentős részét már feltárták és konzerválták. A hajó nyugati szakaszát, valamint a falképeket érintő beavatkozásokat követően teljes körű külső felújítási munkálatok kezdődtek el 2006-ban a Teleki László Alapítvány szervezésében. Ennek köszönhetően megújult az értékes templom zsindegy héjalású teteje és homlokzata. Az értékmentő munkálatok most a templombelső felújításával fejeződnek be.

a Szent László-legenda (Szent László küzdelme a kunnal) egy részlete jelenik meg.

A három hétig tartó régészeti munkálatok során sikeresen feltárták a templom teljes területét, illetve közvetlen környezetét. Többek között napvilágra kerültek a templom eredeti falainak maradványai (az apszis), illetve két kriptá is. A nagyobb méretű kriptában (a szentély jobb oldalán) a téglaboltozatos sírkamrában nyugszik cinkkoporsóban pardányi gróf Buttler János, Mikszáth Kálmán *Különös házasság* című regényének főhőse, Ung vármegye egyik jelentős földbirtokosa. A leírások szerint 1845-ben hunyt el (a temetésére és sírjára vonatkozó adatot az évi anyakönyv hetes sorszáma bejegyzése tartalmazza: *Máj.*

2017. július 10–30. között a Teleki László Alapítvány megbízásából az Ungvári Nemzeti Egyetem Balahuri Eduárd Régészeti Múzeumának szakemberei (az expedíció vezetője dr. Volodimir Mojzsasz régész) ásatásokat végeztek a templom belső terében, illetve a falak mentén. Mint a szakemberek megállapították, a község központjában lévő dombon álló templom egyike a régió legrégebbi, épen megmaradt szakrális jellegű épületeinek. Stílusjegyeit tekintve a XIII–XIV. század fordulóján épülhetett, 1333-ban már szerepel a pápai tizedjegyzékben. A templom legrégebbi részei a szentély és a harangtorony, a jelenlegi apszis a XV. században épült, gótikus boltozata 1650 körül omlott le.

2006-ban került napvilágra a templom eredeti freskóinak egy része, a szentély déli falán a *Krisztus alászállása* című kép látható, a karzat fölötti részen

7. Méltóságos Pardányi Gróf Buttler János Úr. Meghalt Dobóruszán, tétetett a Palágyi Református Templom alatti sírboltba, hol nyugodjon békecsébe, meg holt csuklásba, volt 73 éves), holttestét 1908-ban exhumálták, maradványai ekkor kerültek át a jelenlegi koporsóba. A megboldogultra a B. J. monogram, illetve a fölötté látható kilencágú grófi korona utal.

Ugyanebben a kriptában összesen 9 különböző, a XVIII–XIX. századból származó temetkezés nyomaira bukkantak. A szentély baloldali részén egy jóval kisebb méretű kriptá található, amelyben temetkezés nyomát nem találtak. A szakemberek feltételezik, hogy itt eredetileg az 1575-ben eltemetett Szalay Ferenc kisvárdai várkapitány nyugodott (korábban előkerült egy „Szalay Ferencz 1575” feliratú koporsóedezs), akinek halotti címérét is tartalmazó sírköve (epitáfiuma) a templom bejáratától jobbra az egyik támpillérbe falazva látható (elég rossz állapotban). Mint dr. Volodimir Mojzsasz elmondta, a feltárást egy aprólékos feldolgozás, konzerválás, elemzés követi majd, amelynek eredményeiről beszámolnak majd az érdeklődőknek.

A palágykomoróci templomról az elmúlt években számos nagyobb lélegzetű írás látott napvilágot. Hercegh Renáta tanulmányában arra utal, hogy a települést Szent László király adományozta a Palágyi család őseinek, amelyek innen vették vezetéknévüket. Valószínűleg a család kegy-

űri temploma lehetett, ennek megfelelően kegyűri karzattal, illetve az eredeti bejárat is a déli falról nyílt. A Szent Mihály arkangyalnak szentelt templom a Palágyi család udvarházával szemben épült fel. Szakács Béla Zsolt tanulmányában a palágykomoróci templomot stílusjegyeiben a csarodaival rokonítja. Mint megjegyzi, „a templomot más is köti Csarodához és környékéhez, nevezetesen az újabban előkerült falképek. A déli falon található Alászállás-jelenet és a nyugati karzat keleti falán ábrázolt Szent László-legenda kétségkívül abba a csoportba tartozik, amelyet Csarodán kívül Lónya, Laskod és Gerény alkot”.

A templomot több alkalommal is átalakították, 1844-ben például gróf Buttler János kezdeményezésére új festett famennyezet készült. 1891-ben a gyülekezet szeretne volna kibővíteni, azonban a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium nem engedélyezte az értékes Árpád-kori szakrális építmény bármiféle átalakítását.

Dr. Zubánics László
történész

Fotó: dr. Volodimir Mojzsasz

Honfoglalási emlékhely avatása

Felemelő ünnepség részesei voltak mindazok, akik megtszítették jelenlétükkel július 1-jén a beregszászi honfoglalási emlékhely avatását a Kishegy lábánál.

1890 áprilisában a kishegyi kőbánya mellett találták meg azt a honfoglalás kori lovasírt, amelyből a híres süvegcsúcs, a Magyar Nemzeti Múzeum egyik féltett kincse előkerült.

Az emlékhely létrehozását a nyíregyházi székhelyű Beregszásziért Alapítvány kezdeményezte. Támogatóra talált a Csizaj Borgazdaság vezetőinél (Gutman Hugó és Anatolij Poloszkov), akik felajánlották, hogy a gazdaság területén, védett helyen álljon ez az emlékműkomplexus. Nemcsak rendelkezésre bocsátották a területet, hanem rendezték is azt: elkerítették, leburkolták, reflektorokat helyeztek el az esti megvilágításra.

Összmagyar összefogással jött létre a márvány obeliszkből (alkotója a beregszászi id. Szilágyi Sándor) és a süvegcsúcs műkö szobrából (ifj. Szilágyi Sándor), valamint a hét honfoglaló vezér tiszteletére készített hét művészi kopjafából (Sándor Attila székelyudvarhelyi fafaragó művész) álló emlékhely: magyarországi, bécsi, erdélyi, felvidéki, délvidéki, horvátországi és kárpátaljai civil szervezetek járultak hozzá létrehozásához. A kárpátaljaiak közül a már említett borgazdaságon kívül a Vitézi Rend Kárpátaljai Törzskapitányságának köszönhető, hogy újabb emlékművel gazdagodott Beregszász. A támogató szervezetek névsora magyar és ukrán nyelvű márványtáblán olvasható.

Az ünnepség a beregszászi Kodály Zoltán Művészeti Iskola fúvószenekara és Martinovszky István nyíregyházi tárogató-művész hangulatkeltő, toborzó előadásával kezdődött. Az ukrán és magyar himnusz elhangzása után Zubánics László, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke köszöntötte a vendégeket. A felszólalók sorát Hennagyij Moszkal, Kárpátalja kormányzója nyitotta meg, aki beszédében a süvegcsúcs leírója, Lehoczky Tivadar érdemeit méltatta. Ezt követően Ivan Csehil, a beregszászi ukrán népszínház művésze Kölcsy Ferenc Himnusz című költeményét adta elő ukránul Jurij Skrobinec fordításában. Zubánics László történelemszakként két nyelven tartott rövid előadást a temetkezési hely feltárásáról, a leletekről. Dr. Suha György, a Külkereskedelmi és Külügyminisztérium miniszteri biztosa köszöntötte a szép számú közönséget, méltatta

az emlékhely fontosságát. Hasonló tartalmú volt dr. Róth Sándornak, Ukrajna tiszteletbeli magyarországi konzuljának felszólalása is. A szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Közgyűlése nevében Seszták Oszkár elnök beszélt az összetartozás fontosságáról,

reményének adva hangot, hogy eljön az idő, amikor nem útlevelemmel, csak személyi igazolvánnyal tudjuk átlépni a határt. Dr. Fodor István, a beregszászi süvegcsúcsot

immár „testvére” is van a beregszászának.

A kopjafák állításának támogatói közül dr. Smuk András, a bécsi „Europa”-Club elnöke, Varga György, a Horvátországi Magyar Református Keresztyén Egyház zsinatának főjegyzője és dr. Ábrám Zoltán, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület alelnöke mondott köszöntőt. Utolsó felszólalóként Dalmay Árpád, a Beregszásziért Alapítvány Kuratóriumának elnöke beszélt röviden az alapítvány feladatairól és munkájáról (az utóbbi években Beregszászban és a járásban három mellszobrot, két emlékművet és húsznál több emléktáblát állítottak), elmondta, hogy az emlékhely hármass szerepet tölt be: a honfoglaló elődök és vezérek, a süvegcsúcs, valamint Lehoczky Tivadar emlékének tiszteleg, célja pedig az itt élő emberek lokálpatriotizmusának, nemzeti azonosság tudatának erősítése.

A rendezvény ünnepélyességének növeléséhez hozzájárult a már említett Ivan Csehilén kívül Beregszászi Olga művésznő, aki a *Boldogasszony anyánk* és a *Kell még egy szó* elénekklésével, ifj. Csobolya József, a Magyar Állami Operaház tagja *Bánk bán* áriájával váltott ki osztatlan sikert. Gál Evelin, a Beregszászi 1. Sz. Középiskola diákja pedig Ljubov Percjuk volt beregszászi költő *Ifjúkorom városa* című orosz versét adta elő.

A rendezvényt megtszítették jelenlétükkel Brenzovics László parlamenti képviselő, Petruska István, a járási közigazgatási hivatal elnöke, Sin József, a járási tanács elnöke, Babják Zoltán polgármester, Halász László, a járási tanács művelődési és turisztikai osztályának vezetője, Jávorszky István, a Vitézi Rend kárpátaljai törzskapitánya, a rend kárpátaljai tagjai, a Szent György Lovagrend vezetői (lovag Lovag László kanclár, lovag Mátyus András németországi nagyprior és lovag Leviczky Mihály Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei prior), a járási és városi képviselő-testületek tagjai.

Az emlékhely felavatása, megáldása és az időkapzsula elhelyezése után Martinovszky István tárogatón a *Székely himnusz*t játszotta, majd az ő tárogatójátékának kíséretében a szervezetek és intézmények képviselői elhelyezték koszorúikat.

y-d

15 éves a Beregvidéki Múzeum

Kisebb jubileumot ünnepel idén a Beregvidéki Múzeum: fennállásának 15. évfordulóját. Annak idején Sepa János volt az, aki szorgalmazta a múzeum megnyitását, és mind a mai napig ő tartja életben az intézményt.

– Honnan és mikor jött az ötlet, hogy múzeumot hozzanak létre Beregszászon?

– Több évtizedre kell visszatekintnem, hogy az elejétől kezdjem. 18 éves voltam, amikor szovjet katonaként Budapestre kerültem szolgálni. Rajtam kívül még hárman voltak a laktanyában, akik magyarok voltak, vagy legalábbis beszéltek magyarul. Magyar emberként orosz mundért viselve úgy éreztem, hogy sem ide, sem oda nem tartozom. Akkor gondoltam először arra, hogy ha egyszer lesz lehetőségem, vizuálisan szeretném bemutatni, kik is vagyunk mi, kárpátaljai magyarok. Olyan múzeumot képzeltem el, amely nem hagyományos, nem hasonlít a többihez. Alapul a Bibliát vettem. Az Isten megteremtette az eget és a földet – nálam is így vannak elhelyezve a tárgyak. A tárlat a Beregvidéken fellelhető ásványi kincsekkel kezdődik, aztán láthatjuk a Neander-völgyi embert. Tehát a célotat elértem, bemutatom őseinket, az őseink által használt tárgyakat és sok egyéb mást.

– A múzeum mikor nyitotta meg kapuit a látogatók előtt?

– 2002. március 30-án kértek fel az általam rég áhított múzeum létrehozására, ez nemsokára meg is történt. Gajdos István, aki ekkor a járási állami közigazgatási hivatal vezetője volt, sokat segített nekem ebben. Emlékeztetőül elmondanám, hogy a legelső múzeumot 1958-ban hozták létre a városban a mostani 7. számú álta-

lános iskolában, onnan átvitték a Máltai Szeretetszolgálat korábbi épületébe (az Arany Páva étteremmel szemben), aztán a Druzsba szállodában kapott helyet Barátság Múzeum néven. Az épület lassan tönkrement, a tető beázott, így 1988-tól a tárgyakat elkezdték széthordani, 1374 da-

rabot az Ungvári Honismereti Múzeumba szállítottak, ebből mindössze 36-ot sikerült visszaszerezniem.

– Azóta rengeteg régiség, fotó került a múzeumba. Honnan valók ezek?

– Sokan adományoztak már eddig is a múzeum számára. Az adományozó nevét két nyelven kiírom a relikvia alá, abban bízva, hogy mások is kedvet kapnak ahhoz, hogy a múzeumnak ajándékozzák az őseiktől rájuk maradt tárgyakat. Korosztálytól függetlenül rengeteg ember megfordul itt, ezért úgy kellett összeállítani a tárlatot, hogy a hatévestől a százévesig mindenkinek érdekes legyen a látnivaló. Otthonról is rengeteg tárgyat hoztam el, így jelenleg több mint 1500 régiség van kiállítva. Leginkább arra vagyok büszke, hogy közel 160 témában van kiállítási anyag, és az is büszkeségre ad okot, hogy eddig hat 200 oldalas vendégkönyv telt be, és minden kontinensről érkeztek látogatók. Azt viszont még mindig furcsállom és fájónak tartom, hogy sok helyi még azt sem tudja, hol található a múzeum...

Sepa János 2009. szeptember 29-én megkapta a 160 négyzetméteres pinchhelyiséget az egykori Bethlen-kastélyban (a múzeum is ebben az épületben található), ahol szőlészeti-borászati múzeumot hozott létre. A 15 év szorgalmáért, aktivitásáért és odaadó munkájáért Kárpátalján egyedül ő kapta meg a múzeumi vezérigazgatói kinevezést. Gratulálunk neki, köszönjük áldozatos munkáját, az általa létrehozott és irányított múzeumot.

Hegedűs Csilla

Rózsató őrzi Ortutay Zsuzsa emlékét

Fedák Sári, Horváth Anna, Jármay Miklósné Gulácsy Mária mellett egy újabb neves beregszászi lokálpatrióta emlékére ültetett rózsatövet a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társasága. Ezúttal Ortutay Zsuzsa keramikusművész rózsafáját és emléktábláját avatták fel.

Az ünnepség résztvevőit Mező Dianna elnök üdvözölte. Beszédében hangsúlyozta, milyen nagy tisztelettel adóznak a nemrég elhunyt művésznő emléke előtt. Ezzel a rózsatóval pedig azt szeretnék tudatosítani az erre járókban, hogy csak az hal meg, akit elfelejtene.

Békésiné dr. Lukács Angéla beregszászi magyar konzul,

rózsahölgy nemes kezdeményezésnek nevezte a rózsafaültetést olyan személyek emlékére, akik sokat tettek Beregszászért, illetve alkotó tevékenységükkel, emberi lényükkel olyan emléket hagytak maguk után, amelynek ápolása mindannyiunk kötelessége a közösségmegtartó szerepe szempontjából.

Szabó Árpád, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium igazgatója a kedves kollégára emlékezve méltatta a

képzőművész életét, munkásságát, majd Simon Tünde rózsahölgy személyes élményeinek felidézésével emlékezett „Zsuzsa nénire”, s ismertette életének, munkásságának fontosabb állomásait.

A most elültetett rózsató mellett emléktáblát Ortutay Zsuzsanna özvegye, Ortutay Tamás és Mező Dianna leplezték le.

Kósa Eszter

DSIDA-EMLEKTÁBLA A GIMNÁZIUM FALÁN

A Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium idei tanévnyitó ünnepségén, szeptember 1-jén felemelő eseményre került sor: felavatták Dsida Jenő erdélyi költő és író emléktábláját kettős jubileuma, születésének 110. és a Beregszászi Magyar Királyi Állami Főgimnáziumba való beiratásának 100. évfordulója alkalmából. Az emléktábla a Beregszászért Alapítvány és az egri Dsida Jenő Baráti Kör (elnöke dr. Lisztóczy László tanár) adományaként került a gimnázium épületének falára. Domborműve Pálffy Árpád csíkszeredai szobrász alkotása (másolata az állomás épületén látható reliefsnek).

Az avatóbeszédet Dalmay Árpád, a Beregszászért Alapítvány kuratóriumának elnöke tartotta. A költő munkásságának méltatásán kívül elsősorban beregszászi éveire tért ki.

A későbbi költő 1907. május 17-én született Szatmárnémetiben Binder Jenő Emil néven. Nem névváltoztatásról, magyarosításról van szó, hanem arról, hogy az édesanyját szülei hozzákényszerítették egy Binder Félix Milán nevű, eszéki származású postatiszthez, így a fiú születésekor édesanyja törvényesen annak felesége volt. Csak a kis Jenő születése utáni évben, 1908-ban tudott elválni férjétől, és esküdhette meg gyermeke apjával, Dsida Aladár hadnaggyal. (Érdekes: Muzsnay Árpád szatmárnémeti tanár, az ottani Dsida-kultusz megteremtője és ápolója kiderítette, hogy az anyakönyvben Dsida Aladár a gyerek keresztajként szerepel!) Az első világháború kitörésekor Dsida Aladár az orosz frontra került (Przemysl ostrománál, 1915-ben orosz fogságba esett, a szibériai Tomszkba került fogolytáborba), s felesége, Csengeri Tóth Margit, aki a beregszászi állomásfőnök lánya volt, két fiával, Jenővel és a nála négy évvel fiatalabb Aladárral (aki később Csengery Aladár néven ismert színész lett) hazaköltözött a szülői házba. A kis Jenő Beregszászon végezte el az elemi iskola utolsó három évét (minden valószínűség szerint a mai Kossuth Lajos középiskola épületében), majd az 1917/18-as tanévben a főgimnázium diákja lett. (Az I. B osztály naplójában természetesen még Binder Jenő néven szerepel, lásd *A beregszászi magyar gimnázium története* c. könyv 127. oldalán.) 1918-ban édesapja hazatért az orosz hadifogságból, s a család visszaköltözött Szatmárnémetibe. A Beregvidéki Magyar Kulturális Szövetség 1994-ben, a későbbi költő Beregszászra érkezésének 80. évfordulója tiszteletére az állomás épületén emléktáblát avatott.

A költő *Tükör előtt* c. ciklusának *Előre való beszéd* c. versében így ír Beregszászról:

Kis felvidéki város, vén Beregszász,
gazos Földökert, sáros Vérke-part,
agg csöndedből ma is felém remeg száz
félálom-émlék, ködlepett, zavart –
kanyaró, vörheny, zezugos öreg ház,
matrózruhá, melyet mamuska varrt,
iskolaudvar, felzsibongó hajsza,
nagyapám szűrös, pedrettvégű bajsza.

Tudósítónk

Fohász a hazáért

Credo művészeti fesztivál és alkotótábor Beregszászon

Augusztus 23–25. között a beregszászi református templomban került megrendezésre a már hagyományosnak számító Credo művészeti fesztivál és alkotótábor. A tábor ez alkalommal hazai és magyarországi zenészek, zenepedagógusok számára hirdették meg, akik azon dolgoztak, hogy szimfonikus zenekari kísérettel előadják az Ivaskovics József, a Credo versénekklő együttes alapítója, vezetője és Bodnár Éva felvidéki költő bemutatásra váró, Tiszavirág című operájának zenei anyagából összeállított *Fohász a hazáért* című oratóriumot.

A szervezők a háromnapos rendezvény minden estéjére más-más programmal készültek. Első nap a jelenlévők a Credo együttes műsorát hallhatták, amelyben klasszikus és kortárs költők hazaszeretetről szóló, megzenésített versei szóltak meg. Az eseményen jelen volt Babják Zoltán, Beregszász polgármestere is, aki köszöntőjében elismeréssel szólt a Magyar Örökség-, Bartók Béla-émlék-, és ExLibris díjas Credo együttes eddigi több mint húszéves tevékenységéről.

A második estén Ivaskovics József és Varga Katica *Mely igen jó az Úr Istent dicsérni* című lemezét szerették volna bemutatni, de a program Katica betegsége miatt elmaradt. Helyette a másnapi előadás előkészületeinek műhelymunkáiba nyelhetek betekintést az érdeklődők, illetve egy előinterjú során Bodnár Éva munkásságával ismerkedhettek meg.

Pénteken végül elérkezett a nagy nap, és a nagydíj elnyerője került a háromnapos intenzív munka gyümölcse: a Credo együttes tagjai – Ivaskovics József, Nagyné Fekete Zsuzsanna, Soós Szabó Livia – dr. Tóth Csaba Attilával, Csákány Mariannával, Csákány Dórával, Gerber Andzsélikával és Soós Zsófiával kiegészülve, a beregszászi református gyülekezet kamarakórusának közreműködésével, a püspökladányi Csenki Imre Művészeti Iskola tanáraiból, valamint ungvári és beregszászi zenészekből álló szimfonikus zenekar kíséretében bemutatták a Bodnár Éva verseire épülő, Ivaskovics József által komponált oratóriumot. A karmesteri feladatokat Riczko Viktória vállalta.

A felejthetetlen élményt nyújtó koncert előtt dr. Tóth Csaba Attila, a Kárpátaljai Credo Alapítvány a Magyar Kultúráért elnöke, valamint Békésyné dr. Lukács Angéla beregszászi magyar konzul köszöntötték a művészeket és a közönséget, majd a konzul asszony felolvasta Potápi Árpád János államtitkárnak, a fesztivál fővédnökének levelét.

Aztán felcsendült a zene, megszólalt a vers. A szerzők megpróbálták szavakba, dallamokba önteni azokat az érzéseket, gondolatokat, amelyek minden magyar, különösen az elszakított területeken élők szívét megdobogtatják. A hálás közönség felállva, hosszan tartó tapsal köszöntötte meg a csodálatos előadást.

A rendezvény végén Ivaskovics József elmondta: mivel reménytelennek látszott, hogy a felvidéki Tamás Ilona néni életét és szerelmi történetét feldolgozó, Bodnár Évával írt operát színre vihetik, úgy döntöttek, hogy mentik a még menthető, és oratórium formájában valószínűsíthetően meg. A próbákat még 2015-ben Nagymaroson kezdték egy teljesen más zenekarral, aztán tavaly Tiszapéterfalván, a református csendesnapon sikerült elénekelni néhány éneket, majd ugyancsak egy részét az Ungvári Filharmóniában, a Credo együttes huszadik születésnapjára rendezvényén. Szintén tavaly Püspökladányban, majd Budapesten, a Hazatérés templomában mutatták be az oratóriumot. A produkció résztvevői úgy gondolták, hogy Beregszász, a kárpátaljai magyarság központja semmi esetre sem maradhat ki ebből a sorozatból. Végül ez is sikerült, s a művet teljes egészében bemutatták.

Az előadást a miskolci Európa Rádió és a beregszászi Pulzus Rádió szakemberei rögzítették, s a felvételtől a tervek szerint lemez készül majd.

Szemere Judit

KVIT-hírek

90 éve született Kovács Vilmos költő

2017 júniusában...

2017. június 13-án Kovács Vilmos szülőfalujában megemlékezésre került sor a községi könyvtár és a KMKSZ helyi alapszervezetének rendezésében. A Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) tagjait Marcsák Gergely, Csordás László, Shrek Tímea és Varga Nikolett képviselte.

2017. június 16-án a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság névadójuk születésének 90. évfordulója alkalmából ünnepi megemlékezést szervezett Beregszászon, az Európa–Magyar Házban. A rendezvényen a vidék számos könyvtára képviseltette magát.

Gara Katalin, a Beregszászi Magyar Konzulátus konzulja kifejtette: mindig nagy öröm, ha vannak olyan közösségek, amelyek fontosnak tartják a hagyományokat, az összetartozást, és azt, hogy a magyarságnak nemcsak jelene és múltja van, hanem jövője is.

Az ünnepségen Marcsák Gergely megzenésített verseket adott elő, a KVIT tagjai pedig egy-egy Kovács Vilmos-verssel tisztelegtek a költő emléke előtt.

2017 júliusában...

A Magyar Írószövetség és a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság *Rész-e még?* című sorozatának első epizódja után Csordás László, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely és Varga Nikolett nyilatkozott a Kossuth Rádiónak a kárpátaljai magyar irodalomról, a helyi hagyományokról, a régióról, a publikálási lehetőségekről és a KVIT-ről.

Július 11–15. között került sor a VI. Hajdúböszörményi Íróta-borra a Kertész László Hajdúsági Irodalmi Kör és a Magyar Írószövetség szervezésében. A KVIT-et Kovács Eleonóra képviselte, akit a szervezők különdíjban részesítettek. Ezúton is gratulálunk neki!

Július 18–23. A Tusványos 2017. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban tagjaink közül Csornij Dávid, Marcsák Gergely és Shrek Tímea vett részt.

2017 augusztusában...

A KVIT tagjai, Shrek Tímea, Marcsák Gergely, Kertész Dávid és Csornij Dávid Lőrincz P. Gabriella költővel együtt nyilatkoztak a Kossuth Rádiónak a kárpátaljai irodalom helyzetéről.

2017. augusztus 10. Marcsák Gergely, a KVIT alelnöke a Tokaji Íróta-borban mutatkozott be.

2017. augusztus 11–13. A Kárpát-medencei Kulturális Ifjúsági Fesztivál ebben az évben Felvidéken került megrendezésre. Erre a három napra Dunaszerdahelyre költözött a Kárpát-medence ifjúságának egy csoportja (Erdélyből, Kárpátaljáról, Muravidékről, a Vajdaságból és Magyarországról). A KVIT tagjai közül Shrek Tímea, Marcsák Gergely, Kertész Dávid és Csornij Dávid volt jelen.

2017. augusztus 20. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet a történelmi egyházakkal közösen – a sokéves hagyományhoz híven – az ungvári vár belső udvarában ökumenikus szertartással és az új kenyér megáldásával méltatta államalapító szent királyunk napját. Az ünnepségen Shrek Tímea köszöntötte az ünneplő közönséget, valamint Marcsák Gergely gitárkísérettel adta elő Demjén Ferenc *Honfoglalás* és Máté Péter *Hazám* c. dalait.

Kovács Eleonóra

Függelék (I.)

Aprít

Rontás, de nem a ráolvasós, kántálós változatban. Olyan, ami valójában hanyatlás. Megfertőzhet, később felemészteni, bármennyi imát mormolnál a megfőzését remélve. Létezése a tiédől független, és nem emlékszel, miként engedhetted, hogy elhatalmasodjon rajtad. Ennek következménye zúzhat össze igazán. Ez akkor történhet meg, miután eltörik a mechanikus óraszerkezet.

Kitör

Miután fél liter vizet és három szendvicset szüllyeszt el a hátizsákban, Olimpia óvatosan kikerüli a szőnyegen heverő papucsot, lexikont, rohamsisakot. Ügyel arra, hogy a lezárt redőny mögött, a fotelben szunnyadó Philipposz ne érzékelje a bejárat ajtó csukódásának zaját.

Éppen a hetedik város százharmincegyedik utcájában sétál, és a templom lassan leomló vakolatában megbújó elmúlást csodálja, amikor megérzi, hogy valaki figyeli őt. Hátra nem néz, lassan elindul. Az árnyékos mellékutcából a tűző napsütésbe lép. Tülköző autók, mosolygó fagyaltárusok, és térfelügyelő kamerák veszik körül. El kell döntenie, hogy az üldözöttség-érzés vagy a maximumra emelt udvariasság zavarja-e nagyobb mértékben. Képtelen választ adni a saját kérdésére. Véletlenül sem szólal meg, noha beszél a nyelvet. Úgy érzi, mondatai nem lennének elegendő kifinomultak ebben a környezetben.

Esteledik, amikor a város fölötti hegyoldalon, egy padon ülve ismét figyelni kezd a külvilágra. Onnan, ahol ül, teljes egészében látja a várost. Elmosolyodik, amikor arra gondol, hogy Z. mennyire izgattottan írta le a látványt. Lelkesedését Philipposz reflexből megcáfolná, míg Mimóza a lexikonok mögött hallgatózna.

Az ösvényen vidáman csevegő turistacsoporthoz közeledik. Olimpia felpattan, elindul az ellenkező irányba.

Törekszik

Philipposz egy pillanatig a leeresztett redőny résein beáramló fénycsíkokat számolja, majd folytatja az olvasást.

„Több napon keresztül nem is gondolsz a hivatalra. Ez idő alatt nem érezted magad kényelmetlenül a hibák miatt. Ahhoz, hogy teljesebb legyen a szabadság megélésének illúziója, ne igényelj kedvezményes jegyet, mert így nem sorolhatnak be a diákok, a huszonhat alattiak vagy a tisztviselők kedvezményezett csoportjába. Csak te magad vagy.”

Érdekes, gondolja Philipposz, felpillantva a titkosnak vélt napló olvasásából, Olimpia a legtöbb alkalommal képes majdnem hihető háttérrel teremteni saját tévképzete számára.

– Ha nem veszed igénybe a kedvezményeket, egyetlen dolgot érsz el: hamarabb fogyl el a pénz, mormogja félhangosan Philipposz. Ragyúj.

– Mi a belső szabadság? – kérdezi, majd megcsóválja a fejét.

– A lexikonok nem írnak erről – feleli Mimóza. Philipposz hallgat. A saját belső szabadságom, olvassa a naplójában. Arra gondol, Olimpia elterelésként írta le mindent. Valamit elfedne ezzel a gondolatattal, ez inkább egy kód, mivel a gondolatmenet könnyen cáfolható.

„Az énem, lényem szabadsága. A saját szabadságom, egyenként” – olvassa tovább a szöveget. Philipposz szívesen megkérdőjelezné az Olimpia által felsorolt fogalmakat. Leginkább az érdeklő, Olimpia mit ért a saját énem alatt.

Elnyomja a cigarettát. Rövid ideig szemléli az állólámpából, pamlagból és lexikonból épült barikádon belül görnyedő alakot. Hirtelen mozdulattal a kulcs után nyúl, cipőt húz.

– Utána méssz – jelentette ki ijedten Mimóza.

Philipposz nem reagál, sietősen elhagyja a lakást.

Látogat

Napkeltekor érkezik a domb tetejére. Halványzöld fű, fakókék égbolt. Utóbbi a látóhatár szélén bizonyul a leghalványabbnak. Láthatóvá válik a falu. Az aprónak tűnő, fehérre meszelt házak spirál alakban helyezkednek el a vár alatt.

A napfény miatt fehérebbnek tűnik a temetőkápolna fala. Kelet felé tekintve meglátja a keresztek. Az egyik sírhely kiemelkedik a többi közül. Föld helyett betontömb fedi a tetejét. A fehér kőből épített kápolna bejárata fölött apró rózsabulakot lát. A tetőt vörös, barna és sárga cserép fedi. Az ajtó fölött Krisztus, két apostollal. A többi tíz az első hódítás idején, a katalizma előtt ötszáz évvel eltűnt. Egy falfrka ezt hirdeti.

A falu közepén álló házat sövénykerítés határolja el az utcától. A vályogfalból csak egy tenyérnyi látható, a többi eltakarja a mélyzöld növény. Másol deszkakerítés magasodik. Zaj hallatszik. A lécek közötti résen keresztül látható, hogy egy fejkendős nő közeleg. Sötét ruhát, kék köntényt visel. Morcos arcfejezéssel érkezik. Gyorsan továbbhalad, mielőtt az asszony elküldené.

Hatalmas épület mellett sétál el. Régen multságokat rendeztek itt, erre a bejárat ajtón felejtett, óvárosi nyelven írott hirdetés utal. Sívár park közepén áll, tőle balra egy hatalmas gödröt ástak. Tudja, nem mehet a mélyedés felé, mert belezuhanna.

Megáll

Mintha a víz alá merülne. A hang elmosódik, a füle megtelik folyadékkal. Ilyenkor vándorolhat az idő. Eközben várják valahol egy feladat miatt. Amitől nem szabadulhat meg a merülés ellenére sem.

Visszatér a kert fái közül a valóságba, létrehozva a képletet, megoldja a feladatot. Ennek ellenére az információ lassan jut el hozzá. Elveszítheti az irányítást a szavai fölött. Töpreng egyetlen megjegyzés értelmén. Aminek nincs jelentősége, ahhoz mesterségesen jelentést társít. Aztán emiatt aggódhat. Az óramutató eltörhetne ilyenkor.

Varga Nikolett

Az ajtó mögött

A legérdekesebb ember, akivel a városban töltött éveim alatt találkoztam, egy bohókás, hetven év körüli, alacsony, ősz hajú néni volt. Lakása közvetlenül a görögkatolikus templom mellett épült, valamikor nagyon rég, közel a központhoz. Tavasszal a környéken lévő szakura virágait a bejárat elé septe a szél. Megnyugtató volt arra sétálni. Nekem lakásra volt szükségem, a néni albrölre. Megnéztem a lakást, megbeszéltük az összeget, és következő héten már be is költöztem. Sötét, dohos folyosó végén búj meg aprócska szobaival, amiket egy rég nem festett barna faajtó zárt el a külvilágtól. A fogadósobában volt egy ágy, azt kaptam meg én. Sokat gondolkodtam, hogyan is kerülhetett oda, mivel az ajtó sokkal kisebb volt, mint az ágy támlája, ami faltól falig ért. Olyan volt, mintha a falakat építették volna köré. Fekhelyem mellett még éppen elfért egy könyvespolc. Rajta jó néhány orosz szótár, pedagógiai szakkönyv és barna fedelű fotóalbum hevert. Mindegyiken vastagon ült a por. Távolról úgy tűnt, mintha az lenne a borító, olyan egységesen fedte be a könyvek felszínét.

Megvultunk ketten a néniel, bár egyes dolgokhoz nehezen tudtam hozzászokni. Például ahhoz, hogy nem tudott olyan ételt készíteni, amibe ne rakott volna petrezselymet, és ez alól az almás sütemény sem volt kivétel.

Az alacsony mennyezetű konyhában az asztal körül négy szék volt. Kettőn fehér, himzett és gondosan vasalt terítő, amely a vendégeknek volt fenntartva. Ezt sokszor hangoztatta a néni, bár rokonaival egyszer sem találkoztam, vagy barátaival, akiket a lakásra hívtó volt na fel.

Egyre gyakrabban értem haza arra, hogy a kopott ajtó mögöl hallottam: mesél valakinek. Gondoltam, hogy telefonon beszélhet, bár effajta készüléket sosem láttam a kezében. Egy szerda délután csendesebben nyitottam az ajtót, a néni nem hallhatta, hogy a lakásban vagyok, és az adig átéléssel folytatta a mesélést arról, kivel futott össze a piacon, milyen sor volt a kenyeres pultnál, hogyan kínálta meg az egyik árus friss körtével, milyen drága lett a petrezselyem.

A félig nyitott ajtó mögöl láttam, hogy egy nedves rongydarabbal törölgeti az ablakpárkányon pihenő virágok leveleit, kedveskéimnek szólítja őket, és mesél nekik. Mindeközben az arca, a mozdulatai teljesen megváltoztak. Olyan átéléssel folytatta a történetet. Észre sem vette, hogy figyelem. Először az értetlenség, majd a mosoly jelent meg az arcomon. Lassan, ugyanilyen csendesén visszamentem a barna, kopott ajtóhoz, kinyitottam, majd újra bezártam, úgy, hogy azt a néni is meghallja.

Egy évig éltem abban a lakásban. Ennyi idő alatt hozzászoktam: az ajtót úgy kell bezáram, hogy festékforgács hulljon a földre, hogy petrezselyemmel bármelyik étel finomabbá tehető, és teljesen természetes dolog, ha valaki sapkában porszívózik, cserépbe ülteti a csalánt vagy a levesből villával eszi a tésztát.

Kiköltözésem után hosszú ideig nem találkoztam a néniel. Mikor összefutottunk a piacon egyszer, épp petrezselymet vásárolt.

Szent László ma is példakép

Szentté avatott I. László királyunk a mai nemzedékeknek is példaképül szolgál: ő nem csak a bátorság megtestesítője, de egyben a keresztényi alázat hordozója is – hangzott el azon az ünnepségen, amelyet az UMSZ szervezésében tartottak a lovagkirálynak a Kaszonyi Középiskola épületén tavaly felavatott emléktáblájánál.

A történelem lapjairól ismert, hogy 1086-ban a település közelében László király seregei vereséget mértek a kunokra: ennek emlékére egy kápolnát építtetett az uralkodó, amelynek névadója Szent Katalin lett. A kápolna körül alakult ki a mai Mezőkaszony.

Nagy királyunk emberségét jól jellemzi, hogy a legyőzött és elfogott ellenséges harcosokat nem ölette meg, hanem befogadta őket, akik aztán leghűségesebb alattvalóivá váltak – hangsúlyozta a megnyitón Bakancsos László, az UMSZ általános alelnöke, aki arra is emlékeztetett, hogy bátorságra, kitartásra és mély hitre ma egyaránt szükségünk van, mivel a nemrég elfogadott új ukrán oktatási törvény alapjaiban teszi tönkre a kárpátaljai magyar iskolahálózatot. A szónok kifejtette: soha

ekkora felelősség nem hárult Ukrajna államfőjére, Petro Porosenkóra, mint most, akinek bölcsen kell cselekednie. A parlamenti többség által elfogadott, sokak

által alkotmányellenesnek nevezett oktatási törvényt normakontrollra kell küldeni az ukrán alkotmánybírósághoz.

Ma nem a László királyunk életében oly gyakran megtörtént csodákban kell elsősorban hinnünk és reménykednünk, hanem az ukrán nyelvtörvény ellen egyre inkább

kibontakozódó magyar–lengyel–szlovák–román összefogás eredményességében – mondta Zubánics László, az UMSZ elnöke. Abban, hogy az európai intézmények vezetői felemelik szavukat ez ellen az ukrán kisebbségek fennmaradását ellehetetlenítő jogszabállyal szemben. Szilárdan kell hinnünk abban, hogy számunkra is elfogadható megoldás születik az elkövetkező időben.

A helyi iskolások az alkalomra a *Legendák Szent László királyról* című összeállítással készültek.

Idén öt csapat, több mint száz sportoló részvételével zajlott a hagyományos Szent László Kupa labdarúgóturna. A kupáért az ungvári, a munkácsi, a técsői körzet, valamint a beregszászi járásból a tóhádi és a tiszahádi körzet veterán sportolói versengtek. Végül is a győzelmet a javarészt helyi labdarúgókat felvonultató Tóhát csapata szerezte meg. Második helyen a técsőiek, a harmadikon a beregi Tiszahát csapata végzett. A gólkirályi címet Pösze Zsolt (Tiszacsoma) szerezte meg, a legjobb kapusnak Homoki András (Gecse) választották. A torna legjobb mezőnyjátékosa Jakab András (Técső) lett. Legidősebb játékosként a mérkőzéseken a 64 éves Botos István badalói sportember vett részt.

Eszenyi Gábor

I. BercsényiFeszt Ungváron

A Pro Cultura Subcarpathica (PCS) civil szervezet a nagysikerű KurucFeszt, a Bethlen-nap, Rákóczi- és Dobó-napok után újabb fesztivállal lepte meg ezúttal az Ung-vidékieket: augusztus 5-én BercsényiFesztet rendeztek az ungvári várban, ahol meglevenedett történelmi esemény részesei lehettek az ide látogatók. Gróf Bercsényi Miklós, Ung vármegye egykori főispánja (akit az ünnepségen Kacsur András, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház igazgató-színésze alakított) Krisztina-napi ünnepségre invitált mindenkit második felesége, a nemes lelkű Csáky Krisztina tiszteletére (a nagyaszonny Tarpai Viktória színésznő elevenítette meg).

Az I. BercsényiFeszt ökumenikus istentisztelettel vette kezdetét. Tulzó Péter római katolikus kormányzó Bercsényi imáját olvasta fel, majd példáján az Istenthez és a hazához való hűség fontosságát emelte ki. Szolánszky Ágoston görögkatolikus atya a hűség gondolatához kapcsolódva a hűtlenségről beszélt, illetve az 50. zsoltár alapján azt hangsúlyozta, hogy a hűtlenségből is van kiút. Csak Istennél csendesül el lelkünk, tőle kapunk segítséget, reménységet, Ő a mi szabadtónk és közsiklánk, velem ingadozunk, figyelmeket Sípós József református lelkész. Az ökumenikus istentisztelet alatt a Trinitas Band szolgált dicsőítő énekekkel.

Az ungvári vár, Ung vármegye

Bercsényi Miklós idejében élte fénykorát, Csáky Krisztinával ő hozta be a felvilágosult polgári lét szellemét, a kultúrát s a művészeteket a vármegyébe, hangsú-

lyozta a fesztivál megnyitóján a fővédnök Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő, aki Bercsényi Miklós életéről, a történelemben játszott szerepéről szólva a haza ügye melletti kitartó kiállását emelte ki. A másik védnök, Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, megyei képviselő Bercsényi jelentőségének méltatása mellett arról beszélt, hogy fontosnak tartják: minden régiónak legyen egy olyan fesztiválja, amely lehetőséget biztosít múltunk jobb megismerésére, a közösség erősítésére. Mint Kudlotyák Krisztinától, a PCS igazgatójától megtudtuk, fesztiváljaik mindig olyan, a biztonság szempontjából meghatározó történelmi személyeknek állít emléket, akik összekapcsolják az itteni népeket, rendezvényeikkel a vidék magyar közösségeit erősítik, a többségi nemzettel pedig megismeretik a magyar kultúrát.

Köszöntötte a résztvevőket Olekszandr Bilak, Ungvár alpolgármestere, Vaszil Seba, a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Helytörténeti Múzeum igazgatója, akik köszönetet mondtak a szervezőknek a közös történelmünk, hagyományaink ápolásáért.

A megnyitót követően a vendégek megkoszorúzták a belső

I. BercsényiFeszt Ungváron

▼ váruddvarban a közelmúltban felállított Bercsényi- és Csáky Krisztina-mellszobrot, majd a színészeink által megelevenített grófi pár névnap lakomára invitálta a megleltenteket.

A színpadon pedig színvonalas kulturális műsor vette kezdetét. Csodálatos szólót hallottunk a csapi Dzjapko Rebekától és az ungvári Perduk Zsófiától. Nagy sikert arattak a Sárosoroszból érkezett Hangraforgó együttes ifjú énekesei, táncosai, hosszan tartó tapssal köszönte meg a nagyerdemű a mezőgecei Szivárvány és a Kék Viola táncsoport, illetve a munkácsi Rusznaki együttes nagyszerű produkcióját is. Vastaps volt a jutalma a Sodró

együttesnek, amely a táncba a közönséget is bevonta. Fergeteges hangulatot varázsolt a váruddvarba a Budapestről érkezett Tárkány Művek. Attrakciójukkal nagy sikert arattak a nyíregyházi buborékosok, s igencsak látványosra sikeredett az ungvári Fire Life fesztiválzáró tűzsonglór-bemutatója is.

Az első alkalommal megrendezett BercsényiFesztben a vidék kézművesei is bemutatkoztak, az érdeklődők kézműves foglalkozásokon vehettek részt, kipróbálhattak hagyományos mestersekeket. Emellett a vár bejáratánál magyaros ételek várták a vendégeket, akik emellett megkóstolhatták többek között a benei Varga-pincészet, a derceni Orosz Ruszlán helyi jellegű borait, a Csilla és Zsuzsa rézüstjében főtt házilekvárkülönlegességeket, a mezőkaszonyi mézet, a bórággyi kürtöskalácsot is.

Kovács Erzsébet

AZ ÜNNEPELT AJÁNDÉKOZOTT

Benza Györgyi, művésznevén Georgina von Benza beregszászi születésű magyar szopránénekesnő hosszú évek után tavaly szeptemberben fellépett szülővárosában. A közönség és barátai, gyermekkori ismerősei nagy-nagy szeretettel fogadták. Az énekesnő azóta már Ungváron is koncertet adott, a napokban pedig ismét Beregszászra látogatott, ám most teljesen más céllal.

– A tavalyi koncertem előtt évekig nem voltam Beregszászon, mostanában viszont egyre gyakrabban járok Kárpátaljára. Ta-

Zoltán művészeti iskolába jöttem, mégpedig adományozás céljából. Májusban ünnepeltem a hatvanadik születésnapomat, és az ismerőseimet arra kértem, ne ajándékokat hozzanak, hanem lehetőség szerint adományt, amit én a beregszászi művészeti iskolának ajánlanék fel. Születésnap ajándékként és nagy szeretettel hoztam tehát az adományt most ide, használgatják belátásuk szerint olyasmire, amire a legnagyobb szükség van.

– *Miért tartotta fontosnak, hogy támogassa az iskolát?*

– Több okból is. Annak idején itt, ebben az iskolában kezdtem zenét tanulni, öt éves voltam, amikor először átléptem a küszöbét, jólesik tehát kicsit visszatérni a gyökerekhez, és természetesen segíteni, hiszen az intézményt sok évig a második

vasszal az ungvári filharmoniaiban adtam koncertet. Most ismét Ungvárra jöttem, a Zádor Dezső Zeneművészeti Főiskolába látogattam el, és egyértelmű volt, hogy szülővárosomat is felkeresem. Persze ez sem csak egyszerű látogatás: a helyi Kodály

otthonomnak tekintetem. Most már több időm is van hazalátogatni, a korábbi években a világ minden táján vendég szerepeltem, Braziliától Japánig, de a szívem egy része mindig itt maradt. Szeptember kilencedikén a budapesti Vigadóban ünnepeltem

35 éves operaszínpadi jubileumomat. Ott is voltak beregszásziak, még a gyermekkori tanárnőm, Tatjana Logojda is megtisztelt jelenlétével, ami sokat jelentett nekem.

Örülök annak, hogy a tanintézmény épül-szépül, ezért – ha csak egy kicsivel is – én is hozzá szerettem volna járulni a fejlődéshez. Megtudtam, hogy az iskolának több mint 400 növendéke van. Ez boldoggá tesz, és büszke is vagyok, hogy ilyen sok gyermeket érdekel a zene, a művészet. Ugy gondolom, a kultúrát ápolni kell, és nem utolsósorban támogatni, hiszen a jövő nemzedékének is a kultúrára, a zenére, a művészetre kell alapoznia, hiszen ezek nélkül egy teljesen más társadalom épülne fel.

Az utóbbi időben a beregszászi művészeti iskola valóban látványos, pozitív változásokon megy át. Bobály István igazgató is örömmel konstataulta, hogy egyre észrevehetőbb az újlás, de még mindig bőven van tennivaló.

– Mivel ebben az évben iskolánk felvette Kodály Zoltán zeneszerző nevét, arra gondoltunk, hogy kialakítunk egy Kodály-szobát. Az nem csak Kodályról, az ő műveiről szólna, ott szeretnénk felsorakoztatni a város azon szülőit, akik a kultúrában, a művészetben, a zenében sok mindent értek el. Ide sorolhatjuk természetesen Benza Györgyit, Beregszászi Olgát, Serbán Attilát, ifj. Csobolya Józsefet. Ezt még ebben az évben szeretnénk megvalósítani, és a művésznőtől kapott összeg is nagy segítség a szoba mihamarabbi megnyitásához.

Az igazgatótól azt is megtudtuk, hogy sok mindenre nagy szükség lenne még, például szemléltetőkre, MP-3-as lejátszókra, a hangszerállományt is fel kellene újítani. Tudjuk, hogy manapság nagyon sokba kerülnek a hangszerek, ezért egyelőre annak is örülnének, ha a pianóknak ki tudnák cserélni a kalapácsokat. Terv és cél tehát nagyon sok van, csak a megfelelő források hiányoznak.

Hegedűs Csilla

Magyar értékek bemutatása – hUNGary Feszt a megyeszékhelyen

Az Ungvári Magyar Főkonzulátus a klasszikus külképviseleti teendők mellett már régóta felvállalt egy másik nagyon fontos feladatot, mégpedig az évszázadok alatt létrehozott magyar értékek bemutatását: legyen szó népművészetről, képző- és iparművészetről, színházról, tudományról vagy akár gasztronómiáról – hangzott el az első ízben megtartott hUNGary Feszt. A megyeszékhelyen két napon át zajló rendezvényre kilátogatók a mesterségek és az ízek utcájában a magyar népi gasztronómia legnépszerűbb fogásai mellett kézműves termékekkel, azok készítési módjával ismerkedhettek. A szabadtéri koncerten pedig neves énekkarok, táncegyüttesek produkcióját tekinthették meg, majd este színházi előadáson vehettek részt.

– Biztos vagyok benne, hogy egymás kultúrájának, néphagyományainak megismerése közelebb hoz bennünket – hangsúlyozta az ünnepélyes megnyitón Buhajla József ungvári magyar főkonzul, aki annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a tolerancia és a kölcsönös tisztelet jegyében tovább folytatódik a Kárpátalján élő népek és nemzetiségek békés egymás mellett élése.

– Az utóbbi hetek példája jól bizonyítja, hogy mennyire könnyebb rombolni, mint építeni – mondta Grezsa István kormánybiztos az ukrán parlament által nemrég elfogadott oktatási törvényre utalva, amely komoly diplomáciai feszültségeket okozott a két ország között. Mindig azt kell keresnünk, ami összeköt bennünket, hiszen számos olyan feladat van, amit nekünk Kárpátalján mihamarabb közösen kell elvégeznünk.

– Biztosítani kell a Kárpátalján élő népek közötti együttműködés folytatását, erősíteni egymás tiszteletét – hangsúlyozta köszöntőjében Viktor Mikulín kormányzóhelyettes, aki utalt rá, hogy hamarosan külön erre a célra összehívott tanácsülésen mondhatják el véleményüket a képviselők az oly nagy tiltakozást kiváltó jogszabályról.

– Azért olyan színes és változatos tárgyi és szellemi kultúránk, mert ahhoz minden itt élő nép hozzájárta a sajátját. Méghozzá úgy, hogy megmaradt annak, akinek született: magyarnak, ruszinak, zsidónak, romának, szlováknak, cigánynak – em-

lékeztetett Zubánics László, az UMDSZ elnöke. Számunkra, kárpátaljai magyarok számára egyetlen elfogadható megoldás lehet, ha az óvodától az egyetemig biztosított az anyanyelv szabad használata.

Törekedj arra, hogy a szomszédokkal jóban legyél! Évszázados bölcs tanács ez, amit illik a politikusoknak is figyelembe venni – hangsúlyozta a jelenleg ellentétekkel terhelt magyar–ukrán viszonyra célozva Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő, aki történelmi példákat felelevenítve arra a következtetésre jutott, hogy a legkilátás-talanabb helyzetekben is van megoldás, van kiút. Így lesz ez most is.

A megnyitó után először a méltán híres Cantus kamarakórus lépett színpadra: magyar népdalokból és népdalfeldolgozásokból összeállított műsoruk méltán aratott nagy sikert. Akárcsak az utánuk következő eszenyi Ritmus néptáncegyüttes, illetve a kolozsvári Szarkaláb néptáncegyüttes fellépése. Gyöngyfüzés, népi gyermekjátékok, sajátos technikájú ékszerek készítése, szövés, agyagozás – mindezt kipróbálhatták a népiünnepélyre kilátogatók, akik emellett megcsodálhatták Hidi Endre keramikus vázáit, bokályait, tányérjait.

Kész Barnabás történész sajátos időutazásra hívott mindenkit: a kiállított bábuk segítségével bemutatta, miként nézett ki és változott a honfoglaló magyarok, a végvári vitézek, a kuruckor harcosainak, 1848 huszárajainak fegyverzete és ruházata.

Igen sok érdeklődőt vonzott a tarpaiak látvány-lekvárfőzése és pálinkabemutatója, akárcsak a Tüzes Farmgazdaság nyáron sült mangalicája. Tájjellegű borokat kínált a Cotnar vállalat, valamint a benei Pák Pincészet. Közel harmincféle pálinkát – a dinnyéből készültől a kökény- és birspálinkán át egészen a klasszikus barack- és körtepálinkáig – kóstolhatott meg az, aki felkereste a munkácsi várban Bíró Krisztián által üzemeltetett Rákóczi Pince itteni pavilonját.

A délutáni program az ungvári filharmónia előadótermében folytatódott, ahol először a Nagypaládi Középiskola tanulóinak műsorában gyönyörködhetett a közönség, majd a Mandala együttes által előadott *Sólyom szárnyán* című rockoperát láthatta.

Vasárnap a Kárpátaljai Megyei Ukrán Zenés-Drámai Színházban a debreceni Kodály Filharmónia és Kodály Kórus közös előadására került sor.

Kovács Elemér

Népünnepély Császlócon és Szerednyén

DOBÓ ISTVÁN EMLÉKEZETE

Inkább kevés oroszlán, mint sok nyúl – idézték Dobó István kapitánynak az egri vár védőihöz intézett szavait a szeptember 9-én Császlócon megtartott népünnepélyen, amelyre a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) szervezésében immáron negyedik alkalommal került sor. Az eseményre eljöttek a Szlovákiában található Dobóruszka, a magyarországi Ajak és Gyöngyös küldöttei is. Emellett természetesen itt voltak a hős várvédő szülőfalujának, Szerednyének a képviselői, ahol másnap első ízben tartottak Dobó-napot.

Az alkalom főszervezője, Kudlotyák Krisztina, a PCS civil szervezet igazgatója arra emlékeztette a hallgatóságot, hogy immáron Kárpátalja valamennyi tájegységének megvannak az emlékünnepei. Ezek egy-egy jeles történelmi személy nevéhez kötődnek. Beregszászon évek óta megtartják a zászlóbontás ünnepét, amely a Rákóczi-szabadságharc kezdetére emlékezik. Huszton eddig már több alkalommal került sor a Bethlen-napra. Köztudott, hogy az erdélyi fejedelem kiemelkedő szerepet játszott vidékünk életében. Immár hagyománnyá vált, hogy Mezőkaszonban bensőséges ünnepség keretében államalapító királyunk tetteit méltatjuk. Az ungvári várban pedig hasonló keretek között Bercsényi Miklósnak, Rákóczi hűségese hadvezérének és kiemelkedő kortársainak az alakját elevenítik fel. Mindez azt bizonyítja, hogy van dicső múltunk, s bár a jelenünk sok gonddal terhelt, remélhetőleg a többi őshonos nemzetiségekkel együtt lesz élhető jövőnk is itt, a Kárpátok tövében.

– Igencsak mozgalmasra sikeredett az az évszázad, amelybe Dobó István beleszületett – kezdte beszédét Kulcsár Ferenc beregszászi magyar konzul. 1526-ban lezajlott a mohácsi csata, amely véget vetett a középkori magyar királyságnak, emellett egyre

inkább megerősödött a reformáció: ez új hitet és reményt is adott az egyszerű embereknek. Dobó Istvánnak nem csupán az egri vár védelmében játszott szerepe figyelemreméltó, sokat tett a helyi szőlőkultúra felvirágoztatásáért is. Am leginkább mégis dicső helytállásáért és bátorságáért becsüli az utókor.

– Bár a hős teste a dobóruszkai sírboltban pihen, hitünk szerint a szíve itt maradt ezen a vidéken – vallotta Kricki Emerih, Szerednye polgármestere. Roják Mária, Császlóc első embere köszönetet mondott mindazoknak, akik közreműködtek a jeles alkalom megszervezésében.

A hős egri várvédők példája ékesen bizo-

mányok megmaradjanak, hogy kisebbségi jogaink ne sérüljenek.

A IV. Császlóci Dobó-napon a pálya köré vont kézművesfalú számos érdekességet ígért. A nap folyamán sok gyerek és felnőtt kereste fel a bőrdíszműves, a virágkötő, a szövő, a fazekas, a fafaragó, a játékkészítő, a gyöngyfüző stb. sátrát. Mézet és különböző méhészeti termékeket ugyanúgy lehetett kapni, mint lángost, kürtőskalácsot, szőlőt, különböző sajtokat és tájjellegű borokat. A népünnepélyen a

nyítja, hogy a látszólag kilátástalannak tűnő helyzetekben sem szabad feladni, a reménynek élnie kell – így biztatta hallgatóságát Brenzovics László, a KMKSZ elnöke, parlamenti képviselő, aki a nemrég elfogadott új oktatási törvény kapcsán megerősítette: a szövetség minden törvényes eszközt latba fog vetni annak érdekében, hogy a kárpátaljai oktatási intéz-

környék legjobb folklórcsoportjai adtak egymásnak randevút.

Másnap a fesztivál Szerednyén folytatódott. Múltunk közös, a jövőt is együtt kell építenünk, hangsúlyozták itt is a megnyitó szónokai, köztük Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora, megyei képviselő, Olekszandr Harnovdij, az Ungvári Járási Állami Közigazgatási Hivatal helyettes vezetője. A felszólalók a továbbiakban a vidékünkön évszázadokon át sorsközösségben élő népek közötti egyetértés és tolerancia fontosságát emelték ki.

Dobó István szülőfalujának főutcáján szintén felállították sátrai-akat a kismesterségek képviselői. Az ízek utcájában pedig finom ételek és italok várták az érdeklődőket. A színpadon fellépő hagyományörzőknek köszönhetően ízelítőt kaphattunk a magyar, ukrán, szlovák,

román népzeneből és néptáncokból. Az egri Vitézlő Oskola Egyesület tagjai nagysikerű fegyver- és ruhabemutatót tartottak.

A Dobó-napok a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosság és a Bethlen Gábor Alap támogatásával, a Hagyományok Háza szakmai partnerségében, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, a Császlóci, valamint a Szerednyei Polgármesteri Hivatal társszervezésében jöhetett létre.

Kovács Elemér

A Fekete-Tisza és a Mezőháti-patak összefolyása az egykori Budapest szállóval

A Sztrukovszka templom és harangláb

Lapunk múltkori számában a Fekete-Tisza forrásához kalauzoltuk el a Kedves Olvasót. Nos, időközben a forrásnál változás történt, a nyár folyamán visszakerült a Geo-Environ által szervezett 2009-es felújítás utáni márványtábla, amelyet 2011-ben értelmetlenül távolítottak el. Ígéretünkhöz híven, ez alkalommal tovább barangolunk a magyarság folyójának fekete ágán. Leccsippentünk egy-egy szeletkét a megannyi látnivalóból, érdekességből.

A hucul Ivan Sztruk pásztor nyáját ezen, az akkor még lakatlan vidéken hajtott a téli szálláshelye felé. Ám a tél meglepetésszerűen, hamar köszöntött be, így birkáit a Fekete-Tisza partján, az egyik dombon hagyta, ő pedig egy közeli településen húzta meg magát. A zord tél elmúltával szorongva indult, hogy megnézzze, maradt-e állata életben. Legnagyobb meglepetésére nemcsak hogy hiánytalanul találta azokat, hanem valamennyi anyajuh egy kis bárányval is szaporította nyáját. Úgy vélte, ez egy szent hely, ezért a dombon templomot építtetett, a környék legnagyobb körisfájából pedig – amelynek tönkje körül tizenketten is kényelmesen leülhettek – magának házat. E templom körül jött létre a település, amely az első felépült lakóházzal kapta nevét.

A legenda a Fekete-Tisza völgyének legnagyobb településéhez, a huculság egyik központjához – Kőrösmezőhöz (1555: Keresmezew, 1583: Keresmezeo, 1927: Jasiña, ma:

Kőrösmező – a Fekete-Tisza fővárosa

Jaszinya) kapcsolódik. Kőrösmező a Fekete-Tisza nagy kanyarulatánál alakult ki. Ott, ahol keleti folyásirányát délire változtatja, és felveszi a Mezőháti-patakot (Lazescsina). A 630 m-rel a tengerszint felett, egy impozáns medencében fekvő, hegyi státusszal rendelkező, városi jellegű település lakossága (a 2001-es népszámlálás adatai alapján) 8006 fő, ebből 809 fő magyar nemzetiségű. Kőrösmezőt már a 19. század végén is közel ennyien lakták. Az 1910-es népszámlálás a 6824 fő rutén mellett 1461 fő magyar és 1484 fő német lakost írt össze. Még a 20. század első felében is népesebb volt, mint a jelenlegi járási központ, Rahó, s így tekintélye, szerepe is meghatározó volt a Felső-Tisza térségében. 1941-ben lakossága

12 717 fő volt, ebből 8693 fő rutén, 2659 fő magyar, 23 fő német és 1342 fő más nemzetiségű.

A bocskói uradalom által a 16. században létrehozott települést a Drágffyak is birtokolták, majd a család kihalása után,

1572-ben Büdi Mihály kapta meg a királytól. 1580-ban pedig Rudolf király Károlyi Lászlónak zálogosította el. Ebben az időben lakossága nagyszámú ruténsággal gyarapodott, ami teljesen megváltoztatta etnikai összetételét. 1672-ben a Nagybecskői Kincstári Erdőuradalom egyik meghatározó települése. A Rákóczi-szabadságharc idején a kőrösmezeieknek Ivan Pintye vezetése alatt külön csapatuk volt. Sok betyárt is adott a vidék, az egyik leghíresebbet – Oleksza Dovbust – ma is emlegetik. Egyébként ő – a magyar népmondák szerint – az alföldön Dobos Sándorként vált ismertté, majd később a hegyek közé menekült.

Mária Terézia korában megkezdődött az erdő kincsének szakszerű kitermelése. ➡

A Tatár-hágó ma, háttérben a Kőhavas

A Fűrészvölgyi templom és kápolna

Kőrösmező helikopterről

Háttérben a Megbékélési emlékmű

se. A kincstár nagyszámú, az erdészeti munka valamennyi fázisához (fakivágás, feldolgozás, tutajozás, valamint faúszatógátak, vízfogók, klausurák építése) értő német szakembert telepített ide. Az iparszerű fakitermelést és fafeldolgozást az itt élők a német telepesektől sajátították el. Óriási lendületet adott a vidék fejlődésének a vasútépítés. A 19. század második felében a Magyar Északkeleti Vasút által megkezdett máramarosi vonal 1890-től a MÁV tulajdonába ment át. 1892-ben a vasútépítés újabb lendületet vett. A Nagybecskőről induló, Máramaros északkeleti részét átszelő fővonal 1894-ben Kőrösmezőt is bekapcsolta a vasúti vérkeringésbe. 1895-ben pedig a 76,46 km hosszú vasútvonal a ma Mezőháthoz tartozó Havasalja térségében elérte az országhatárt.

Az első világháború idején a betörő orosz csapatok hadszíntérre változtatták a települést. Alig csitult a csatazaj, amikor 1918 végén a galíciai ukránok, kilépve a Monarchia kötelékéből, egy önálló ukrán állam létrehozását kezdeményezték. Ehhez szerettek volna csatlakozni Kőrösmező ukránbarát körei is, akik ennek szellemében november 8-án kikiáltották a Kőrösmezői Hucul Köztársaságot. Ez azonban az akkori politikai viharok közepette mindössze 1919. március 21-ig létezett.

A trianoni békeszerződés értelmében Kőrösmező is cseh uralom alá került. Neve

Kőrösmező – a Fekete-Tisza fővárosa

Jasiňa lett. 1939 márciusában Kőrösmező is visszatért az anyaországhoz. A második világháború után pedig a Szovjetunió kötelékébe került. Nevét a cseh időből kölcsönvett Jaszinyára változtatták, amit Ukrajna függetlenné válása után is megtartott. Azóta a kisebbségben élő kőrösmezői magyarság több nehéz korszakot élt át. Közel nyolcvan évig magyarságtudatukat csupán az egyház ápolta, és mentette át az utókor számára. 2002 szeptemberében a magyarság újabb intézménnyel gazdagodott, nyolc évtized szünet után megnyílt a magyar elemi iskola. Azóta a magyar tannyelvű oktatás folyamatos.

A nagyközség központjában lévő hidat az idős kőrösmezeiek még trityetkaként emlegetik. Ugy tudják, hogy a 19–20. század fordulóján, amikor a ma is álló Lazescsinahíd felépült, az új hídon az átkelésért 30 krajcárt kellett fizetni. A ruszinok a fizetőhelyet a tridcáty (harminc) szóból nevezték el trityetkának. Valószínűbb azonban, hogy valaha itt volt a ki- és beviteli kincstári várnok beszédésére létrehozott harmincadállomás (a hivatal neve az áru harmincadrészét képező

illetékből ered, annak ellenére, hogy a tarifa többször változott, a harmincad név megmaradt). Itt, az egykori községháza előtt (ma iskola), a millenniumi ünnepek idején emlékoszlopot állítottak, a főter környékén és a főutca két oldalán pedig köris- és fenyő-emlékfákat ültettek. Néhány emlékfá még ma is megtalálható.

A szovjet érában az emlékmű szúrta a kommunisták szemét, előbb az oszlopon lévő „Hazánk ezeréves fennállásának emlékére 896–1896” feliratot barbár módon összevagdaltva csúfították el, majd az egész oszlopot ledöntötték. A feltűtött kezdek által összegyűjtött darabjai a plébánia udvarán árválkodva reménykednek egy újjáavatásban. Ma ezen a helyen egy kis park van. Az egykori millenniumi emlékoszlop helyétől 2 méterre áll Oleksza Borkanyuk szobra. Ő a település szülötte, aki a második világháború idején a szovjetek által kiképzett és bevetett partizán volt. Borkanyukot a magyar csendőrség elfogta, és 1942-ben Budapesten kivégezték.

Az ateista korszaknak esett áldozatul a település központjának két kápolnája is. Szerencsére néhány éve sikerült újjáépíteni az egyiket, a Nepomuki Szent János-kápolnát. De a másik, amely egykor a Fekete-Tisza jobb partján állt, már csak a régi képeslapokon és a legidősebb lakosok emlékében él.

Kőrösmező, Plitovaty gör. k. rutén templom.

A Plitovaty templom még az átbádogozás előtt

Nemzeti ünnep Kőrösmezőn az anyaországhoz történt visszatérés után

Körösmező látképe.

Képeslap az 1940-es évekből

Körösmező.

Tatár-szoros.

A Tatár-hágó az 1940-es években

Körösmező központjában, a Fekete-Tisza és a Lazescsina összefolyásánál 1940-ben, az anyaországhoz történt visszacsatolás után a budapesti turistatársadalom összefogásával egy 200 férőhelyes, télen-nyáron üzemelő szálloda épült. A fából készült, hucul stílusú, modern, kétemeletes épület a Budapest turisztaszálló nevet kapta. A máig meglévő szálloda hangulatos, fedett terasza lenyűglik a vízpartig, a két folyó találkozási pontjáiig. A terasz egykor táncteremként is funkcionált. A napjainkban szépen felújított, Edelweis névre keresztelt turisztaszálló gazdag faragású oszlopai, díszítései között több helyen is megtalálható Budapest különböző fafajtákból készült intarziacímere.

Tegyünk egy kis kitérőt a Fekete-Tiszától! A trityetkáról kanyarodjunk kelet felé!

Körösmezőt átszeli Kárpátalja máramarosi térségének legfőbb ütőere, a Munkács-Huszt-Rahó-Tatár-hágó (H09 számú) főútvonal. A Mezőháti-patak völgyében rövidesen az észak felől érkező Dombháti-patak (Sztebnij) csatlakozási pontjához érünk. E patak völgyében fekszik a közigazgatásilag Körösmezőhöz tartozó, 804 fős, ruszin Dombhát (Sztebnij). A fausztatás céljaira valaha a Dombháti-patakon is épült klausura. Sajnos, mára ez sem maradt fenn. A Lazescsina túlsó, jobb oldalán a Lapos-patak (Laposnya, Lopusanka) hozza a keleti hegyoldalak vizét. Felső szakaszán

Körösmező – a Fekete-Tisza fővárosa

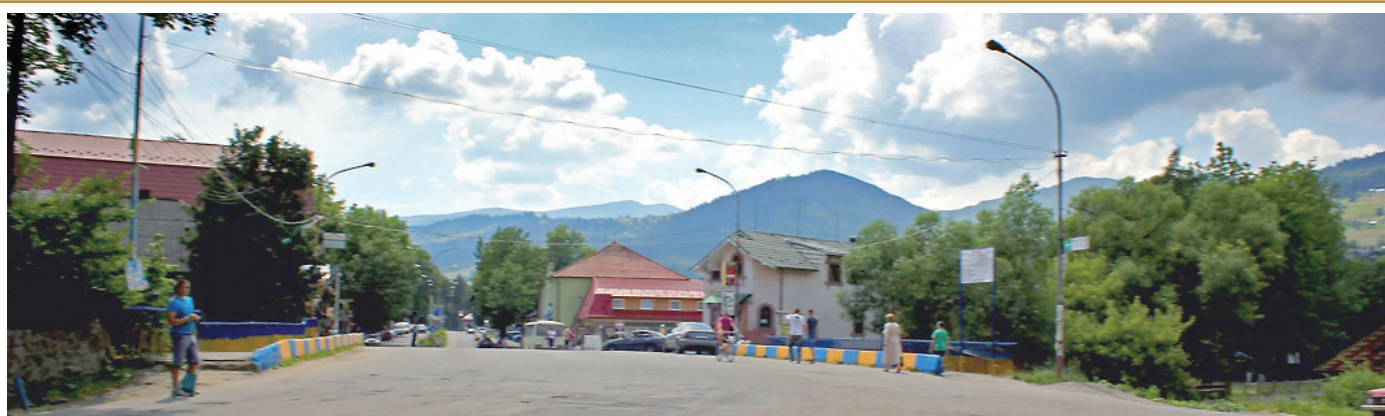
a fausztatás céljaira épült a Lopusanka-vízfogó. A patak alsó folyásánál pedig egykor Loposnyapolyana néven önálló kis település jött létre. Mára már beolvadt a nagyközségbe.

Körösmező végén, a közúti tábla szerint még a közigazgatási határán belül, de fennhatóságilag már a következő faluhoz, Mezőháthoz (Lazescsina) tartozik a 18. század végén épült, megragadó szépségű fatemplom. A Plitovatij-patak torkolatánál álló, egykori görögkatolikus templom ma Plitovatij-templomként ismert. Az Úr Színeváltozása titulusú templom az ortodox híveket szolgálja. Tipikus hucul fatemplom. A kereszt alaprajzú templom hajója háromszatú. Középső, négyzet alaprajzú része fölött a nyolcszögű kupolát sátoztető fedi, amelynek egykori zsindelyezését bádogfelületűre cserélték. A boronafalak még ma is zsindelyborításúak. A belső fafaragások 1782–85-ből származnak. A templom mellett harangláb, a kertben pedig temető található.

Az észak felé kanyarodó országúton, átkelve a Mezőháti-patak hídján érdemes visszatekinteni. Tiszta időben pompás panorama tárul elénk. Balról a távolban a Hóvár 2061 m-es csúcsa kissé alacsonyabbnak tűnik a közelebb

lévő, szemközti, nem a csornahorai főgerinchez tartozó Kőhavas (Pietrosz, Pietrosz, 2020 m) csúcsánál. A hídnál a Mezőháti-patakkal egyesül a Repegő-patak (Repegiv). Az országút tovább a Repegő-patak mentén halad. A falu után, a közlekedésrendészeti ellenőrzőpontnál balra egy elhanyagolt szerpentinút, a hágóra vezető régi út ágazik le. A mostani országút az 1960-as években épült. Festők ecsetjére kívánczó bércek között kapaszkodhatunk fel a történelmi Magyarország ezeréves határára, a Tatár-hágóra (Jablunickij pereval, 921 m). Egyes feltételezések szerint, a Tatár-hágó elnevezés az országba 1086-ban ezen a hágón át betörő Kutesk kánra vezethető vissza. Mivel azonban ő besenyő volt, valószínűbb a lengyelek etimológiai magyarázata, azaz, hogy a hágó közelében lévő Tatarow falu környéke fél évezreden át nyújtott menedéket a betörő „budzsáki” tatárok elől.

A hágón, a vízválasztó gerincen balra a fenyvesek között elsétálhatunk az egykori ezeréves országhatárt jelölő őrbódéhoz. Az út mentén több első és második világháborús katonatemető idézi a 20. század legtragikusabb korszakait. 1914. szeptember 30-án egy cári kozák lovashadosztály a Tatár-hágón át betört Magyarországra. Az Osztrák–Magyar Monarchia csapatai visszavonultak, a kozákok pedig Körösmezőtől a megyeszékhelyig, Máramarosszigetig az egész vidéket feldúlták. A Tatár-hágót és térségét az

A trityetka a főutcával

■ osztrák–magyar hadsereg október 20-án foglalta vissza. A második világháború végén, 1944. szeptember 27-én a szovjet hadsereg itt lépte át először a magyar államhatárt. A ma mindössze két megye határát képező főgerincen megkereshetünk néhány, a két világháború között állított cseh–lengyel határkövet, amelyek aztán a visszacsatolás után a magyar–lengyel, majd a magyar–szovjet határt jelölték. A hágón megpihenhetünk, gyönyörködhetünk a festői Kárpátok ölelte

Kőrösmező – a Fekete-Tisza fővárosa

annak valamely hölgytagja éjfélkor, teljesen egyedül, meztelenül a harang alatt segítségért fohászkodik.

A templom dombjáról alaposan megfigyelhetjük a Kőrösmezői-medencét. A domborzat formájából jól kivehető, hogy azt két folyó alakította ki. A fatemplom vonalában, a medence legszűkebb részén épült ki az Árpád-vonal völgyzára. A folyóparton, a hegyoldalban megszámlálhatatlan harcokcsinasztó gúla, betonbunker, valamint a mind a mai napig jól kivehető egykori lövész- és futóárkok mélyedései a második világháború borzalmait idézik. Ezek azonban csak porladó nyomai a második világegyesnek. A világháború pusztítását nem csak az enyészeti határára került műszaki építményeken fedezhetjük fel, azok ott élnek mélyen a meghurcolt lelkekben, az árván vagy özvegyen maradt emberek szívében.

1939-ben, az anyaországhoz történt visszacsatolás után a Galíciából beáramlott nagyszámú és a település gazdasági életében meghatározó szerepet játszó zsidó lakosságnak Magyarország nem adott állampolgárságot. Sőt, német nyomásra az egész országból több ezer internált zsidót Kőrösmezőre szállítottak. A Szovjetunió elleni hadba lépés után, 1941-ben a „hontalan zsidókat” a német megszállás alatt lévő galíciai Kamenyec-Podolszkij térségébe szállították tovább, és ott a németek meggyilkolták őket. Kőrösmezőn át hagyta el az országot a Don-kanyarban szerencsétlenül járt második magyar hadsereg is. 1944 őszén a véres csatározások az Árpád-vonalból való általános visszavonulásig folytatódtak. A három hétig tartó csatározások után a visszavonuló magyar honvédek a nagyközség

lehet. Ezt hirdeti a szemközti hegyen az Árpád-vonal bunkerei között emelt megbékélési emlékmű.

A Fekete-Tisza közúti hídja után Kőrösmező Fűrészvölgy (Szvidovec) nevű településrészén visz az utunk.

A szvidoveci magyar ajkú közösség 2007-ben Kisboldogasszony tiszteletére új római katolikus templomot épített. A főútvonal jobb oldalán, az új templom mellett áll a Kisboldogasszony-kápolna. A kápolnáról a helyiek úgy tartják, hogy a 19. század

Szent István a Sztrukovszka templom zászlaján

tájban, vásárolhatunk szuvenírt, megebédelhettünk, s így kipihenten, felfrissülve indulhatunk vissza a Fekete-Tiszához, Kőrösmezőre.

A tritietkától délnek tartva a főutca legszébb műemléképülete a plébániatemplom. A római katolikus egyház nagy múltú, 1785-ben Szent Borbála tiszteletére épült templomát 1814-ben új templom váltotta fel, a mai Szent Péter és Pál-plébániatemplom. Kicsit tovább haladva, egy élelmiszerüzlet melletti sikátorban érdemes lesétálni a folyóhoz. A függőhídon átkelve a Tisza túlsó partján a települést alapító Ivan Sztruk fatemplomához jutunk. A Kőrösmező alapítási legendájából megismert fatemplom helyén álló mai templom a Feltámadás tiszteletére 1824-ben épült. A tiszta húmul típusú templom görög kereszt alaprajzú, zömök négyszögű tornya fent nyolcszögbe vált, rajta övparkány fut körbe. A teljes szimmetriát megbontja a bábinecet képező keresztághoz történt bővítési célú hozzáépítés. A templom belső terében az ikonostáz a 17. századból való. A templomi zászlók egyike az alapító Ivan Sztruk pásztor, egy másik a mi Szent Istvánunkat ábrázolja. (Az utóbbi nemrégien eltűnt a templomból.) A Sztrukovszka néven ismert templom szép példája a különböző felekezetek egymás iránti tiszteletének, mivel a görögkatolikusokat és az ortodoxokat felváltva szolgálja. A templom mellett egy harangtorony áll, amelynek egyik harangja a néphit szerint csodatévő tulajdonsággal rendelkezik. Nevezetesen: segít a bajba jutott családokon, amennyiben

Őrbódé a monarchia korából a régi hágón

lakosságát evakuálták, a települést pedig felégették. Sok keserűséget kellett elviselnie ezért a szovjet érben Kőrösmező magyar-ságának. A szovjet hadsereg október 17-én szállta meg Kőrösmezőt. A pótolhatatlan veszteségekre az egyetlen gyógyír a megbékélés és az ártatlan áldozatok iránti kegyelet

Első világháborús hősi temető a Tatár-hágón az 1940-es években

derekán, Szent János tiszteletére emelte egy gyermektelensége miatt elkeseredett házaspár. Később örökre fogadták a faluban árván maradt három fiutestvér, és becsülettel fel is nevelték őket. Az omladozó kápolnát az 1890-es évek elején a vasút építésén dolgozó olasz mesterek felújították. A jelenlegi kápolna 1902-ben épült.

A második világháború végén, az 1944-es szeptemberi-októberi szovjet offenzíva magyar honvéddáldozatai temetetlenül hevertek a csaták színhelyein. A falu kitelepített magyar lakosai visszatérésük után – az új hatalom megvetése ellenére – a Kőrösmező védő 10. (Kaposvár) hadosztály elesett áldozatait – az idősebbek elmondása szerint 33 honvédet – a kápolna mellett egy közös sírban helyezték örök nyugalomra. A közös sír a kápolna és az épülő új templom között, a tisztek sírhelyei pedig a kápolna kis kertjében találhatók. Így, a kápolna és a templom méltó emléket állít a magyar honvédeknek.

Mai utazásunk végén remélem, minden Kedves Olvasónk kellemesen elfáradt. Pihenjük hát ki magunkat, gyűjtsünk erőt, és a következő számban innen folytatjuk barangolásunkat.

Szöveg és fotó:
Kovács Sándor

Az archív képeslapok a szerző magángyűjteményéből származnak.

Macska a templomban

– Kérem, várakozzunk türelmesen, és lehetőleg együtt, itt, a kijárat közelében, így nem maradunk el egymástól. Személyesen csak az együtt utazók ismerhetik egymást, még én sem ismerlek senkit. Am itt van a kezemben az utaslista, ahogy beülünk a számunkra kijelölt autóbuszba, minden útitársnak felolvasom a nevét, s majd jól megfigyelem a nevekhez tartozó arcokat... Igaz, ezt egyszer már megtettem a repülőgép felszállása előtt, de az valójában csak létszámmellenőrzés volt. Majd a buszon ismertetem a ma ránk váró úti programot, kérem, hallgassanak meg figyelmesen, s ragaszkodjanak szigorúan az elhangzó időpontok betartásához. Az én nevem... Ildikó, én vagyok a magukkal együtt érkezett magyar utaskísérő. Itt tartózkodásunk ideje alatt minden kéréssel, kérdéssel, óhajjal-sóhajjal, váratlanul felmerülő problémával bátran forduljanak hozzám. Ígérem, ami tőlem telik, mindenben a segítségükre leszek.

(És valóban ilyennek ismertük meg ottlétünk ideje alatt! Az együtt töltött nyolc napon mindent megtett a rábízott utasok érdekében. A nekünk kijáró figyelmet, a minket megillető ellátást kikövetelte, akárhol voltunk. Mind a szállásunkon, mind a kirándulásokon. Pedig az együttlétünk második felében cseppet sem volt könnyű dolga, betegen, lázasan intézte dolgainkat, és segített mindenben. Ezért is sajnálom, amikor úgy váltunk el egymástól az utazás végén, hogy nem készült rólunk csoportképe, ahogyan azt ő ajánlotta. Sőt, hazaérkezve, a repülőtéri nagy kapkodásban, sietségben már alkalmunk sem volt rá, hogy igazán megköszönjük szüntelen gondoskodását.)

– Tapasztalatból állítom – folytatta mondókáját az idegenvezető –, elég lesz egy-két nap, hogy már arról is megismerjük társainkat, így nem fogjuk szem előtt téveszteni egymást, ami jobban segít majd megjegyeznünk a találkozók pontos helyét. Most pedig, hogy már mindenkinek megérkezett a csomagja, induljunk a buszhoz, Brian vár bennünket. Itt áll a busz a repülőtér előtt az érkezési oldalon. Glasgow üdvözlő bennünket, vár ránk Skócia!

Istenem, soha nem hittem volna, hogy megérem ezt a napot, és megláthatom az én Vágyaim Országát, Skóciát. Amikor születésnapomon megkaptam fiamtól ezt a nem várt csodás ajándékot – a repülőjegyet, szállásbiztosítást, étkezést, busszal való közlekedést, múzeumi belépőket stb. –, először a határtalan öröm bénított le, majd páni félelem uralkodott el rajtam. Jaj,

Istenem, mi lesz velem, hogy boldogulok el ott az én dadogós angol nyelvtudásommal, hiszen Skóciában angol a hivatalos nyelv, meg az ősi skót, a gael nyelv... Ez persze már csak azután, ottlétünk ideje alatt derült ki. Hiszen a Skót-felföld felé haladva minden település, folyó vagy tó neve két nyelven van kiírva, de első helyen a skótok ősi nyelvén, gaelül olvashattuk. Eddigi utazásaim alatt még soha nem okozott gondot a hiányos angoltudásom, az orosz nyelv használata a világ minden pontján kiegészített, no de ott... Aztán megnyugodtam: végül is nem lehet baj, hiszen nem egyedül utazom, velem lesz az unokám, aki fiatal, ügyes és nem mellesleg jól beszél angolul.

A hatalmas, kényelmes busz úgy gurult alattunk Glasgow felé az üveglapnál is simább autópályán, hogy közben egyszer nem dőccent meg, egyetlen hajszálnyit sem. Mert az utak, bár keskenyek, de kiválóak, s én miközben ámulattal adóztam ennek – később rájöttem, a hegyek között vezető utak is ugyanilyen tökéletesek –, tekintetemen a mellettünk szaladó aprócska házakban gyönyörködtem. Közben nagy figyelemmel hallgattam az idegenvezetőnk magyarázatát, aki roppant szórakoztatón és jól megalapozott történelmi tudással beszélt a városokról, a településekről, amelyeken áthaladtunk, az egykor itt élt Stuartokról, várurakról, a grófok és lovagok lakhelyeiről, hiszen Skóciában még ma is sok az épségben fennmaradt kastély. Mesélt az egyszerű lakóházakról, amelyek a XVIII–XIX. században épültek, vagy némelyek még annál is régebben. Itt a legfiatalabb ház is a múlt század elejéről való. Ezeknek az az érdekességük, hogy törvény tiltja lebontani, netán átépíteni közülük akár csak egyetlenegyét. Mai, modernebb stílusban tervezett házakat építeni mellettük, helyettük tilos, mert így tudják az ország ősi arculatát megőrizni.

Egy kedves kisvároskán haladtunk éppen keresztül, ahová csak este tértünk vissza a szállásunkra, és három éjszakát töltöttünk az ottani szállodában. Aztán Edinburgh közelébe költöztünk át egy ősi, grófi kastélyba, ami belsőleg felújítva most szállodaként működik.

A házak ablakát többségében nem takarja függöny (még a szállodákét sem), csak lehúzható roló, így mindenhová beláttunk, és szabadon gyönyörködtünk a lakásokban látható színpompás virágokban. Végig az országon, bármerre vitt az utunk, minden ház tetején, a régi természetes kéményeken, mint egymáshoz simuló, aprócska kismanók, fiakémények guggoltak összesimulva. Hol ennyi, hol annyi... Kár, hogy nem tudtam meg, mi célt szolgálnak, miért építették rá őket a

vaskos, kőből rakott kémények tetejére, miért őrökdenek ott a városi házak vagy a főúri paloták, kastélyok kéményein is. Mert, ahogy ezt már leírtam, kastélyokból, várakból és katedrálisokból nagyon sokat láthattunk Skóciában, még ha csak a töredékét is a meglévőeknek. A legtöbb takaros kis falusi ház előtt az angol vidéki környezetre olyannyira jellemző picike előkertet csodálhattunk meg, bokrokkal, virágokkal, sziklakertekkel. Akárcsak a rendet, a tisztaságot mindenfelé, bárhol is jártunk az egész országban. Senki nem hajgálja el a csikkeket vagy a papír zsebkendőket... Azaz, mégis...

Egyetlenegyszer szembesültem ezzel a jelenséggel, igaz, nem helyi lakos tette, hanem idegen, egy turista. Megcsúfolva ezzel egy valamikori, az 1300-as évek derekán épült apátságok romjaiban is méltóságteljes emlékét, az egykori templom szentélyét, a még látható járólapokat takaró pázsítszőnyegét. Annnyira lenyűgöző, csodálatra méltó volt az az ősi, román stílusban épült kolostor, a múlt századokkal dacoló, vaskos, valaha díszesen faragott kőoszlopaival, amelyeknek maradványai most már csak a fölöttünk borongó, súlyos fellegekkel borított eget támasztják alá, hogy nem tudtam betelni a látvánnyal. Az udvar végében csak a kis kör alakú konyhahelyiség maradt épségben, ahol valaha, a több száz éve élt szerzeteseknek készülhetett az étel. Egy abból nyíló ajtó mögül halk, gregoriánus zsolozsma dallama szűrődött ki, amit az omladozó falak között vadul garázdálkodó szél a hátára vett, s az oszlopok között bujkálva, jó szívvel ránk hintett, együtt a szitalgató esővel.

En olyan elmélázva üldögéltem a templomfal egyik kitéremkedő kövén, hogy észre sem vettem, amikor a többiek elfogytak mellőlem. Cseppet sem zavart az eső, lassan hozzászoktunk, hogy naponta többször is megázunk, hiszen közben-közben a felhők mögül előbukkanó, melegen sütő nyári nap a megszélidült széllel összefogva megszáritgatott bennünket. De amikor az eső vederszárnra szakadt a nyakunkba, és a száguldó szél úgy begorombult, hogy az esernyőmet szilánkosra törve tépte ki a kezemből, az is sokáig emlékezetes marad számomra. Am, ha visszagondolok annak az Északi-tengerbe torkolló mély tónak a part menti, meredek sziklafalára épült, a tomboló vihar ellenére is fenséges, a régmúlt századok véráztatta dicsőségén merengő Cromwell várának maradványaira, s a vad hullámoktól sötét tengerből félelmetesen lenyűgöző látványára, már nem is bánom, hogy odalett az esernyőm, és én közben bőrig áztam. Sőt, azt a kemény 10 angol fontot sem, amit a legközelebbi bevásárlóközpontban egy új esernyőért ki kellett adnom.

Szóval, csak ültem a templomi csendben, és élveztem az engem körülölelő múltat, a csodát, amelynek én most a részese lehetek. Egészen addig, ■

amíg meg nem jelent egy nagyhangú, újonnan jött turistacsoport. A hangszílyukból azonnal kiszűrtem, hogy egykori földjeim érkeztek meg. Rábeszéltem lábaimat, hogy engedelmeskedjenek akaratomnak, és elindultam társaim után, akik közben már hangosan szölongáltak. Egy fiatal férfi állt utamba a gyalogjárón, aki éppen akkor hajított el lezser mozdulattal egy papír zsebkendőt meg egy csikket, a gondosan ápolt gyepré. Megszólítottam az anyanyelvén: fiatalember, elveszített valamit, látja? Emelje csak fel bátran, és ha nincs rá szüksége, az út túloldalán talál egy szeméttárolót, abba hajtsa bele! Tudja, ez egy kultúrálam, itt így szokták meg, és ezt várják el az ide látogató turistáktól is! A férfi az orosz szó hallatán meglepetten, ám haragosan villanó szemmel nézett rám, de látva a többiek megrovó tekintetét, csak az orra alatt dűnnyögött valamit, majd kelleetlenül felemelte az eldobott szemetet, és a kukába dobta.

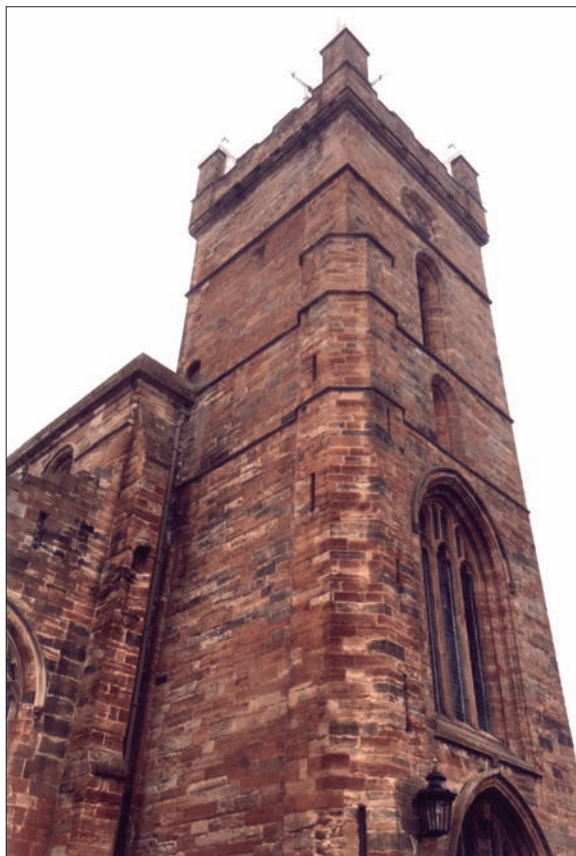
Nos, visszatekintve a megérkezésünket követő első kirándulásokra, a vele járó eseményeket felidézve, az elejétől folytatam tovább, amíg még frissek az emlékeim, bár belátom, szabálytalan kicsit, ahogy ezt teszem. Kapkodva szemezgetek az emlékek útját jelző gyönyörűségeket, színes ékkövek között, csak úgy, taláalomra... Remélem, ha nem is lesz teljesen tökéletes és szabályos ez az írás, a végén majd sikerül a sok szépséget gyöngysorba fűzni.

Mivel a gépünk korán reggel szállt le, a már említett útitervnek megfelelően azonnal belevágtunk az asznapi első programba, csomagjainkat fennhagyva a buszon. A legelső megállónk egy gyönyörűsége kis tengerszemnél volt, a sok tó közül az elsőnél.

Am még mielőtt Glasgow-t elhagytuk – ahol a több száz éves, tökéletes épségben megmaradt óvárossal ismerkedtünk meg, s a még ma is működő katedrálisának, a skót gótika remekművének hatása alatt állva, a jellegzetes angolszász temetőt is végigjártuk – amelyeket a templomok körül mindenütt megtaláltunk –, a belvárosban tettünk rövidke sétát. Ekkor kerültünk közelebbi ismeretségbe az imént még biztatón mosolygó derült égből váratlanul a fejünkre szakadó, néhány percig tartó, ám annál szaporább esővel. A város parkjaiban a magasból ránk letekintő, ismert történelmi személyiségek szobrainak megtekintése után, Glasgow rendezett, tiszta utcáit, épületeit, a városházát csodáltuk meg, no meg a boltok kirakatait, valamint a főleg skótkockás, bőséges áru kínálatnak az árát. Ami természetesen Skóciában angol fontban értendő, és csak az öslakosok nem panaszkodnak amiatt, hogy mennyire drága. A turisták pedig, ha már itt vannak, hát nyúljanak mélyen a zsebukba!

Az autóbusz lágyan ringatva vitt ben-

nünket, és mi nem tudtunk betelni a smaragd zöld mezők látványával, amelyeket a legelésző birkanyájak, a dús füvel borított legelők legfőbb karbantartói bársonysímára legelnek le mindenfelé. Nincs az a fűnyíró gép, amely felvehetné velük a versenyt! A habfehér bárnyók sokasága, mint göndörödő gyapjúgombolyagok szóródtak szét a harsogó zöld legelőkön, káramokkal elkerítve egymástól, néhol a vezérkos a tulajdonos klánjának kockás jelével megjelölve. Felejthetetlen látványt nyújtottak, én meg kapkodtam a fejemet, hogy mindent jól megnézzek, s majd meg tudjam őrizni emlékezetemben. Csak az a

szokatlan jobboldali közlekedés ne hozta volna rám lépten-nyomon a frászt! Azon, hogy minduntalan a sofőr oldalán akartam le- vagy felszállni a buszra, Brian csak jóízűeket mosolygott, sőt, ajánlotta: ha gondolom, átadja nekem a helyét, üljek bátran a kormányhoz, én meg jókat szégyenkeztem zavaromban. De ez még elment volna, hiszen hamar észrevettem, amikor hibáztam. Hanem amikor az úton, a másik sávban szembejött velünk egy-egy jármű, na olyankor az én gyomrom mindig vadul összerándult a félelemtől: Uristen, ez most szalad belém! Ami persze soha nem történt meg... Jobb lett volna valahol hátul ülnöm, talán nem éltem volna át ennyi félelemmel teli percet... Mert a következő autót látva közeledni újra csak elfelejtettem, hogy az a másik is a saját útján halad, miért jönné át a mi oldalunkra?!

Közben hallgattuk az idegenvezetőt, aki humorral fűszerezett történelmi magyarázattal szolgált nekünk Skóciáról, az egykori királyokról, a Stuartokról, az Írországgal közös történelmi múltjukról, a viking ősről, no meg a közös szentjeikről, például Szent Patrikról. Neki tulajdonítják, hogy nincsenek kígyók sem Skóciában, sem Írországon, mert ez a szent kitiltotta őket erről a földről. Ildikónak köszönhetően mindig tudtuk, hova érkezünk meg, mit érdemes figyelmesen megnéznünk, hol lesz a legközelebbi megálló, no meg hol vár ránk ingyen mosdó. Mert egy utazásnak a mosdó az egyik legfontosabb, mindenkit érintő intézménye, ami komoly jelentőséggel bír. Mint ahogy az is, hogy fizetős vagy ingyenes. Egyet állíthatok: végiglátogattam az ország legtöbb mellékhelyiségét hosszában és keresztben. Megérkezésünk színterétől végig az Északi-tengerig, minden helyen, ahol a program szerint megálltunk, és szólott vala az idegenvezető: na most menjünk! És mi azonnal, valóban sürgős vagy kevésbé sürgős okkal, valamennyien szót fogadtunk. Hiszen volt olyan nap, amikor Skóciában, a nyárral mit sem törődő hőmérő +14 fokot mutatott, miközben Magyarországon +32°-ban mérték a meleget. Hát fáztunk is tisztességesen. Július közepén, amikor útnak indultunk, erre nemigen számítottunk. Farmer, meleg felső és esőkabát volt az egyenruhánk, és amikor láttuk a lenge blúzokba öltözött öslakosokat, s mellettük a kis meztelen lábú, gumicsizmás gyerekeket rövid ujjú pólóban, sapka nélkül, még inkább megborzongtunk a hidegtől.

– Hogy lehet ez, ők nem fáznak?
– szögeztük Ildikónak a kérdést. Megvonta a vállát, úgy válaszolta: megnézték a naptárt, és azt olvasták benne, hogy nyár van. Hát ők hisznek ebben, meg különben is, megszokták a hideget. Aztán szólt a buszsofőrnek, kapcsolja be kicsit a fűtést. És ő is magára húzta a vastag gyapjú pulóverét. Csak akkor már elkésett vele, nagyon berekedt, alig volt hangja, előbb kellett volna felöltözködnie... Szóval látogattuk a mellékhelyiségeket szorgalmasan, amikor csak lehetett. És a sok között egyetlen olyan helyet nem találtunk, amelyik ne lett volna ragyogóan tiszta, kézmosóval, szárítóval ellátva, így állva szolgálatára a turisták tömegének.

Ami mindnyájunkat meglepett: sehol nem volt, de még csak véletlenül sem, WC-kefe! Nos, ez néha, amikor nem volt elég ereje az öblítőnek, igen kínos pillanatokat tudott okozni. Annál inkább, hogy szállásunkon, a kastélyban és a szállodában is egyformán hiányzott ez a filléres áru. Ahogyan a fürdőszobákban sem volt keverőcsap a tusoláshoz. Vagy jéghideg víz folyt a csapból, vagy tűzforró. Így

Macska a templomban

■ a zuhanyozás többnyire elég időigényes és macerás volt, amíg sikerült úgy összeegyeztetni a víz hőfokát, hogy le ne forrázzuk magunkat vagy ne részesüljünk jeges zuhanyban. Olyan szívesen megnéztem volna egy fakultatív látogatás keretében az itt élők otthonát, vajon ez Skócia-szerte, mindenkinél így van?

Megérteni nagyon nehezen lehet a skótokat, olyan tájszólásban beszélnek az angolt, hogy nagyon kell figyelni, mit mondanak. Ildikó többször is rákérdezett, amikor a pilótánkkal egyeztetett valamilyen kérdésben. De erre felé mindenki nagyon kedves, türelmes és szolgálatkész. Egyik délben megkérdeztem a sofőrtől, hogy már ebéd után van-e (after dinner?), mire ő barátságosan rábólintva mondta: yes, after donor!

Mindnyájunknak legtöbb gondja az aprópénzzel volt: a pennys, a félpennys, meg a cent... Egyik fehér, másik sárga, egészen aprók és nagyobbak, némelyik sokszögletűre van körülágvá. És egyre csak gyűlt a pénztárcánkban, ami mind súlyosabb lett a sok fémpénztől. Végül mindet összeöntöttem egy nylon tasakba, s amikor feltételeztem, hogy az adott képeslapokhoz vagy kávéhoz, amiért fizetnem kell, nem szükséges nagy pénz (a presszó kávé kitűnő volt és csak 1 és fél fontot fizettünk érte, néhol kettőt), ott egyszerűen kiborítottam a sok aprót a pultra. Az eladók szavak nélkül megértették, hogy nekik most válogatni, számolgatni kell. És roppant becsületesen meg is tették minden esetben, akár eladónak, akár pincérnek fizettem ilyen módon. Hazafelé jövet, Glasgow-ban, a repülőtérén egy beteg gyerekeknek pénzt gyűjtő hölgynek adtam zacskóstól az összes aprót, aki nem győzött eléggé hálálkodni érte.

Itt még el kell mondanom, hogy bár az ételeiket sokan jóízűnek tartották, én eltekintettem a báránysültektől, helyette sonkát, marhasültet vagy gombaragut rendeltem. Finomak voltak az előételek és a desszertek. A legfinomabbat mégsem a kastély gyönyörűen megterített asztalánál vagy a szálloda ebédlőjében ettem, hanem az Északi-tenger partján egy füstös kis halszagú pubban: csodálatos volt a füstölt lazac rukkola körettel s hozzá egy jókora hot-dog, lenyomatva egy pohár ottani sörrel. A halászház kedvelt pubjában sok helyi lakos is jár, s velük együtt bejöhethetnek házi kedvenceik, a roppant barátságos skótjuhász kutyák is. Az eső vert be oda bennünket, de senkit nem zavart, hogy eláztunk, s minket sem az ázott kutyaszag. Az egyik kutya azonnal mellém telepedett, amikor megszólítottam, és megkérdeztem tőle, ért-e magyarul. Válaszul a lábamra tette jókora mancsát. A sáros praclija nyomát aztán álló nap viseltem, gondolom, így köszönt meg a falatka lazacot, amivel megvendégeltem.

Legcsodálatosabb élményem a Loch Ness-i tónak a látványa volt, és a bele nyúló félszigeten álló festői várrom, amint a tó tükrében nézegeti magát a ragyogó napsütésben. A tavak egymást érik ebben az országban, és mivel valójában fjordok, a legtöbb közülük nagyon mély. Talán ezért sem sikerült találkozunk nekünk sem a benne élő szörnnyel, vagy csak nem volt otthon, átment szomszédolni a következő tóba. Hogy aztán valójában van-e vagy nincs, ennek az eldöntését ránk bízta az idegenvezetőnk. A skótok maguk sincsenek meggyőződve a szörny valós létezéséről. Ahogyan arról sem, hogy nincs. Az 1200-as évekből maradt fenn az első írásos emlék arról, hogy látták a Nessit. Abban viszont mindenki hisz, hogy néhány várban, kastélyban évszázadok óta élnek kísértetek, szellemek, amelyek különféle alakokat öltve riogatják az embereket.

Álmaim vidékére, a mesés Skót-felföld felé tartva, a buszban ülők között merült fel a Loch Ness-i szörny legendája, s ennek a mindenkit foglalkoztató témának a megvitatása. Ahogyan a várakban és kastélyokban állítólag még ma is kísértő szellemek létezése. Jókedvünk nem ismert határokat, és bár a sok gyaloglástól, az egykori várak évszázados, sziklába vájt, elfogyni soha nem akaró lépcsőinek megmászásától, a várfalakon való sétától, a soha véget nem érő, kanyargó csigalépcsők megpróbáltatásaitól néha már alig volt erőm lekászálódni a buszról, lehetőleg nem hagytam ki egyetlen fontosnak ítélt látnivalót sem. Egyedül a whisky lepárlóba nem kíváncsi voltam bemenni, az ott megvehető ital vásárlását rábízta az unokámra.

Ekkor már túl voltunk a Stuart királyok egykori rezidenciájának megtekintésén, a tóparton álló látványos palota megcsodálásán is. Ámulattal néztük a Blair Castle romantikus kastélyának pompás dísztermét, Viktória királynő szülőházát. A kastélyt övező pazar díszkertek életre szóló élményt nyújtottak a látogatóknak a Spey folyó völgyében, a hegyek ölelésében. Ahogyan a nemzeti viseletbe öltözött skót dudások óránkénti előadásai is.

Utaskísérőnk szerint a Skót-felföld megmutatta nekünk az idei nyár eddigi legszebb arcát. Hétágra sütött a nap, s a vidék vad szépségének látványa a legmerészebb álmaimat is túlszárnyalta. A hanga ugyan még csak bimbóival hímezte ki a sziklás hegyeket, de a kopár, eget érő sziklafalakon is élni akaró hangafoltok már előrevetítettek a táj különleges szépséget, amikor minden kő és szikladarab bíborban izzik majd. Előttünk, elképesztő magasságban a fejünk felett, a szétnyúló völgy két oldalát a világ egyik legrégebbi, leghosszabb viaduktja köti össze. A rajta átaraszoló vonat lehulló hangjával a völgy sziklafalai még sokáig

labdázta. Istenem, hát létezik a világon ilyen szépség? Ó, Uram, és én ezt láthatom!

Mikor kiértünk a völgyből, vastag fellegek gyülekeztek az égen, s mire utunk következett állomásához, Skócia egyik legimpozánsabb középkori katedrálisához érkezünk, amely egy masszív várkastély szomszédágában épült, zuhogva, villámlásokkal kísérve elindult az eső. A buszból leszállva szétszóródtunk. Én nem kívántam a csúszós lépcsőkön felkapaszkodni a várba, így néhányan a katedrálisba menekültünk be az eső elől a szokásos, templomot övező öreg temetőn átkelve. Csend és kellemes meleg fogadott bennünket a falakon belül. A festett, színes üvegablakokban gyönyörködve jártunk körbe a templom azon részében, amely tökéletes épségben fennmaradt. A sejtelmes fényben, az ablak alatt álló egyik padon egy fekete macskát vettem észre. A gyönyörű, hatalmas állatot látva nem tudtam ellenállni, hogy meg ne simogassam. Hosszú, puha szőre volt, és a nyakában fémből kovacsolt, vékony nyakörvet viselt. A macska lustán felnyitotta a szemét, rám nézett, majd tovább szunyókált. A mögöttem jövő két utastársam is elcsodálkozott az állaton, ők is megsimogatták: még soha nem láttunk macskát egyetlen templomban sem! Mint minden katedrálisban, itt is árultak képeslapokat, s én nyomban odamentem a pulthoz. Amíg a lapokat kifizettem, a padra mutatva az eladóhoz fordultam: a black cat live in the church? Jézusom, biztosan nem érti, mit akarok – gondoltam szégyenkezve nyelvtudásom hiányosságán. Az eladó jeges tekintettel rámnézett, és szürke hangon, a foga közt szűrve a szót válaszolta: No! In the church not live cat! Én ismét a padra mutattam a macska felé: on a bench sleep. Look!

Még ma sem tudom, hogy helyesen kérdeztem-e meg tőle, hogy él-e macska a templomban, és ő miért tagadta le olyan haragosan. Biztosan nem értett meg... Amikor már mögöttem állt Évike, aki kitűnően tud angolul, ő is állította, hogy a padon alszik egy macska. A nő elnézett fölöttünk, úgy válaszolta: tévedünk, itt nincs macska és nem is volt! Mindnyájan egyszerre fordultunk a lóca felé, ahol tényleg nyoma sem volt az állatnak. Nem hagytam annyiban, visszaléptem a padhoz, és a markomban két hosszú fekete macskaszőrrel diadalmasan mentem vissza az eladóhoz. Look! It is a black hair a cat! A nő nem nézett rám, csak fejét csóválva, halkan mondta: dobjam el azt a macskaszőrt, aztán menjünk el innen, és felejtjük el, hogy láttuk a macskát. Edinburghba érve csak másnap jutott eszünkbe, hogy megkérdezzük Ildikótól ezt a furcsa macskaügyet, méghozzá a kastélyban töltött harmadik éjszakát követően.

Edinburgh Skócia gyönyörű történelmi fővárosa. Megnéztük a St. Giles katedrálisát, Sir Walter Scott grandiózus emlékművét, aztán a szakadó esőben, a csúszós, megszámlálhatatlanul rengeteg kanyargós lépcsőn felmáztunk

■ a hegytetőn épült romos várba. A várlátogatás legszebb pillanata az volt, amikor kéz- és lábtörés nélkül le tudtunk onnan jönni, senki nem maradt el az oda zárandokoló hatalmas tömegben, majd a György-kori városrészben, a Princess Street Gardenen beültünk egy elegáns kis cukrászdába. Méghozzá annak ellenére, hogy én kijelentettem: csak akkor megyek be, ha van csigalépcső, és azon kell felkapaszkodni a ház tetejére! Olyan fagyaltkelyhet kaptunk, amelynek íze most is itt van a számban. Másnap ismét a Glasgow melletti szállásunkra mentünk, mert a rá következő nap hajnalán Glasgowból szállt fel velünk a repülőgép. De előtte még megnéztük Tantalos várát, egy tenger felett magasodó, ódon várkastélyt, méghozzá, ragyogó napfényben, ahonnan jól látható volt az a tengerben álló óriási szikla, amelyen egy aprócska, fehér templom áll. Nos, a kastélyban töltött utolsó éjszakán, éjfél után, iszonyú lármára ébredtünk. A szomszéd szobában edények csörömpöltek, poharak törtek. Utitársaink, az ott lakó férj-feleség reggel az érdeklődésünkre elmondták: arra ébredtek, hogy egy fehér fátyolos lény lebeg át a szobán, és a nyitott ablak felé tart. Amikor az ágyban fekvő házaspár észrevette, az asszony sikítani kezdett. Ekkor a jelenség az ablaktól visszafordult, s az asztalról leseperte az összes ott lévő csészét és poharat.

– Csak ha férfi és nő van a szobában, akkor szokott ott megjelenni – mondta az utaskísérőnk. Talán még mindig féltékeny a kastély régen élt grófnője, ki tudja... Abban a szobában kapta rajta egykor a férjét egy szobalánnyal, s törrel leszúrta. Ha két nő lakik ott, soha nem történik semmi... A macskáról pedig nem szívesen beszélnek a katedrálisban dolgozók, holott tudják, hogy be-belátogat oda, amikor villámlik és szakad az eső. Úgy mondják, hogy ő a katedrális melletti várkastély egykori ura, aki fekete páncélt viselő, templomos lovag volt. Hazatérve a Szentföldről, megtudta, a felesége megcsalta, elhagyta. Ezért egy szűk résen át leugrott a vár legmagasabb fokáról a templom és a vár közötti nyílásba, s ott lelte a halálát. Akkor is nagy vihar volt, és szakadt az eső, s a testét soha nem találták meg. Igaz, nem igaz, egyikért sem vállalom a felelősséget. Ti is tegyétek azt, amit gondoltok... De otthon, ha Skóciára visszagondoltok, tudjátok: ennek a gyönyörű, regényes országnak ez is egy feledhetetlen, színes és különleges emlékmozsaja, ami most már a tietek is!

Nekem biztosan az marad, örökre, amíg élek.

Weinrauch Katalin

Németországi kultúrhadjárat

Baráth G Man Ferenc és a trawerni, illetve trieri magyar közösség meghívására szeptember 14–16. között előadó körúton vehettem részt Németországban. Családias légkörben két előadást tartottam a kárpátaljai magyarság helyzetéről, továbbá felolvastam a szépirodalmi műveimből. Szóval, Mitracsek úr eljutott a Saar-vidékre is...

Meglepődtem, ugyanakkor jólesően nyugtáztam, hogy a kinti magyarok mennyire képmen vannak ezekben a témákban. Nyomon kísérik a magyar vonatkozású híreket, tudják, hogy az új ukrán oktatási törvény miatt végveszélybe került a kárpátaljai magyarság léte. A közvetlen beszélgetések során megtudtam, hogyan is élnek a magyarok Németországban, ahol – a nyitott társadalom dacára – ők mindig „auslanderek”, tehát kívülállók, idegenek maradnak. Nehéz a beilleszkedés, egy bevándorló igazából nem is tud beilleszkedni, beszélje bármilyen jól is a nyelvet, végezze bármilyen jól is a munkáját.

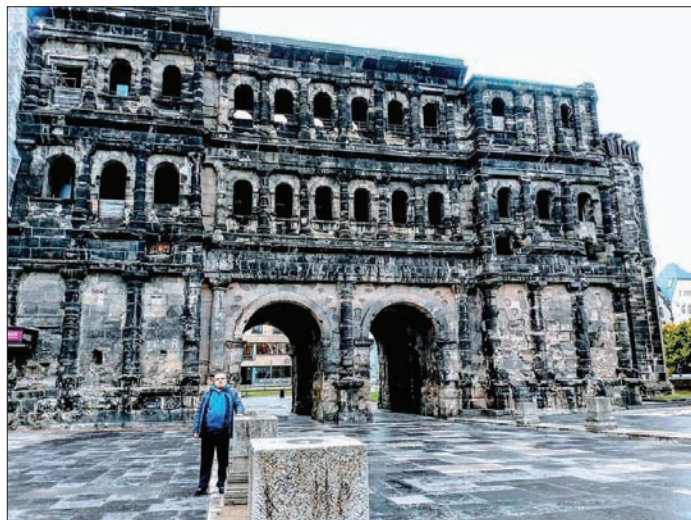
Ferenc barátom elmondta, hogy, bár a munka- és életkörülmények sokkal jobbak mint Kárpátalján vagy akár Magyarországon, számára mégis hiányzik valami, valami magyar. Tulajdonképpen a kisfia érdekét, jövőjét nézte, amikor úgy döntött, hogy a családjával Németországban fog élni. Rendszeresen jár haza Budapestre és Kárpátaljára is, de sok olyan magyar

él a környéken, akik már hosszú évek óta nem jártak a szülőföldjükön, és nem is vágnak haza.

Igazán tartalmas volt a három nap, fesztett volt a programom. Baráth Ferenc barátom – aki G Man néven jeles rapper és koncertszervező – jóvoltából ízelítőt kaphattam a környék szépségéből, természeti és épített látványosságából. Megismerhettem Triert, ahol egykor Karl Marx született (bár engem nem ez érdekelt). A belvárosban sétálva előben láthattam Angela Merkel kancellárt, aki az egykori Augusta Treverorum Porta Nigra névre keresztelt kapujánál kampányolt. Bejártam Saarbúrg ódon utcáit és romjaiban is büszke várát. De megjártuk Trawern egykori római hegyi erődjét is, sőt, néhány órára átruccantunk Luxemburgba is.

Érdekesség, hogy a híres szőlővidéken található az a St. Lambertus nevű község, ahonnan, a fáma szerint, Beregszász első lakosai származnak. Kis túlzással mondhatom, eljutottam az őseim szülőföldjére. Persze, ki tudja azt már, hogy a távoli őseim között milyen nemzetiségű emberek voltak?

Szombat délután, esős, barátságatlan időben szálltam fel a Budapestre tartó gépre, Frankfurt–Hahn repülőterén. Vendéglátóim elárulták nekem, hogy a környéken szinte mindig ilyen az időjárás. Úgy néz ki, némi protekcióim lehet a fentieknél, mert többnyire napsütéses, felhőtlen időben sé-

tálhattunk a patinás városokban. Legalább itt legyen felhőtlen a lét, ha szülőföldem eget komoran fenyegető árnyak sötétítik el.

A búcsúzás nem volt szomorú, hiszen meghívást kaptam, miszerint házigazdám jövőre is szívesen látnak, s majd a környék más tájait járjuk be kulturális mellékprogramként.

Lengyel János

Vásárlás

Motó: A világ összes pénze sem ér semmit, ha fogalmunk sincs, hogyan bánjunk a pénzzel. (Adam J. Jackson)

Az egyes korok vásárlási szokásai sok mindenről árulkodnak. Ha komolyan érdekel a dolog bennünket, rengeteget megtudhatunk a nagymamaktól. Nemcsak a korabeli viszonyokról tájékozódhatunk tőlük dióhéjban, hanem a legégetőbb problémákról is, amelyek sok esetben egy-egy humoros esetben, vagy bosszúságban teljesednek ki. Mert a humor nem pusztán tréfálkozás, hanem filozofikus szemlélet, a mélyebb összefüggések felismerése, a felülemelkedés képessége. A bosszúság: feszes, drámai szerkezetű, le van hántva róla minden felesleges ciráda, sallang. Ahhoz, hogy a végén minden jó legyen, még egy pár forintnak maradnia kell a pénztárcában. Egyetlen felesleges forint elköltése, más szóval a túlvásárlás is felboríthatja az illető vagy a család költségvetését. Jól vásárolni tehát nehéz, de legalább ilyen nehéz kielégíteni az egyéni, vagy a családi szükségletet is. A vásárlás különleges képességeket igényel. Vásárlónak – bevásárlónak – „szülni” kell! Aki nem alkalmas rá, az a havi költségvetést egy nap alatt, vagy a hónap első felében az utolsó forintig elkölti fölösleges dolgokra, a hónap másik felére nem marad más, mint az ujjait szopogatni. Sőt, az utóbbi esetben még bosszankodik is, arra gondolva, hogy ezt a vásárlást mennyivel gazdaságosabban lehetett volna megvalósítani egy másik üzletben. Súlyosbítja a helyzetet, hogy egyes helyeken a „rafinált” eladók kifejezetten bizonyos árut szeretnének rábeszélni a vevőre. Erről egyébként már egy vicc is született: „Sajnos a vásárló is (mint a gyilkos) mindig visszatér a tett színhelyére.”

Az eladás sem könnyű mesterség. A jó eladó nem lehet bosszús és kedvetlen, mert a türelmetlen vevő ráun, az árut várva elveszti a kedvét, és elmegy egy másik üzletbe vagy üzletláncba. Ennek ellenére az eladónak sziporkázó stílusának kell lennie, hogy a végén minél nagyobb hatásfokkal valósuljon meg a vásárlás. A jó eladó kezdetől fogva élcelődik, és a végén szinte „eszébe juttatja” a vásárlónak az árut.

Tanulságos, több évtizednyi élettapasztalatot sűrít magába a Nagy vásárlása. Görbe tükröt tart elénk. Humoros formában mutatja meg, hogy milyenek vagyunk valójában. Aki jobb árura vágyik, annak szíves figyelmébe ajánlom a raktár végén eldugott termékek árjegyzékét...

Nagy vásárol

Még mielőtt nyugdíjba vonultak volna, a nagyapának és a feleségének, vagyis Nagyinak az egyik nyugdíjas öregúr azt mondta:

– Tudják, mi a hasonlóság a nyugdíj és a sír között? Egyikből sem lehet kijönni...

Nagy bevásárol, na, már nem úgy, mint a férje vagy a fia, lánya, menyje, veje, és semmi esetre sem úgy, mint az unokái. Nagy és a férje a kertjükben megtermelnek egy bizonyos mennyiségű zöldséget, krumplit, gyümölcsöt, szamócát. Tartanak néhány nyulat és valamennyi méhet. Tehát majdnem önellátók. Havonta megkapják azt a bizonyos összegű nyugdíjat, és az egész mindenséget úgy osztja be a Nagy, hogy készíti rá költségvetést: jusson is, maradjon is.

Gazdaságos nagymama – minőségét megőrzi: Őrá jóállás nincs!!! Mert neki nemcsak arra kell gondolnia, hogy mindennap finomságokat egyen a férjével együtt – és jóllakjon –, hanem arra is, hogy az év bármelyik szakaszában valamelyik gyermekének, unokájának jön a névnapja, születésnapja, azonkívül meg jönnek az ünnepek, a húsvét, a karácsony, az újév! Azokon a napokon intenzívebb finanszírozással kell számolnia...

Ezért a Nagy eddig is készített, és most is készíti költségvetést!

Most, hogy már megöregedtek és nyugdíjasok lettek, a Nagy ragaszkodik hozzá, hogy vásárlásainál a férje elkísérje a szupermarketbe. Sajnos, a legtöbb férfihez hasonlóan, a férjét a vásárlás halálra untatja. Így aztán a legszívesebben gyorsan végezne, de a Nagy – a legtöbb nőhöz hasonlóan – imád összevissza csellengeni a polcok között. De nem pusztán csak cselleng, hanem minden terméknél (hány fajta van!) az ott lévő 10-15 csomagot, dobozt megtapogatja, megrázza, megnézi a minőségét, a szavatosságát, na és főképpen az árat! Először megnézi a középső polcokat, utánna a legfelsőket, míg a végén, ha már nem bír lehajolni (ami nagyon sokszor előfordul), letérdel, úgy nézi meg a legalsó polcokat is. Ez így megy majdnem minden árunál: vaj, margarin, tejföl, virsli, kolbász, még csak a vécépapírnál is. Sőt, többször visszatér az egyik osztályról a másikra, az árut, amit a kosárba-bevásárlókocsiba tett, visszateszi a polcra, akár kétszer-háromszor is. A férjének nem engedi, hogy bármit is a kosárba tegyen, ha valamit beletesz, azt rögtön visszateszi a polcra.

Egy Mozzarella sajt készítmény le volt árazva 560 forintból 250-re. Nagypapa azt sokáig nézegette, de fogalma sem volt, hogy mi lehet az. Végül is kíváncsi lett (életében legalább egyszer kóstolja meg, gondolta), és betette a kosárba. Nagy ráordított: „tedd vissza rögtön!” A Mozzarella miatt olyan vita kerekedett kettőjük közt, hogy 60 évi házasságuk után majdnem, hogy válóperre ment a dolog. A végén Nagy megállt a lejárt szavatosságú árut kínáló pultnál, és ott is a legolcsóbb terméket vásárolta meg! Mert

az öregeknek az is megfelel! Arra is kell gondolnia, hogy a termék áráról nehogy infarktust kapjon, no, és a költségvetésben többre nincs keret, mert akkor a szaldó nulla, vagy mínuszra csökkenne. Azt pedig a Nagy soha nem engedte meg, és most sem engedi meg magának!

Megtörtént egyszer, amikor családi ünnepségre készültek, hogy a Nagy a szupermarketben nézegette a húsos pultnál a tyúkokat, közben vagy tízet megtapogatott-megforgatott, de egyiket sem találta elég nagynak a család számára. Megkérdezte a hentesztől:

– Mondja, lesznek még nagyobb tyúkok?

– Nem, asszonyom, ezek már döglöttek...

A nyugdíjasokról az a vicc járja, hogy a vásárlási folyamat a következőképp működik: a Nagyinak van egy ötlete reggel, Nagypának bejelenti másnap, de az év végére sem tudnak bevásárolni.

Egy alkalommal Nagy egy szupermarketben a készruhaosztályon nézegette a szoknyákat, majd egyiket a másik után nagyon sokáig próbálgatta a fürkében. Nagypapa megunt a várakozást, fel akarta gyorsítani a Nagy szoknyapróbálgatását, ezért bement a szomszédos fürkébe, és elkiáltotta magát: „Úristen, itt nincs vécépapír!!!”

Álljon itt végezetül egy anekdota.

Nagy a gazdaboltban

A Nagy bemegy egy gazdaboltba:

– Kérnék két csomag paradicsommagot.

– Szóval két csomag paradicsommag, meg egy locsoló.

– Minek nekem locsoló?

– De hölgyem – mondja az üzletvezető –, a paradicsomot valamivel meg is kell öntözni.

– Tényleg, igaza van.

– Szóval két csomag paradicsommag, egy locsoló meg egy kapa.

– De hát nem kértem én kapt!

– De hölgyem, a paradicsomot valamivel meg is kell kapálni.

– Tényleg. Akkor azt is kérném.

Csöng a telefon, az üzletvezető megy a telefonhoz, közben odaszól a kisgátnak:

– Dani, szolgálj ki a hölgyet.

Dani számol:

– Tehát: két csomag paradicsommag, egy locsoló, két kapa, és egy doboz tampon.

– Mi a francnak nekem két kapa, meg egy doboz tampon?

– Ha már egyszer el van cseszve a napja, vegyen a férjének is kapt, tamponra a családnak pedig mindig szüksége van...

– Dani! Kérem, számoljon hozzá: egy atom-, egy hidrogén- és egy neutronbombát is!

– Jézus-Mária! Minek az a néninek?

– Mert eddig, amíg bírtuk, felástuk a kertünket, most már felrobbantjuk, mert nem bírjuk megkapálni!

Hudák Rudolf, Napkor

Beregszászi diákok Sóstóhegyen

Immár harmadik éve vesznek részt beregszászi diákok a Sóstó–Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesület által szervezett honismereti és hagyományörző táborban a Beregszásziért Alapítvány meghívására. Korábban a Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumból, idén pedig a Kossuth Lajos Középiskolából és az 1. sz. középiskolából volt ott hat általános iskolás korú lány Kobály Ágota tanítónő vezetésével.

A tábor mintegy negyven lakója erdélyi népművészek – Vízi Jenő keramikus, Lőrincz Annamária bútorfestő és Sándor Attila fafaragó (a beregszászi honfoglalási emlékhely kopjafáinak készítője) – irányítása mellett ismerkedtek meg a népi mesterségekkel. A résztvevők a hét során készített saját alkotásaikat haza is viheték. Más jellegű foglalkozásokra is sor került:

léptek fel. Előadásuk méltán nyerte el a közönség tetszését.

íjászat, az Igrice mocsár élővilágából tartott bemutató, kenyérlángossütés, focibajnokság stb. várta az érdeklődőket.

A tábort követően az Igrice Napon – amelyet immár tizenegyedik alkalommal tartottak – is szerepeltek a beregszászi gyerekek. Versekkel, népdalokkal, tánccal

Az Igrice Napra a Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezetének meghívására Dolháról is érkeztek vendégek, viszonzva a rákócizsok júniusi látogatását. Az ilosvai kultúrház együttesének négy tagja is a vendégek között volt, akik látványos tánc- és népdal-együttessel kedveskedtek a rendezvény résztvevőinek. A dolhai asszonyok pedig borscsot és tokánt (tepertős-brindzás puliszkát) főztek, ezekkel a jellegzetes kárpátaljai ruszin ételekkel kínálták a rendezőket és a közönséget.

Dalmay Árpád,
a Rákóczi Szövetség Nyíregyházi Szervezetének elnöke

Kegyelet

Minden ember kötelessége leróni kegyeletét elhunyt családtagjai, barátai ismerősei, nemzete nagyjainak emléke előtt. Szeretném én is megőrizni néhai Gulácsy Lajos püspök úr emlékét. Ha tehetném, elmennék Munkácsra a róla elnevezett parkba, hogy emléktáblája előtt főhajtással, egy szál fehér rózsával, könnyeimet nehezen visszatartva idézzek fel egy vele kapcsolatos kedves eseményt.

Tízhat éves voltam akkor, 1946-ot írt a kalendárium. Szolyván egy jó módú borbély család, Slágerék átadták egyik szobájukat református istentisztelet céljára, ahol a konfirmandusok a gyülekezeti tagok előtt megvallották hitüket. Mindez pár hónappal azután történt, hogy a szovjetek elnémították a harangokat, ránkzúdították a poklot. Munkácsról érkezett hozzánk Pázsit nagytiszteletű úr, és az akkor még csak tiszteletes jelölt Gulácsy Lajos teológus. Emlékszem,

vézna, alacsony fiatalember volt, de a hangja felülmúlta termetét.

Az istentisztelet és a szeretetvendégség után valaki elárulta Slágeréket a nagyhatalmú pártfunkcionáriusoknak. Szolyván szörnyű félelem uralkodott. Halálos csendben éltünk, félve, fázva, hiszen akkor vitték Szibériába unokabátyámat, Beckert Béla tanítót, mert leventeoktató volt, és az utcánkban Dombai bácsit, mert sánta lovát Sztálinnak nevezte. Mindketten halálos betegen tértek haza a lágerből.

Kegyelettel emlékezve, Gulácsy Lajost mint rokont is említhetném, hiszen 1968-ban fiaim apja egy szép napon, háromévi kettős életet élve, beköltözött Z. Ádám fűszeres házába és feleségül vette a meddősége miatt elvált sógornőjét. Apukám kérésére hivatalosan én is elváltam Nádasai Károlytól, amire a bölcs Lajos tiszteletes (ekkor egy dísz tárgyakat készítő üzem vezetője volt a templomok bezárása miatt) azt mondta: „Károlynak ez a választása egy szükséges rossz megoldás volt”. Valóban, a későbbi református püspök Isten választott embere volt.

Harsághy-Szakonyi M. Katalin

Biciklitúrán a nagycsaládosok

Hova menjen egy nagycsalád kikapcsolódni 3-4-5-6 gyerekkel? És ha a legkisebb még csak 8 hónapos? Hova máshova, mint biciklitúrára! Nem vicc ez, kérem, hiszen ez történt a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete jó néhány tagcsaládjával, akik négy napos biciklitúrára adták a fejüket. Az immár második alkalommal megrendezett Biciklitúra határok nélkül programon 36 fő vett részt, és a 4 nap alatt 141 km-t tekertek.

A július 6–9. között Beregszászból induló 35 kerékpáros és 1 babaüléses résztvevő a magyarországi Tivadarig biciklizett el. Itt szálltak meg, majd innen csillagtúráztak négy napon át, megismerve a környék nevezetességeit. Hihetetlen volt számukra, mennyi gyönyörű hely, milyen sok csodálatos természeti jelenség és épített örökség van a határ túldalán, csupán néhány kilométerre Beregszásztól vagy Nagyszőlőstől. Felidéztek Kölcsey Ferenc, Móricz Zsigmond, a Kölcsey-Kende család, a Lubyak életének fontos állomásait. Részt vettek a Zoárd napi sokadalomban Vásárosnaményban, illetve fürödtek a Tiszában.

Az erőt próbáló kerekedés a felnőttek és gyerekek számára egyaránt nagy teljesítmény volt. A gyerekek energiája és érdeklődése az elcsigázott felnőtteknek is erőt adott, s a napi 30–35 km-es távokat igazán vidám hangulatban tette meg a csapat.

Az egyesület ezzel a programjával nemcsak az egészséges életmódot, a hasznos időtöltést szeretné propagálni, hanem meg kívánja ismertetni a környezetünkben lévő kulturális kincset. A gyerekek, ha majd környékünk híres szülőiteiről tanulnak, a kivrándulásnak köszönhetően talán szívesebben tanulják Petőfi Tisza c. versét vagy Kölcsey Himnuszát, Móricz elbeszéléseit. A felnőttek pedig bizonyára jobban megértik így a régmúlt kort, a közös múltat.

Az esti beszélgetések, a közös étkezések s még a kisebb balesetek is összekovácsolták a résztvevőket. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládos Egyesület egyik fontos célja a kapcsolatok építése, mélyítése. Ezen a túrán ez megvalósult. Köszönjük az élményt a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nek és a Miniszterelnökségnek.

Bors Olivía

Gyászjelentés

Fájdalommal tudatjuk, hogy életének 75. évében, hosszan tartó, súlyos betegségben elhunyt **Locker László**.

A gyászoló család

Megrendülten értesültünk állandó tudósítónk, és lapunk nagylelkű támogatója, a beregszászi származású **Locker László** haláláról, együttérzésünket fejezzük ki az elhunyt hozzátartozóinak. Laci emlékét megőrizzük.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztőbizottsága

ELISMERÉSEK

* Az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával júniusban Budapesten országos tehetségállásra került sor. Az eseményen **Bonis Bonadijban** részesült a **Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ)**, valamint **Kokas Károly**, a kárpátaljai Kokas Banda vezetője.

* **Magyar Örökség-díjat** kapott **Orosz Ildikó** oktatáspolitikus, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, az MTA köztestületének külső tagja, a KMPSZ elnöke.

* Semjén Zsolt nemzetpolitikaért felelős miniszterelnök-helyettes és Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikaért felelős államtitkára **Külhoni Magyarsáért Díjban** részesítette a **Nagydobronyi Irgalmas Samaritanus Református Gyermekotthont**. A díjat **Katkó László** igazgató vette át.

* Áder János, Magyarország köztársasági elnöke nemzeti ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából rangos állami kitüntetések adományozott földijeinknek a nemzet szolgálatában, az ország

fejlesztésének elősegítésében, a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában kifejtett kimagasló tevékenységük elismeréséért:

– a **Magyar Érdemrend Lovagkeresztje** kitüntetés kapta Dupka György író, költő, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet ügyvezető igazgatója, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének elnöke, az Együtt című folyóirat kiadója és lapigazgatója, a Szolyvai Emlékparkbizottság titkára, valamint **Beregszászi Olga** kárpátaljai származású színművész, zeneszerző, előadóművész;

– a **Magyar Arany Érdemkereszt** (polgári tagozat) kitüntetés vehette át **Molnár D. Erzsébet** történész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem és Társadalomtudományi Tanácskének főiskolai docense; **Gulácsy Géza** középiskolai tanár, a KMKSZ alelnöke, a „KMKSZ” Jótékonyági Alapítvány igazgatója, a Kárpátaljai Megyei Tanács képviselője; **Alekszej Korszun** történész-kutató;

– **Magyar Ezüst Érdemkereszt** kitüntetés kapott **Krúzsely Tibor**, a KMKSZ viski alapszervezetének elnöke.

JÚNIUS

Június 2. A Péterfalvai Képtárban a Péterfalvai Polgármesteri Hivatal, a Szolyvai Emlékparkbizottság és a Péterfalvai Képtár szervezésében megnyílt **Matl Péter Ötösével** című kiállítása. Matl Péter munkácsi szobrász és festőművész közel húsz pasztellgrafikából álló tárlata eddig eljutott Kárpátalja és Galícia több városába. Az alkotásokkal a művész az 1944. november 18-án málenyikij robotra elhurcolt ártatlan kárpátaljai magyar és német származású férfiak előtt kívánt tisztelni.

Június 2–4. A trianoni békediktátum aláírásának 97. évfordulója kapcsán, a nemzeti összetartozás napján megemlékezéseket szerveztek a magyarlakta településeken.

Június 3. A Visk Jótékonyági Alapítvány szervezésében Szalóki Ági budapesti előadóművész gyerekkoncertje zajlott le a Viski Kőlcsey Ferenc Középiskola dísztermében.

Június 4. A Munkácsi II. Rákóczi Ferenc Középiskolában sor került a munkácsi magyarok találkozójára.

Június 4. A tiszabökényi Árpád-házi Szent Erzsébet és a Mártírok Templomában a pünkösdi szentmisét követően Weinrauch Mórió ferences atya felszentelte Matl Péter **Feltámadt Jézus** (2017) című egészalakos szobrát. Torzsa István beregszászi konzul köszöntő beszédének elhangzása után sor került a dr. Dupka György által összeállított **Egyházüldözés Kárpátalján 1944–1991** című állandó tárlat megnyitására. A Gulácsy Emlékbizottság

támogatásával készült 30 tablón az üldözöttek szenvedéstörténete kerül bemutatásra öt témakörben: „A Gulácsy elhurcolt kárpátaljai római katolikus papok 1945–1956”, „A görögkatolikus egyház felszámolása, a lelképásztorok meghurcoltatása és rehabilitálása Kárpátalján 1945–1989”, „A kárpátaljai református papok és egyházi élet a szovjet egyházpolitika szorításában”, „Más felekezetekhez tartozó hívek üldözése, a vallásgyakorlás korlátozása a szovjet érdekek érdekében.” A történész bemutatta a szovjet terror kárpátaljai emléktérképét is, amelyet ez év végéig eljuttatnak a kárpátaljai tanintézetekbe is.

Június 4. A Keresztény Értelmiségiek Szövetségének szervezésében a beregszászi római katolikus templomban jótékonyági koncertet adott Csundák Olga, a Kárpátaljai Megyei Filharmonia orgonaművésze. A hangverseny bevétele a Linner-konferenciára fordítják, amelyre decemberben kerül sor a híres beregszászi sebész-főorvos születésének 130. évfordulója alkalmából.

Június 6. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) szervezésében a Magyar Könyvhét – 2017 című program keretében a Beregszászi Járási Könyvtárban bemutatták az Intermix Kiadó, a MÉKK, a Szolyvai Emlékparkbizottság gondozásában megjelent kárpátaljai magyar kiadványokat és az Együtt című lap legújabb számát.

Június 8–11. Nagyszőlősen

és Beregszászon megrendezték a Kárpátaljai Zsidó Napokat. Az első napon sor került a Mendelssohn Kamarazenekar hangversenyére a nagyszőlősi zsinagógában. A második napon Nógrádi Gergely főkantor adott koncertet a beregszászi zsinagógában, zongorán kísért Teszter Nelli. A harmadik napon a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Gross Arnold termében levetítették a **Saul fia** című Oscar-díjas filmet. Ugyancsak a főiskola vendége volt Rubin Eszter író, gasztroblogger, aki a **Bagel** című új regényéből olvasott fel, majd a jelenlévők ízelítőt kaphattak a zsidó konyhából. Ezután a munkácsi származású Kossuth-díjas Jávorai Ferenc (Fegya) koncertje következett sok beszélgetéssel, emlékekkel. A negyedik, egyben zárónapon a beregszászi zsinagógában **Nincs egészen tegnap** címmel az erdélyi és máramarosi zsidó népköltészetből szemelgettek a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészei. Este Beregszász főterén a Jazzrael zenekar és Malek Andrea előadásában többek között Seres Rezső, Gábor S. Pál, Fényes Szabolcs, Horváth Jenő, valamint G. Dénes György (Zsüti) legismertebb dalai csendültek fel, a kuplétól a kabarén át az operettig.

Június 8–12. Budapesten megrendezték a 88. Ünnepi Könyvhétet. Erre az alkalomra az Intermix Könyvkiadó a következő könyveket jelentette meg: A kivégzett, lágerekben elhunyt kárpátaljai magyar képviselők (1945–1949). Bródy András és társainak

emlékkönyve. Szerkesztette: dr. Dupka György, dr. Zubánics László; Kocsis Csaba: Elrabolt ötven évem. XX. századi emlékek szintézise. Bucsella József és 56-os sorstársai emlékére; Dupka György: Magyar irodalmi élet és írásbeliség Kárpátalján. Írástudókat adó táj kultúrtörténeti jellegzetességei, kortárs írók, irodalmi életet generáló intézmények adatai; Különjárat. Fiatal kárpátaljai szerzők antológiája. Összeállító: Szemere Judit, előszó: Füzesi Magda.

Június 9–10. A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet, az eszenyi Micz Bán Hagyományörző Társaság és a budapesti Égtájak Egyesület szervezésében Eszenyben, Beregszászon és Péterfalván turnézott a Göncölszék együttes. A formáció többféle stíusból táplálkozó, egyedi zenei világot alkotó költők verseivel elegyíti, szövegeit a fiatal és a középnemzedék legjobbainak lírájából válogatja.

Június 9–11. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány és a Kárpátaljai Magyar Pedagógus Szövetség szervezésében Beregszászon megtartották az V. Buzánszky Jenő Labdarúgó Tornát.

Június 9–11. Zupkó József Nemzetközi Kézilabda Emlékturnát szerveztek Beregszászon a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének és összehangolt fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztosság támogatásával.

Június 10. Nagycsalá- ➤

dos gyereknapot rendeztek Péterfalván a vidámpark területén a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete szervezésében.

Június 11. Cseresznyefesztivált tartottak az aklíhegyi tölgfaligetben.

Június 14. A reformáció szellemisége egykor és ma címmel tudományos konferenciát tartottak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Történelem- és Társadalomtudományi Tanszéke, a Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont és az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Kárpátaljai Egyesülete szervezésében. A konferencián a Soós Kálmán kéziratából készült *A reformáció terjedése és megszilárdulása a mai Kárpátalja területén 1517–1600* című könyvet dr. Csatáry György és Radvánszky Ferenc mutatták be.

Június 15. A munkácsi várban megrendezték Zrínyi Ilona és Thököly Imre házasságkötésének történelmi „rekonstrukcióját”, amelyre egykor 1682. június 15-én került sor. A korabeli események felidézése mellett a vendégek részesei lehettek egy pazar lakomának, amelyet a munkácsi szakácsok a korabeli receptek alapján állítottak össze. A fiatal szerelmesek számára előzetes jelentkezés alapján biztosítottak egy középkori házasságkötési ceremóniát is.

Június 17. A reformáció 500. évfordulójára szervezett koncertsorozat részeként a Psalterium Hungaricum és a Debreceni Kántus közösen adott koncertet a beregszászi református templomban. Vezényelt: Arany János, Berkesi Sándor.

Június 16–18. Tiszapéterfalván megtartották a testvértelepülések nemzetközi találkozóját, amelyen a házigazda szerepében Tóth Bálint polgármester üdvözölte az anyaországi, erdélyi, felvidéki és más testvértelepülések küldöttségét. A polgármesteri hivatal előtt egy székelykaput is felavattak. A rendezvényt megtisztelték jelenlétükkel Buhajla József ungvári főkonzul, dr. Zubánics László, az UMSZ elnöke, dr. Dupka György történész, a MÉK elnöke és mások.

Június 18. Harmadik alkalommal került sor a Szól a fülemüle tehetségkutató verseny

döntőjére, amelyet a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezett.

Június 19. A hagyomány vonzásában – válogatás kárpátaljai festőművészek munkáiból címmel nyílt tárlat Rómában, a Magyar Akadémián. A tárlatot Grezsa István kormánybiztos nyitotta meg. A kiállítás része a Miniszterelnökség azon programjának, amelynek keretében a magyar kormány 130 műből álló kollekciót vásárolt kárpátaljai művészekről.

Június 19–24. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Balahuri Eduárd Régészeti Múzeuma feltárási munkálatokat végzett az ungvári járási Bátfa község templománál. A kutatás során bizonyítást nyert, hogy a templom alapjait valamikor a XIV. század első harmadában rakták le (ebből az időszakból való az első szentély). A régészek egy második szentély maradványaira is rábukkantak, amely a XVI. század végén pusztulhatott el.

Június 20. Huszton vandál- és zöld sebszártó tinktúrával, közismert nevén zeljonkával öntötték le Kölcsy Ferenc várbéli emléktábláját.

Június 24. Tiszapéterfalván került sor a *Lendület* református ifjúsági találkozóra.

Június 25. Az első és a második világháború áldozatai felújított emlékműveinek felavatására került sor Somban.

Június 25. Kilencedik alkalommal szervezték meg az öt egykori – jelenleg Ukrajnához és Romániához tartozó – máramarosi koronaváros (Huszt, Técső, Visk, Hosszúmező és Máramarosziget) találkozóját a kárpátaljai Viskén, ahol koszorúzást, ökumenikus istentiszteletet és kulturális programokat tartottak.

Június 26. Ünnepeles keretek között megrendezték a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola diplomaosztó és tanévzáró ünnepségét.

Június 26 – július 1. A Fókuszban a tehetség a színjátszás terén pályázati projekt keretén belül a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében a Rákóczi-főiskolán másodszor rendeztek színjátszó táborot. A tábor oktatói Bagu Géza drámapedagógus és Gál Natália színésznő voltak.

Június 26. Magyar mindennapok Kárpátalján címmel

fénykiállítás nyílt a Külgazdasági és Külügyminisztérium épületében. Mohai Balázsnak, az MTI/MTVA fotósának képei Beregszászon és környékén készültek az elmúlt hónapokban, és a létminimum alatt élő gyerekek életébe engednek betekintést.

Június 27. A pécsi Német Kör szervezésében huszonnégy tagú kutatócsoport indult el a GULÁG-GUPVI Emlékútra, amely érintette Örményország, Kazahföld és Üzbegisztán több települését. A zarándoklaton Kárpátalját, illetve a Szolyvai Emlékparkbizottságot dr. Dupka György történész és Fuchs Andrea irodavezető képviselte.

Június 29. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) tulajdonába került a kárpátaljai magyarság polgárjogi mozgalmának első dokumentuma, a 72-es beadvány eredeti példánya, amelyet a főiskola Győr termében mutattak be.

Június 30. Megrendezték az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán-Magyar Oktatási-Tudományos Intézete diplomaosztó ünnepségét. 77 végzős diákja vette át diplomáját ünnepélyes keretek közt. Köszöntő beszédet mondott Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja fejlesztési feladatainak kormányzati koordinációjáért felelős kormánybiztos.

JÚLIUS

Július 1. Templomuk felszentelésének huszadik évfordulója alkalmából a nagybakosi római katolikus egyházközség megrendezte a Nagybakosi Szent László búcsút. A nagyszabású rendezvény keretében megemlékeztek Szent László magyar királyról. Az eseményre Kárpátalja számos településéről érkeztek hívek, hiszen a nagybakosi Kárpátalja egyetlen Szent László-temploma.

Július 3. Idén Karácsonfalván, a Sztojka-líceumban tartotta meg a kárpátaljai magyar nevelőszülők képzését a Kezünkben a Jövő Alapítvány.

Július 6–9. Panelbeszélésekkel, vitadélutánokkal és kulturális programokkal telt a XXV. Kárpátaljai Nyári Szabadegyetem, amelyet a Kisebbségekért – Pro Minoritate Alapítvány és a Kárpátaljai Magyar

Kulturális Szövetség (KMKSZ) szervezett Felsőszinevén. A magyar nyelvű oktatás helyzetéről Potápi Árpád János, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, Orosz Ildikó, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora, Burus Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke, Jókai Tibor, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke és Ferenc Viktória, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet kutatója osztotta meg tapasztalatait. A V4+Ukrajna parlamenti képviselői fórumon felszólalt Keskeny Ernő, Magyarország kijevi nagykövete. A magyar kisebbség jogi helyzete témakörben Csernicskó István, a Hodinka Antal Nyelvészeti Kutatóközpont intézetvezetője, Darcsi Karolina, a Lehoczky Tivadar Társadalomkutató Intézet kutatója, Kovály Katalin, a Momentum Doctorandus elnöke és Ferenc Viktória, a Nemzetpolitikai Kutatóintézet kutatója tartott előadást. A program zárónapján ifjúságpolitikai fórumon vett részt Bocskor Andrea, a Fidesz-KDNP európai parlamenti képviselője, Böröcz László, a Fidelitas elnöke, Dobsa István, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Ifjúsági Szervezetének elnöke, Fancsali Barna, a Magyar Ifjúsági Tanács elnöke, Fehér Szabolcs, a Vajdasági Magyar Szövetség Ifjúsági Fórum elnöke, Illés Boglárka, az Emberi Erőforrások Minisztériuma ifjúságpolitikáért és esélyegyenlőségért felelős helyettes államtitkára, Kucsra Tamás Gergely, a Magyar Művészeti Akadémia főtitkára és Tőke Ervin, a MINTA elnöke.

Július 8. A tiszapéterfalvai és a tiszabökényi református gyülekezetek szervezésében a vidámparkban lezajlott a fogytékkal élő gyermekeket nevelő családok napja.

Július 8. Sikeresen befejeződött a pécsi Német Kör (elnök: Matkovits-Kretz Eleonóra) által szervezett, a GULÁG Emlékbizottság által támogatott történelmi zarándokút. A 24 fős kutatócsoport a Budapest-Moszkva-Jerevan-Asztana-Almati-Taskent-Moszkva-Budapest útvonalon közel 20 ezer kilométer távolságot

■ tett meg repülőgéppel, autóbusszal és gyalogosan. Számos településen jártak, ahol a helyi lakosság képviselőinek önzetlen segítségével egykori munkatáborokat, elhanyagolt és megsemmisült rabtemetőket, felújított sírkerteket kerestek fel, helyi forrásanyagokat, tényfeltáró dokumentumokat, visszaemlékezéseket kaptak.

Július 9–15. Tiszapéterfalván megrendezték a XXII. Népzenei, Néptánc és Kézműves Tábort. A tábor ideje alatt a Magyar Állami Népi Együttes muzsikusai, azaz Pál István Szalonna és Bandája tartott foglalkozásokat a zenét kedvelők számára különböző hangszeres szekciókban. A táborral párhuzamosan zajlott a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség által szervezett Nyári Kölcsény Pedagógusakadémia, amelyen a Hagyományok Háza szakemberei tartottak képzést az óvodapedagógusok számára.

Július 10–15. A Karácspalvai Sztojka Sándor Görögkatolikus Liceumban a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében lezajlott a 22. Mikes Kelemen hagyományörző- és alkotótábor. A salánki Kész Barnabás tanár és táborvezető irányításával ezúttal is több mint ötven kárpátaljai, túlnyomórészt magyar nemzetiségű iskolás táborozott. Mivel 2017 Szent László éve, így a tábor tematikája is e köré épült, ezenkívül kiemelten foglalkoztak a török hódoltság alatti végvári harcokkal és az első világháború lovasságával, huszárságával.

Július 13. A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) koordinálásával és a magyar kormány támogatásával magyar tannyelvű csoportot nyitottak, s felújított épületszárnyat adtak át a taracközi Veszélka (Szivárvány) óvodában. A taracközieknek eddig nem volt lehetőségük magyar tannyelvű óvodába íratni gyermekeiket.

Július 13. Immár ötödik alkalommal ült biciklire a Kárpátaljai Református Ifjúsági Szervezet (KRISZ) tóháti alapszervezetének ifjúsága, hogy két keréken hódítsa meg a kelet-magyarországi utakat.

Július 15. A Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet szervezésében Tiszapéterfalván második alkalommal került megrendezésre a Kuruc

Lovasnap. A rendezvényt hagyományteremtő szándékkal hozták létre a szervezők. Céljuk a lovas kultúra népszerűsítése a vidéken.

Július 15–16. Tiszapéterfalván, a Csárdaparkban a Kárpátaljai Magyar Vállalkozók Szövetsége szervezésében megrendezték a IV. Turul Expót, amelyen mintegy száz kárpátaljai, anyaországi és a Kárpát-medence valamennyi magyarlakta régiójából érkezett vállalkozó és vállalkozás állította ki termékeit. Megnyitó beszédet tartott Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter.

Július 16. Tiszaújlak–Tiszabökény határában Kárpátalja magyarsága a Rákóczi-szabadságharc első győztes csatájának 314. évfordulójáról emlékezett meg a hagyományos Turul-ünnepség keretében, az egykori ütközet helyén emelt túrulmadaras emlékműnél. Az ünnepségen beszédet mondott többek között Seszták Oszkár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei közgyűlés elnöke, Hennagyij Moszkal, Kárpátalja kormányzója, Zubánics László, az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) elnöke, Brenzovics László, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke, az ukrán parlament képviselője.

Július 16. A tiszapéterfalvai vidámparkban sor került az idei KurucFeszt fesztiválra, amelynek a becsült adatok szerint közel 10 ezer látogatója volt. Az ünnepi eseményen színpadra lépett a kárpátaljai népi együttesek színe-java. A fellépők mellett hagyományörzők bemutatója, kézműves sátrak, gyermekjátékok, bor- és ételkóstoló, továbbá érdekes vidámparki attrakciók várták az érdeklődőket. A szervezők bemutatkozási lehetőséget biztosítottak a különböző civil szervezeteknek is. A rendezvényt a magyarországi Parno Graszt fergeteges koncertje zárta.

Július 18. A Rákóczi-főiskola átriumában sor került a Felsőfokú Szakképzési Intézet oklevélátadó- és tanévzáró ünnepségére, ahol 48 diák vehette át molodsjj specialiszt (ifjú szakember) végzettséget igazoló oklevelét.

Július 24–29. A Péterfalvai Református Liceum és a Péterfalvai Művészeti Iskola bázisán második alkalommal valósult

meg a Zeneképzelet zenei-képzőművészeti tábora.

Július 25. Tiszapéterfalván, a Csárdaparkban a Kormorán együttes adott nagyszerű koncertet.

Július 25. Ungváron, az Uzsgorod Galériában megnyílt Sütő Miklós egyéni kiállítása.

Július 30. Koszorúzással egybekötött megemlékezésre került sor a ruszin áldozatok emléktáblája előtt a Szolyvai Emlékparkban a Csehily József elnök által vezetett Pécsi Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat részvételével. A rendezvényen Dupka György, a Szolyvai Emlékparkbizottság felelős titkára is jelen volt és üdvözölte a vendégeket.

AUGUSZTUS

Augusztus 5. A Rákóczi-főiskolán sor került a KMKSZ Ifjúsági Szervezete által harmadszor meghirdetett *Kárpátalja a Te szemeddel – Vidékünk élített örökségei* című fotópályázat díjátadó ünnepségére és kiállítás-megnyitójára.

Augusztus 6. Tiszakeresztúrbán a polgármesteri hivatal szervezésében vadászfesztivált rendeztek.

Augusztus 7. Ungváron, a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeum kiállítótermében megnyílt a 70 éves Balog Sándor életmű-tárlata.

Augusztus 7–12. A Nagybereg Református Liceumban népzenei- és néptáncot tartottak.

Augusztus 7–12. Jankovics Mária alkotótábort szervezett a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány és a KMPSZ.

Augusztus 10–13. *Megőriztük a hitvallást századokon át* címmel tartott műsort a Miskolci Éltető Lélek Irodalmi Kör Egyesület Beregszászon, Ungváron és Munkácson. A lelkes négytagú csoport a reformáció 500. évfordulója alkalmából készített közel egyórás zenés-irodalmi összeállítást, amelyben számos magyar író, költő műveiből hangzottak el részletek, köztük kárpátaljai alkotók, Kovács Vilmos, Vári Fábián László és Dupka György versei is.

Július 11–13. A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet népes küldöttséggel vett részt a Dunaszerdahelyen megrendezett Kultivál 2017 fesztiválon, amelynek szervezője a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal, illetve a Szlovákiai

Magyar Művelődési Intézet volt.

Augusztus 13. Tiszapéterfalván, a vidámparkban ifjúsági napra került sor KMKSZ ISZ szervezésében.

Augusztus 14–19. A „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány a KMPSZ közreműködésével megrendezte a Keresztén Balázs olvasótábort.

Augusztus 20. Kárpátalja nagyobb magyarlakta településein Szent István-napi ünnepségek, rendezvények zajlottak le.

Augusztus 23. A beregárdói sportpályán megtartották a Csillagok tornája elnevezésű futballtornát.

Augusztus 24. Emléktáblával adóztak Micska Zoltán, az Ukrán Nemzeti Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja, Ukrajna érdemes művésze, Boksay- és Erdélyi-díjas festőművész emlékének a festő születésnapján Munkácson.

Augusztus 26. A beregszászi amfiteátrumban sor került *A csodaszarvas* musical előadására a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládosok Egyesülete szervezésében.

Augusztus 27. Jól sikerült a nagy tömegeket vonzó VIII. Mezőegrecsei Lekváfőző Fesztivál a Mezőegrecsei Községi Tanács, a Mezőegrecsei Hagyományörzők és Fejlesztők Egyesülete szervezésében.

Augusztus 27. A tiszabökényi római katolikus egyházközség a tragikus események 300. évfordulója alkalmából emléktáblát avatott az 1717. évi utolsó nagy „tatárjárás” során Tiszabökényből (132 fő), Tiszafarkasfalváról (2 fő), Tiszapéterfalváról (177 fő), Tivadarból (25 fő) és Forgolányból (60 fő) elhurcolt, illetve rabságban elpusztult 150 keresztény lakos emlékére. Avató beszédet dr. Dupka György történész tartott.

Augusztus 27. Kisbégányban hetedik alkalommal szervezett a KMKSZ Kisbégányi Alapszervezete és a helyi tanács ciberefesztivált. Az oda látogatókat az illatos cibere mellett számos finomság, valamint nagyon szép kulturális program várta.

Augusztus 27. Hetven rászoruló gyermeknek adott át az iskolakezdéshez szükséges taneszközcsomagot az Ökumenikus Segélyszervezet Beregszászon.

Összeállította:
Dupka György és
Zubánics László

Színek, hangulatok, gondolatok

A közelmúltban a Beregszászi Városi Művelődési Ház előcsarnokában került sor Kovács Éva beregszászi festőművész *Színek, hangulatok, gondolatok* című egyéni kiállításának megnyitójára. A művésznő hosszú ideig Budapesten élt, csak három éve települt vissza szülővárosába, így rengeteg régi ismerőse, barátja jött el, hogy megtekintse a képeit, s hogy újra találkozzon vele.

Kovács Éva festőművész Beregszászon született. Édesapja, Tirpák József szintén festőművész volt, az ő hatására gyermekkorától foglalkozik képzőművészettel. Tehetségét már az iskolában felfedezték, különböző rajzversenyeken vett részt. Eleinte grafikával foglalkozott, később falújságokat szerkesztett. Grafika szakra szeretett volna felvételizni, de a család javaslatára közgazdász-könyvelő végzettséget szerzett, a festészet a hobbi maradt. Pályája elején Veres Péter inspirálta, segítette. Később Garanyi József tanítványa lett, ő bátorította és látta el hasznos tanácsokkal.

Kovács Éva alapító tagja a Bereg Alkotóegyesületnek (1994), alkotásait számos csoportos tárlaton láthatta a művészetkedvelő közönség szűkebb pátriánkban és a határokon túl egyaránt. A mostani az első önálló kiállítása. A városi művelődési házban látható harminc alkotás az utóbbi két év munkájának gyümölcse. Az érdeklődők kárpátaljai és tengerparti tájakban, csendéletekben gyönyörködhetnek – ezek a művésznő kedvenc témái, amelyeket különböző technikákkal – akvarell, pasztell, olaj – valósít meg.

Sz. J.

Ars Sacra Fesztivál Beregszászon

A Beregszászi Római Katolikus Egyházközség idén ötödik alkalommal csatlakozott az évente szeptember harmadik hetében megrendezett Ars Sacra Fesztiválhoz, amelynek célja a különböző művészeti ágakon belül felszínre hozni és népszerűsíteni a szakralitást, egyre szélesebb körben erősíteni a valódi értékek: a szép, a jó, az igaz iránti igényt. A Nyitott Templomok Napja program keretében szeptember 23-án templom- és toronytúrával, képzőművészeti kiállítással,

zösségi Házban a kárpátaljai festők kiállításának ünnepélyes megnyitóján szép számban megjelent a művészetkedvelőket házigazdaként Molnár János esperes-plébános köszöntötte, majd Békésiné dr. Lukács Angéla, a beregszászi magyar külképviselet konzulja szövegezt a jelenlévőkhöz. A tárlat anyagát, valamint az alkotók életútját Kovács László kiállításszervező ismertette. A rendezvényt Ciljo Sándor előadása tette hangulatosabbá. Az egy hétig nyitva tartó kiállítá-

son Zichermann Sándor, Garanyi József, Gogola István, Gogola Zoltán, Nyina Petenko és mások templomokat ábrázoló alkotásait csodálhatta meg a közönség.

Rövid szünet után a II.

színelőadással klasztrikus zenei koncerttel várták az érdeklődőket.

A Szent Kereszt Felmagasztalása plébániatemplom egész nap nyitva állt a láto-

gatók előtt, akik idegenvezetéssel ismerhették meg annak építészeti, művészeti értékeit. A bátrabbak a magasból is megcsodálhatták Beregszász látképét.

Délután a Pásztor Ferenc Kö-

lilitást mutatta be. Ezt követően a templomban a Trio DoMA két tagja Szerhij Dobos hegedű- és Jevhen Muszic harmonikaművész adott csodálatos koncertet.

Tudósítónk

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Kopriva Attila festőművész

Enteriőr

Beregszentmiklósi táj

Balatonföldvár

Epöli motívum

Kopriva Attila festő, iparművész, művészettörténész, rajztanár 1971-ben született. Művészeti tanulmányait a Munkácsi Művészeti Iskolában kezdte, majd az Ungvári Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola kerámia szakán tanult. Felsőfokú diplomát a Lembergi Művészeti Akadémia üvegművészeti szakán szerzett. Tanított a Munkácsi Technológiai Főiskolán, a Kárpátaljai Képzőművészeti Főiskolán, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

Alapítója és igazgatója a Munkácsi Technológiai Főiskola egyik részlegeként működő Ruhatervezés és Design Iskolának. Nevéhez fűződik a főiskola egyik részlegeként működő Néprajzi Múzeum megalapítása is.

2005-ben sikeresen megvédte kandidátusi disszertációját.

Tagja Ukrajna Nemzeti Képzőművészeti Szövetségének, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának. Alapító tagja és alelnöke a Kárpátok Művészeti és Kulturális Egyesületnek. 2007-től a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja.

Kopriva Attila egyike azon festőművészeknek, akik aktív művészeti és pedagógiai tevékenységet folytatnak. Munkája szülőföldjén és külföldön egyaránt elismerésnek örvend. Alkotásai a kárpátaljai hagyományokból építkeznek; a sokszínű és gazdag táj, az ott élő emberek kimeríthetetlen ihletforrást jelentenek számára. Ezek az impulzusok, keveredve a művész saját stílusával, színpompás festményeket eredményeznek.

Résztvevője a különböző ukrajnai és külföldi kiállításoknak, alkotótáboroknak. Jelenleg Munkácsra él és dolgozik.

- ditta -

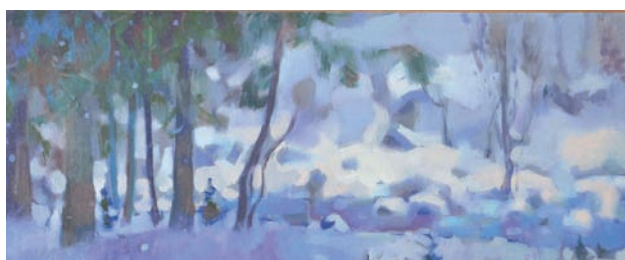
A vár alján. Munkács

Öreg hucul

Tavaszi

Téli nyugalom